

BESZÁMOLÓ

a Bankszövetség 2017. évi tevékenységéről

Budapest, 2018. március

Tartalomjegyzék

I. Vezetői összefoglaló	4
II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei.....	10
III. Vállalati üzletág	13
A Növekedési Hitelprogram lezárása, értékelése	13
A Piaci Hitelprogram eredményei	14
IV. Lakossági üzletág.....	14
A Minősített fogyasztóbarát lakáshitel termék.....	14
Banki javaslatok a Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) szabályok korszerűsítésére	15
A végrehajtási törvénymódosítása, a kilakoltatási tilalom meghosszabbítása	15
A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) jövedelemi adatbázis igénybevétele a hitelbírálatokhoz	16
A sokgyermekes családok jelzáloghitel-tartozásának állami csökkentése	16
A jelzáloghitel közvetítők átszólásának problémái.....	17
V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények.....	17
A MiFID 2 implementáció.....	17
A kockázatarányos Beva díjakkal kapcsolatos szakértői egyeztetések)	19
A csődtörvény módosítása	20
A felszámolók részére történő adatszolgáltatási kötelezettség	21
A magáncsőd reformmal kapcsolatos elképzelések.....	21
Az új pénzmosás elleni törvény és végrehajtási rendeletei	22
Az Info-törvény módosítás	22
Az új ügyvédi törvény – a jogtanácsosok helyzetének szabályozása	23
A Céggel kapcsolatos fejlemények	24
VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos fejlemények.....	25
A repo piac fejlesztési munkacsoport létrehozása és tevékenysége	25
Egyeztetések a Bankközi Finanszírozási Mutatóról.....	25
A prudenciális szabályozási csomag	26
További MNB ajánlások és ajánlás tervezetek	27
Adatszolgáltatás	28
VII. Pénzforgalom	28
Az új pénzforgalmi irányelv (PSD2) implementálása.....	28
Az azonnali fizetési rendszer kialakítása	30
A kártyapiac fontosabb fejleményei	30
A GIRO-nál kezelt bankváltási bankközi rendszer auditálása	31
Az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC) fejleményei	32
A SWIFT-tel kapcsolatos fejlemények	33
VIII. Adózás	33
Adózási változások	33
Az IFRS áttérés adózási vonatkozásaival foglalkozó al munkacsoport tevékenysége	35
IX. Bankszövetségi fejlemények	35
Testületi Ülés – Aranykaptár elismerések	35

Pénz7 – összefoglaló a 2016/2017-es tanévről és felkészülés 2017/2018-ra	36
A Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság megszüntetése	37
A BankAdat eljárással kapcsolatos fejlemények	37
Kommunikációs statisztika és aktualitások	38
Nemzetközi együttműködés, konferenciák.....	38
Az előzőekben nem említett munkabizottságok, munkacsoportok.....	39
MELLÉKLET: NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET.....	46
Globális szabályozás	46
<i>Pénzügyi Stabilitási Tanács</i>	46
<i>Bázei Bankfelügyeleti Bizottság</i>	48
Európai szabályozás.....	50

I. Vezetői összefoglaló

2017-ben az egész év folyamán megfigyelhető volt a **világgazdaság gyorsuló ütemű bővülése**, 2010 után a tavalyi volt az első olyan év, amikor a legfontosabb növekedési centrumok (USA, EU, Japán és Kína) egyaránt bővültek, és a korábban recesszióban lévő feltörekvő gazdaságok (Brazília, Oroszország) is a kilábalás jeleit mutatták. A várhatóan **3,7 százalékos globális növekedés** egyfajta csúcspontot jelenthet, a következő időszakban mérséklődhet az ütem. A növekedést a globális szinten még mindig laza monetáris kondíciók támogatták, amelyek fenntartását a célszintek felé alulról közelítő infláció és a még mindig mérsékeltnek tekinthető nyersanyagárak tették lehetővé. Javultak a lakossági és üzleti várakozások, és ez a fogyasztás és a beruházások fokozatos erősödését is ösztönözte. Mindezt az ipari termelés és kereskedelem határozott fellendülése kísérte.

Az **Egyesült Államokban** az új elnök beiktatását követően a vártnál kisebb lendülettel kezdték meg az új gazdaságpolitikai irányvonal kialakítását. A legnagyobb horderejű intézkedésre, az új adócsomag véglegesítésére csak a negyedik negyedév végén került sor. A vélemények megoszlanak arról, hogy a csomag serkenti-e a növekedést, vagy - a költségvetés tarthatatlanná válásán keresztül - inkább negatív hatással jár. Az amerikai **GDP** az év egészében a várakozásoktól elmaradó, **2,3%-os növekedést** mutatott. A bővülés hajtóerői a belső fogyasztás, az üzleti szféra beruházásai és az export növekedése voltak, de az import is jelentősen emelkedett. A munkanélküliségi ráta 17 éves mélyponton, 4,1%-on állt év végén.

Az **Európai Unió gazdaságának** növekedése a gazdasági és politikai környezet sajátos egyvelegében is **kedvezően alakult**, a gazdaság egyre jobban teljesített az év során. Az előzetes becslések szerint mind az euró zóna mind az EU-28-ak **2,5%-os átlagos GDP növekedést** értek el, ami a 2007 utáni időszak legjobb teljesítménye. A gazdasági bővülés fő hajtóereje a - kedvező munkaerő piaci helyzettel alátámasztott - belső fogyasztás volt, és az export is egyre fontosabb növekedési tényezővé vált. Ezen túl a vállalati beruházások is maguk mögött hagyták a válság örökségét.

Japánban láthatóvá váltak a jent gyengítő kormányzati gazdaságpolitika pozitív hatásai, nyolc negyedéven keresztül folyamatos volt a bővülés, de éves átlagban csupán **0,5% volt a GDP dinamikája**. **Kínában** folytatódik a kormányzat által irányított, növekedési áldozattal járó, lassú szerkezeti átalakítás, a **GDP bővülés üteme 6,8%-ra** mérséklődött. Jelentős gondot okoz a pénzügyi rendszer gyengesége; a nemfizető állományok magas aránya és a kiterjedt árnyékbanki hitelezés. **Oroszország gazdasága** az olajárak stabilizálódásának köszönhetően lassan helyreáll, **éves átlagban 1,5% GDP bővülést** ért el. Az orosz kormány szankciók nyomán indított import-helyettesítési programja azonban kontra produktív hatással is járhat.

2017 egészében a **magyar GDP 4,2%-kal növekedett**. A termelési oldalon a piaci szolgáltatások és az építőipar mozdította elő legnagyobb mértékben a növekedést. Az ipar az év végi visszaesésének betudhatóan kevésbé járult hozzá a jó teljesítményhez. A mezőgazdaság átlagosan teljesített, így az előző év kiugróan jó növekedéséhez képest visszaesést mutatott. A felhasználási oldalon a belső kereslet volt a növekedés motorja, amelyet jól jellemez a kiskereskedelmi forgalom 4,8%-os bővülése. Ezt támogatta a strukturálisan keresleti többletes munkaerőpiac; a keresetek valamint a reálbérek jelentős, 10%-ot meghaladó növekedése. Főként az Uniós források gyors kiosztásának köszönhetően a beruházások bővülése is számottevő volt. A kiváló európai és globális gazdasági konjunktúra miatt az export továbbra is az egyik lényegi tényezője a növekedésnek, de az erős belső kereslet miatti importbővülés meghaladta az exportét. A költségvetés egyensúlyi mutatói sajátosan alakultak: a pénzforgalmi hiány elérte a GDP 5 százalékát, főként az uniós projektek költségvetési előfinanszírozásából adódóan. A költségvetési hiány ezzel szemben a tervezett 2,4% alatt, 2% körül teljesült. Az államadósság várhatóan 1,5 százalékponttal mérséklődik, de az EXIM-mel együtt számítva meghaladja az előző év végét. Az erős belső kereslet hatására a folyó fizetési mérleg többlete csökkent. Az inflációs folyamatok az év során kiegyensúlyozottak voltak. A fogyasztói árnövekedés éves üteme elmaradt a 3%-os céltől, az árak átlagosan 2,4%-kal nőttek. A Magyar

Nemzeti Bank 2017-ben továbbra sem változtatott az irányadó jegybanki kamatrátán. Az euró-forint árfolyam egész évben viszonylag szűk, 302-315 közötti sávban mozgott.

2017-ben a **hitelintézetek összesített mérlegfőösszege** nominálisan **5,4%-kal növekedett** és átlépte a 36 ezer milliárd forintot. A mérlegfőösszeg növekedésében az árfolyamok változása csak fél százalékpontos növelő hatással járt, így az árfolyamszűrt állománynövekedés csaknem 5%-os volt. A *forrás oldalon* a betétállomány és a saját tőke jelentősen, a banki kibocsátású értékpapír állomány mérsékelten emelkedett, miközben a felvett hitelek állománya csökkent. A legnagyobb növekedést a nem pénzügyi vállalati betétállomány emelkedése jelentette, de az államháztartási betétek is számottevően nőttek. A lakossági betétállomány bővülés mérsékeltebb volt, de növekedése gyorsult az előző évihez képest. A teljes betétállományban az átlagos futamidő folytatódó rövidülése valószínűsíthető. A hitelintézetek összesített saját tőkéje 11%-kal nőtt, alapvetően az eredménytartalék és a tárgyévi eredmény nagymértékű növekedése miatt. Az *eszközállományon* belüli növekedés fő hajtóereje a *hitelállomány* 7,8%-os expanziója, de nominálisan az *értékpapír állományok* bővülése is hasonló nagyságú volt, a jegybank önfinszírozási programjának betudhatóan. A teljes bruttó hitelállomány nominálisan 8,7%-os növekedéséhez minden szektor pozitívan járult hozzá; a belföldi és a külföldi kihelyezések értéke hasonló volt. A hitelbővülés a nem pénzügyi vállalatok esetében volt a legmarkánsabb (+13,2%, 1.007 milliárd forint), amelyet tovább növelt a pozitív értékelési különbözet és a nettó feloldott értékvesztés, ami együtt 136 milliárd forintot tett ki. Az év végére a *hitelintézeti szektor nettó hitel/betét mutatója* az előző év végi 91%-ról 97%-ra növekedett (bankközi állományok nélkül számítva 84% volt).

2017-ben az *adózás előtti eredmény* a korábbi évekhez mérten kiemelkedő volt, elérte 637 milliárd forintot. Ezzel a bankszektor átlagos, adózás előtt számított eszközarányos megtérülése (ROA) +1,8%, saját tőkearányos megtérülése (ROE) +16,2% volt. A jó eredményességi mutatók mögött azonban jellemzően egyszeri, illetve nem a magyar bankrendszer működéséhez kapcsolódó tényezők állnak (értékvesztés és céltartalék feloldás, külföldi leányvállalatok osztaléka). Ezek nélkül számítva a ROA 1,1%-os, a ROE 10,2%-os szinten lenne, ami a kockázati környezetet figyelembe véve nem tekinthető kiugrónak. A tartósan alacsony kamatkörnyezet miatt tovább folytatódott a nettó kamatbevételek évek óta tartó erodálódása, amit a díj- és jutalékbevételek, valamint a pénzügyi műveletek nettó bevételei kompenzáltak.

2017. március 31-én lezárult a **Növekedési Hitelprogram**, amely a kkv-hitelezés meghatározó tényezője volt az elmúlt négy évben. A program keretében több mint 39 ezer mikro-, kis- és középvállalkozás jutott kedvező finanszírozáshoz, közel 3 ezer milliárd forint értékben. A 2016-ban elindított Növekedéstámogató Program a bankok piaci hitelezéshez való visszatérését segítette elő az NHP fokozatos kivezetésével, valamint a **Piaci Hitelprogram** meghirdetésével. A program második szakaszában a júliusban meghirdetett tenderen a bankok közel 230 milliárd forintra emelték a 2017-re vonatkozó hitelezési vállalásaikat.

Az MNB márciusban piacélnkítési céllal hirdette meg a **„Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel” minősítés** létrehozását, a piaci verseny erősítése, a termékek átláthatóságának és összehasonlíthatóságának a növelése céljával. A minősítésre a vonatkozó **pályázati kiírásban** szereplő kondícióknak megfelelő lakáshitel termékeikkel pályázhatnak a hitelnyújtók. A feltételek többek között kiterjednek a kamatoknak, a díjaknak és költségeknek, valamint az egyes operációs időtartamoknak a maximálására. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel minősítés feltételeit és a kapcsolódó dokumentációt tartalmazó pályázati kiírásról az MNB több menetben egyeztetett a banki szakértőkkel. A tárgyalások során enyhültek és technikailag kezelhetővé váltak a termékkel szemben támasztott feltételek. A program kezdeményezésekor az MNB arra is ígéretet tett, hogy a megalapozottabb és gyorsabb hitelbírálat elősegítésére szorgalmazza az illetékes hatóságoknál, hogy **a KHR-ből gyakorlatilag a teljes korábbi hitelállomány lekérdezhető legyen**, illetve, hogy a NAV segítségével a hitelbírálatához rendelkezésre álljanak **az ügyfél aktuális jövedelmi adatai**.

A program június elejétől indult el a pályázati kiírás közzétételével, és ugyanabban a hónapban már az első minősítésre is sor került. A jegybank szeptemberre - a minősítés elterjedésének elősegítése

érdekeiben - egy az ügyfelek által könnyen átlátható és értelmezhető, **a minősített banki ajánlatokat összehasonlító weboldalt** is kifejlesztett. Szeptember végéig 24 intézmény 50 terméke kapta meg a minősítést.

A végrehajtási törvény módosítása és a **kilakoltatási tilalom meghosszabbítása** kedvezőtlenül érintették a bankok lakossági hitelezését, mert tovább nehezítik a hitelezési biztosítékok érvényesítését. Ezzel szemben a lakáshitelezést kívánta ösztönözni a **Családi Otthonteremtési Kedvezmény** szabályok korszerűsítésének a banki kezdeményezése. A CSOK bevezetése óta felgyűlt tapasztalatok alapján a bankok számos javaslatot tettek a támogatások igénybevételét nehezítő jogszabályi előírások oldására, a bonyolult hitelkérelemi ügyintézés egyszerűsítésére, de 2017-ben nem került sor a CSOK szabályok módosítására. **A sokgyermekes családok jelzáloghitel-tartozásának állami csökkentése** keretében a jelzáloghitellel rendelkező családok - a harmadik, s minden további megszületendő gyermek után - gyermekenként 1 millió forint vissza nem térítendő támogatást kapnak, jelzáloghitelük előtörlesztése formájában. A támogatási döntést az állam nevében a járási hivatalok hozzák, de a folyamatban a hitelező bankoknak is jelentős szerep jut. A kormányrendelet számos lényeges kérdést nem rendezett el, amelyek megoldása érdekében a Bankszövetség megkereste az illetékes tárcát.

Az elmúlt év egyik legfontosabb feladatát a **pénzügyi instrumentumok piacát szabályozó MiFID 2 irányelv és a kapcsolódó delegált irányelv** implementálása jelentette. Az egy éves halasztás következtében az EU 2017. júliusig írta elő az új rendelkezések tagállami joganyagba foglalását, és az új szabályok 2018 elején léptek hatályba. (A halasztást a MiFID 2 által delegált EU-s részletszabályok kihirdetésének az elhúzódása okozta.) A MiFID 2 előírásai **a Tőkepiaci (Tpt) és a Befektetési szolgáltatásokról szóló (Bszt) törvények** májusi **módosításával** kerültek be a hazai jogba, de a szakmai szervezetek által felvetett problémák néhány esetben - például a megbízás fogalmának MiFID 2 és Ptk. szerinti eltérése, vagy a befektetési vállalkozók esetenként szigorúbb szabályozása - megoldatlanok maradtak. A módosított törvények két új NGM és egy MNB rendelet megalkotására adtak felhatalmazást. Az **NGM rendeletek** a MiFID 2 delegált irányelvében részletezett témaköröket, **a befektetési szolgáltatást nyújtók által alkalmazandó termék-jóváhagyási folyamatokat**, illetve **a befektetési szolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó ösztönzők alkalmazását** szabályozzák. Az MNB rendelet **az ügyfeleknek pénzügyi eszközökről, illetve befektetési szolgáltatási tevékenységről befektetési tanácsot vagy információt nyújtó személyekre vonatkozó szakmai képességeikkel és kompetenciáikkal összefüggő követelményekre** vonatkozik. A MiFID 2 alkalmazást az ESMA azonos tárgyú iránymutatásai alapján készült, **az összetett adósságinstrumentumokról és strukturált betétekről**, illetve **a keresztértékesítési gyakorlatokról** szóló **MNB ajánlások**, illetve a témában releváns **gyakori kérdések és válaszok (Q&A)** is segítik.

A hitelintézeteket érintő jogalkotási és jogalkalmazási feladatok között IV. Pénzmosás elleni irányelvet átültető **új pénzmosás elleni törvény és végrehajtási rendeleteinek** alkalmazása szintén prioritást élvezett. A törvénytervezet egyeztetése során elért eredmények között kiemelés érdemel, hogy az okmánymásolás nem lehetőségként, hanem kötelezettségként került be a törvénybe.

A 2018 májusától közvetlenül hatályos, új európai **általános adatvédelmi rendelet (GDPR)**, valamint **a bűnüldözési célú személyes adatkezelést szabályozó irányelv** szükségessé tette **az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény (Info-törvény)** módosítását. A jogalkotó azt a sajátos megoldást választotta, hogy egyetlen törvénymódosításba illesztette be az Info-törvény azon rendelkezéseit, amelyeket a GDPR-rel együtt kell alkalmazni, illetve az irányelv implementálása miatt szükséges módosításokat. A választott kodifikációs megoldás nem segíti a normavilágosság követelményének érvényesülését, ezért az MBSZ javasolta, hogy **az irányelv belső jogba történő átültetése külön jogszabályban történjen**. A GDPR tagállami végrehajtása kapcsán összehívott IM szakértői egyeztetésen a minisztérium arról adott tájékoztatást, **az adatvédelmi reformhoz kapcsolódó horizontális és ágazati jogszabály módosításokat** a Kormány együtt kívánja

áttekinteni. Egyben felkérte a piaci szereplőket, hogy az Info-törvény módosításához kapcsolódóan tegyenek **szövegszerű javaslatot az ágazati törvények módosítására**.

A banki működést a **csődtörvény** - a vezető tisztségviselő felelősségét, a zálogjogosult kielégítésének szabályait, valamint az egyes zálogfajták egységesítését érintő - **módosítása**, illetve a **felszámolóknak részére**, elektronikus úton történő **adatszolgáltatási kötelezettség** előírása is befolyásolja. A 2017. december 28-án induló **Cégeknap** 2018. január 1-jétől kötelező használata nehezen megoldható feladatot jelentett a gazdálkodó szervezetek - köztük a bankok - számára.

A jogtanácsosok helyzetének újraszabályozását, a jogtanácsosok kamarai integrációját szolgáló **új ügyvédi törvény** alapvető változásokat hoz majd a banki jogászok számára.

A Magyar Nemzeti Bank mikro-prudenciális szabályozói szerepkörében kiemelt figyelemmel kezelte a több rendeletet és ajánlást magában foglaló **prudenciális szabályozási csomagot**. A **fogyasztóval szembeni követeléskezelési eljárásról** szóló ajánlástervezet megfogalmazásánál a fogyasztóvédelmi szempontok kerültek előtérbe. Az MNB makro-prudenciális szabályozásért felelős területe a bankok eszköz-forrás lejárat szerkezetében lévő eltérések, illetve a források megújítási kockázatai kezelése céljából egyeztetéseket kezdeményezett a **Bankközi Finanszírozási Mutatóról**. A jegybank monetáris hatóságként a bankközi repo piac aktivitásának élénkítésére **repo piac fejlesztési munkacsoportot** hozott létre. Az **adatszolgáltatás** területén az IFRS áttéréshez igazodó új jelentések alkalmazása, valamint az egységes jegybanki hitelregiszter (HITREG) létrehozására követelte a legtöbb erőforrást.

A **pénzforgalom** területén a legnagyobb feladatot az **új pénzforgalmi irányelv (PSD2) implementálása** és az **azonnali fizetési rendszer bevezetésére** való egyidejű felkészülés jelentette. A következő évekre is áthúzódó projektek a szükséges fejlesztések révén komoly megterhelést okoznak, főként a pénzforgalmi és az informatikai részlegeken. A fizetési kártya üzletágban a **megváltozó kártérítési és visszatérítési szabályok** felvetik az esetleges visszaélések kockázatát. A **SWIFT** kiber támadások kivédését célzó **ügyfél biztonsági programja** keretében az érintett hazai bankok közel 90 százaléka időre és eredményesen hajtotta végre az elvárt **önértékelést**.

A nemzetközi kapcsolatokban Európai Bankföderáció különböző bizottságaiban és munkacsoportjaiban való - hagyományosan aktív - részvételen túl a közép- és kelet-európai térség bankszövetségei közötti kooperációnak van fokozott jelentősége. 2017-ben a régiós bankszövetségek csoportja Bulgária és Románia bevonásával nyolc tagúra (V8) bővült. A Kínai Bankszövetséggel ápolott, egyre inkább elmélyülő kapcsolatok is elősegítették, hogy az ázsiai pénzügyi szektor számára kiemelten fontos AFCA konferencia novemberben Budapesten került megrendezésre.

A globális szabályozás területén a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) a következőket jelölte meg a 2017-es év prioritásként: (i) az árnyékbanki tevékenység megbízható, rugalmas piaci finanszírozássá alakítása, az eszközkezelés strukturális sebezhetőségeinek a mérséklése; (ii) a derivatív piacok biztonságosabbá tétele, az OTC derivatív piacok reformjának a továbbvitele, a központi szerződő felek helyreállítására és szanálására vonatkozó útmutató elfogadása; (iii) a válság utáni reformok teljes és konzisztens végrehajtásának a támogatása, a reformok hatásainak bevezetés utáni értékelését biztosító strukturált keretrendszer kialakítása; (iv) és az új és a keletkező sérülékenységek kezelése. A tavalyi év operatív feladatait a fentiek jegyében fogalmazták meg.

Ennek megfelelően az FSB) kidolgozta a **pénzügyi szabályozói reformok bevezetését követő értékelésének a keretrendszerét**, amely egységes módszertant biztosít a G20-ak által elhatározott reformok bevezetésének, eredményeinek, hatásainak az értékeléséhez - az esetleges nem szándékolt hatásokat is beleértve. Egyidejűleg a **szakértői értékelés kézikönyvét** is aktualizálták. A nemzetközi szabályozási testületek befejezték a **központi szerződő felek helyreállításával és szanálásával** kapcsolatos munkálatokat. Az FSB véglegesítette a **globális bankok belső teljes veszteségviselő kapacitására (internal TLAC) vonatkozó alapelveket**, valamint a **szanálás alatt álló intézmény pénzügyi infrastruktúrákhoz való hozzáféréseinek a folyamatos biztosításáról** szóló útmutatót. 2017 utolsó negyedében két, a szanálást segítő dokumentumot bocsátott konzultációra, az egyiket a

bail-in végrehajtásának alapelveiről, a másikat a végrehajtható szanalási terv finanszírozási stratégiai elemeiről. Ezen túl felülvizsgálta a rendszerszempontból fontos globális bankok körét. Státuszjelentést készített az üzletviteli kockázat csökkentéséről, a javadalmazási alapelvek alkalmazásáról, a levelezőbanki tevékenység csökkenésének a kezeléséről, illetve az adathiányokhoz kapcsolódó G20 kezdeményezés második szakaszáról. Az FSB első alkalommal szeptemberben publikálta a stabil pénzügyi rendszerek működését szabályozó kulcs sztenderdek jegyzékét.

Az FSB a FinTech cégek pénzpiaci térnyerésére reagálva megvizsgálta a *FinTech pénzügyi stabilitási következményeit*, azzal a céllal, hogy feltárja a hatóságok figyelmére érdemes felügyeleti és szabályozási kulcskérdéseket. A *FinTech hitelezésről* is jelentés készült, ráirányítva a figyelmet a vonatkozó hivatalos adatok hiányára.

Az év legfontosabb eseményét a **Bázel III szabályozás** egy éve húzódo **véglegesítése** jelentette. December elején a **Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS)** döntéshozó testülete elfogadta a Bázel III szabályozási csomag még hiányzó elemeit. A december 7-i csomag magában foglalja a hitelkockázat felülvizsgált sztenderd módszerét, a hitelkockázat felülvizsgált belső minősítés szerinti (IRB) módszerét, a felülvizsgált hitel értékelés kiigazítási (CVA) kereteket, a működési kockázat felülvizsgált sztenderd módszerét, a felülvizsgált áttételi ráta mérést és a G-SIBs bankok áttételi ráta pufferét, valamint az aggregát output korlát (outputpadló) bevezetését. Az új szabályok hosszú felkészülési időt követően, 2022-től lesznek érvényesek. A Bizottság a felülvizsgált kereskedési könyvi (FRTB) szabályozás bevezetésének a határidejét is kitolta; 2019-ről 2022. január 1-re. Így az új szabályozási kereteket a hitel, a piaci és a működési kockázatok esetében egyaránt 2022-től kell alkalmazni.

A BCBS 2017. során számos egyéb fontos dokumentumot is megjelentetett, amelyek közül a *step-in risk (belépési kockázat) azonosítására és kezelésére, a piaci kockázat tőkekövetelményének a meghatározására szolgáló egyszerűsített alternatív sztenderd módszerre, a rövid lejáratú, egyszerű, átlátható és összehasonlítható értékpapírosítás beazonosítására és jellemzőire, illetve annak tőkekövetelményére vonatkozó konzultációs dokumentumok; a problémás eszközök prudenciális kezelését szabályozó - a nemteljesítő és az átstrukturált kitétségeket definiáló - végleges útmutató; valamint a szuverén kitétségek kezeléséről szóló vitairat* érdemelnek kiemelés.

A 2016 évi Brexit döntést követően az **európai jogalkotás** irányait kijelölő testületek alapvető célkitűzése az egység megerősítése, az uniós együttműködés elmélyítése és szorosabbá tétele volt. A **szabályozás általános kereteit** az Európai Tanács, az Európai Parlament és az Európai Bizottság elnökeinek közösen kialakított jogalkotási prioritásai határozták meg. A politikai háttérrel, Európa jövőjét tekintve a tagállamok nem jutottak előre a „több, vagy kevesebb Európa”, a „föderális, vagy nemzetközppontú integráció” kérdésében. A Bizottság számos javaslata - például a komitológiai rendelet módosítása, a karcsúsítási program keretében a felügyeleti jelentési kötelezettségek egyszerűsítése, vagy a szubsidiaritással, az arányossággal és a „kevesebbet hatékonyabban” módszerrel foglalkozó munkacsoport létrehozása - az Unió olajozottabb működését, az átláthatóság és az elszámoltathatóság növelését szolgálta.

A 2016-os év legfontosabb prudenciális szabályozási fejleménye, a novemberi *kockázatcsökkentő csomag* elfogadása tekintetében 2017 során csak kevés előrelépés történt. A csomag néhány elemét gyorsított eljárásban tárgyalták, és így a hitelezői hierarchiáról szóló irányelvet, illetve az IFRS 9-ről és a nagykockázat-vállalásokról szóló rendeletet 2017 őszén elfogadták a döntéshozók, lehetővé téve a 2018. január 1-től történő alkalmazást.

Az unió egésze és a tagországok számára továbbra is komoly tehertételt jelent a *nemteljesítő kitétségek magas állománya és azok kezelése*. A probléma megoldásának az elősegítésére az uniós intézmények (EKB, Bizottság, Tanács) fontos kezdeményezésekkel - egyebek között eszközkezelő társaságok létrehozása, a másodlagos NPL piac fejlesztése, a biztosított hitelezők védelme az adósok nemfizetése esetén, kötelező prudenciális „védőháló” szabályozás az NPL hitelek utáni céltartalék képzésre - éltek.

A *Bankunió kiteljesítése és a Tőkepiaci Unió megeremtése* az Európa-projekt legfontosabb prioritásai. A Bizottság a Bankunió kiteljesítését célzó, 2018-ban tervezett lépésekről nyilatkozatot

tett közzé, amelyben a kockázatcsökkentő és a kockázatmegosztó intézkedések párhuzamos alkalmazásának szükségességét hangsúlyozta. A Bizottság új lendületet kíván adni az Európai Betétbiztosítási Rendszerre (EDIS) vonatkozó tárgyalásoknak, és kezdeményezi az Egységes Szanálási Rendszer közös költségvetési védőhálójának a létrehozását.

A *Tőkepiaci Unió akciótervének* a félidőben történt felülvizsgálata szerint a 2015. évi cselekvési terv végrehajtása jól halad, az abban szereplő 33 intézkedés mintegy kétharmadát húsz hónap alatt teljesítették. Az eredmények között külön is kiemelhető az értékpapírosítási csomag elfogadása, a kockázati tőkealapok reformja és a kibocsátási tájékoztatók új szabályozása. A Tőkepiaci Unió erősebb és integráltabb európai pénzügyi felügyeletének a megteremtése érdekében a Bizottság *az európai felügyeleti struktúra reformjára* is javaslatot tett. A tárgyalás alatt álló *csődszabályozási (fizetésektelenség, átstrukturálás, második esély) irányelv* szintén fontos alapkő a Tőkepiaci Unió létrehozásához.

Jelentős fejlemény, hogy a szektor által ellenzett bankszerkezeti reform 2017 végén lekerült a Bizottság napirendjéről.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

2017-ben az egész év folyamán megfigyelhető volt a **világgazdaság gyorsuló ütemű bővülése**, 2010 után ez lett az első év, amikor a legfontosabb növekedési centrumok (USA, EU, Japán és Kína) egyaránt bővültek, és a korábban recesszióban lévő feltörekvő gazdaságok (Brazília, Oroszország) is a kilábalás jeleit mutatták. Egyes szakértői vélekedések szerint a várhatóan **3,7 százalékos globális növekedés** egyfajta lokális csúcsot ért el 2017-ben, és ezt követően mérséklődhet az üteme. A globális gazdaság fellendülése elsősorban ciklikus tényezőknek köszönhető, a növekedést a globális szinten még mindig laza monetáris kondíciók támogatták, amelyek fenntartását általánosságban a célszintek felé alulról közelítő infláció és a még mindig mérsékeltnek tekinthető nyersanyagárak tették lehetővé. Javultak a lakossági és üzleti várakozások, és ez a fogyasztás és a beruházások fokozatos erősödését is ösztönözte. Mindezt a globális ipari termelés és kereskedelem határozott fellendülése kísérte.

A meghatározó jegybankok monetáris politikája az év elején eltérően alakult, összességében azonban fennmaradtak a **lazának tekinthető monetáris kondíciók**. A FED márciusban kamatot emelt, majd ezt a szintet - a várakozásokkal ellentétben - az év végéig fenntartotta. Az Európai Központi Bank némileg visszafogta eszközvásárlási programját, míg a Japán Jegybank nem változtatott a sajátján.

Az **Egyesült Államok** új elnökének februári beiktatását követően a korábban vélthez képest mérsékeltebb vehemenciával indult el az új gazdaságpolitikai irányvonal kialakítása. Év közben több - a globális kereskedelmet, valamint az USA nemzetközi gazdasági, illetve pénzügyi kötelezettségvállalásait érintő - intézkedés történt, azonban egyik sem gyakorolt érzékelhető hatást a globális, vagy az amerikai teljesítményre. A legnagyobb horderejű intézkedésre, **az új adócsomag véglegesítésére** a negyedik negyedév végén került sor. Bár ez még nem érzékeltette hatását, sok szkeptikus hang szerint az USA gazdaságára inkább kedvezőtlen - sőt egyes vélemények szerint katasztrofális - következményekkel járhat, a költségvetés tarthatatlanná válásán keresztül. Az adminisztráció légvárakat kerget, amikor 3-4 százalékos, vagy akár a feletti növekedést vár a csomagtól. A pesszimista megítélést részben az is alátámaszthatja, hogy 2018 elején, ha csak rövid időre is, a hiányp plafon módosítása miatti huzavona miatt ismét leállt a kormányzati hivatalok működése.

Az év eleji gyenge teljesítményt követően a GDP az év közepén 3%-ot meghaladóan bővült, azonban az év utolsó periódusában elmaradt a várakozásoktól, így az egész évre vonatkozó **GDP növekedés csak 2,3%** lett. A bővülés hajtóerői a belső fogyasztás, az üzleti szféra beruházásai és az export növekedése voltak, de - különösen az időszak végén - az import is jelentősen (százalékban kétszámjegyűen) emelkedett. A munkaerőpiac továbbra is robusztus, a munkanélküliségi ráta 17 éves mélypontra, 4,1%-ra állt év végén. Az USA munkaerőpiaca egyre inkább keresleti: a reálbérek az üzleti szféra emelése és egyes államok minimálbérnövelése miatt a termelékenységet meghaladóan növekednek. Árnyomás ennek ellenére nem jelentkezett a gazdaságban, az éves infláció 1,8% volt, így a FED az év eleji kamatemelések után nem folytatta szigorítást.

Az **Európai Unió gazdaságának növekedése** a gazdasági és politikai környezet sajátos egyvelegében is **kedvezően alakult** az év során. 2017-ben több politikai eseménnyel kapcsolatban voltak negatív várakozások, de a pozitív piaci hangulat jellemzően felülírta azokat, míg az események zöme végül kedvező eredménnyel zárult. Az év során tartott választásokon a radikális erők némi teret nyertek az európai államok parlamentjeiben (Németország, Ausztria, Csehország), de a politikai egyensúlyban nem látható mélyreható változás. A tavasszal hivatalosan is bejelentett Brexit elsősorban csak a brit gazdaság gyengélkedésén át fejteti ki a hatását az EU-ra. Az események végül a katalán szeparatista mozgalommal kapcsolatos félelmeket sem igazolták.

Az Unió gazdasága egyre jobban teljesített: az év elején elsősorban a német és a vele szoros kapcsolatban álló közép- és kelet-európai gazdaságok, majd az év közepére-végére a többi nagy gazdaság (elsősorban Franciaország és Spanyolország) javuló teljesítménye révén. Az előzetes

becslések szerint mind az euró zóna mind az EU-28-ak **2,5%-os átlagos GDP növekedést** értek el, ami a 2007 utáni időszak legjobb teljesítménye. A gazdasági bővülés fő hajtóereje az év során a belső fogyasztás volt, amit a munkaerőpiaci helyzet - az év végére a 2009 óta legalacsonyabb munkanélküliségi ráta - támasztott alá. Az export is egyre fontosabb növekedési tényezővé vált, amelyre az erősödő euró sem gyakorolt kedvezőtlen hatást. Ezen túl a vállalati beruházások is maguk mögött hagyják a válság örökségét. A monetáris kondíciók továbbra is lazák maradtak, annak ellenére, hogy az EKB némileg visszafogta a kötvényvásárlási programját, ami nem tükröződött az európai gazdaságok teljesítményében.

Japánban láthatóvá váltak a jent gyengítő kormányzati gazdaságpolitika pozitív hatásai, immár nyolc negyedéven keresztül folyamatos a bővülés. Az év utolsó negyedévében azonban a várakozásoktól lényegesen elmaradt a növekedés, így éves átlagban csupán **0,5% volt a GDP dinamikája**.

Kínában folytatódik a kormányzat által irányított, növekedési áldozattal járó, lassú szerkezeti átalakítás. A kínai átlagbérek által elért szint nem teszi fenntarthatóvá az olcsó béreken alapuló extenzív bővülést. Az év során folytatódott az a jelenség, hogy a növekedés mögött elsősorban infrastrukturális és ingatlan beruházások állnak, miközben ezek növekedési üteme messze meghaladja **a GDP tényleges, év végére 6,8%-ra mérséklődő** növekedését. Ez hatékonysági problémákra utal, illetve kérdéssé teszi a beruházások forrását képező egyre növekvő adósságállomány középtávú fenntarthatóságát. Az országnak jelentős gondot okoz **pénzügyi rendszerének a gyengesége**. A bankrendszerben nagyon jelentős a nemfizető állomány, és széles körben kiterjedt az árnyékbanki hitelezés, amelynek a visszafogására lépéseket tett a jegybank. A júan viszonylagosan erős szintje, illetve a kínai vállalatok külföldi beruházásainak korlátozása ugyanakkor segítettek a fizetési mérleg egyensúlyának a fenntartásában és a tartalékok megvédésében.

Oroszország gazdasága az olajárak - egy-két évvel korábbihoz mérten magasabb szinten végbe ment - stabilizálódásának is köszönhetően **lassan helyreáll**. A gazdaság az első negyedév gyenge növekedése után az év közepén jól teljesített, majd némi visszaesést követően **éves átlagban 1,5% GDP bővülést** ért el. Az orosz kormány, - részben az USA és az EU szankciói miatt - a strukturális reformok sajátos útját választotta, importhelyettesítési programot indított. Szakértők szerint azonban ez kontra-produktív is lehet; mivel a nemzetközi szinten egyébként verseny- és exportképes ágazatoktól szívhat el erőforrásokat a gyengébben teljesítők felé.

2017 egészében a szezonálisan és naptárhatással szűrt **magyar GDP 4,2%-kal növekedett**. **A termelési oldalon** a piaci szolgáltatások és az építőipar járult hozzá legnagyobb mértékben a növekedéshez. Az ipar az év végi visszaesésének betudhatóan kevésbé járulhatott hozzá a jó teljesítményhez. A mezőgazdaság átlagosan teljesített, így az előző év kiugróan jó növekedéséhez képest visszaesést mutatott.

A felhasználási oldalon a továbbra is erősödő belső kereslet volt a növekedés motorja, amelyet jól jellemez a kiskereskedelmi forgalom 4,8%-os bővülése. Ezt támogatta a strukturálisan **keresleti többletes munkaerőpiac** (éves átlagban a munkanélküliség 4,2%, a foglalkoztatottság 68,2% volt); a keresetek valamint a reálbér jelentős, 10%-ot meghaladó növekedése. A bérnövekedés kereslet visszafogó hatását a szociális partnerek között 2016-ban kötött hosszú távú bérmegállapodás mérsékelte. Főként az Unió források gyors kiosztásának köszönhetően a beruházások bővülése is jelentős volt. A kiváló európai és globális gazdasági konjunktúra miatt az export továbbra is az egyik lényegi tényezője a növekedésnek, de az erős belső kereslet miatti importbővülés meghaladta az exportét. Ez lassan erodálja a nettó export mértékét, ami azonban még mindig jelentősen pozitív.

A költségvetés egyensúlyi mutatói sajátosan alakultak. A december végéig számított pénzforgalmi hiány rendkívül magas lett, elérte a GDP 5 százalékát (1.974 milliárd forint). Ennek elsődleges oka az uniós forrásokból megvalósítandó projektek költségvetési előfinanszírozása, ami közel ezer milliárd forintot tett ki az év végén. Az EU módszertanával számított (az EU előfinanszírozással korrigált)

költségvetési hiány a kedvező növekedési adatoknak is köszönhetően a tervezett 2,4% alatt, 2% körül teljesült az előzetes kormányzati közlések alapján. Az államadósság is csökkent, várhatóan 1,5 százalékponttal, 72,4%-ra (EXIM-mel együtt számítva 74,5%).

A belső kereslet erős növekedése miatt 2017 végére a **folyó fizetési mérleg** többlete mérséklődött. A gyorsított EU-forrásfelhasználás miatt nettó külső finanszírozási képességünk továbbra magas lehet, ami elősegítheti a külföldi adósságállomány gyorsuló leépülését.

Az inflációs folyamatok az év során kiegyensúlyozottak voltak. A fogyasztói árnövekedés éves üteme elmaradt a 3%-os céltől, sőt az év végére némi csökkenés volt megfigyelhető, így az év során az árak átlagosan 2,4%-kal nőttek. A tényleges árnyomásra jobban utaló maginfláció fokozatosan emelkedik, de - bár csekély mértékben - szintén elmarad az inflációs céltől. Inflációs nyomás a külső környezetből sem érkezik. Kereslet oldali árnyomás a felgyorsult bérdinamika ellenére - a várakozások szerint - csak fokozatosan épül fel.

A Magyar Nemzeti Bank 2017-ben **továbbra sem változtatott az irányadó jegybanki kamatrátán**. Az MNB önfinszírozási programja keretében tett lépések hatására az év eleji 900 milliárdról 75 milliárd forintra szűkült a kereskedelmi bankok három hónapos betéti állománya. Novemberben két új konstrukció 2018. januári bevezetését jelentette be a jegybank: az MNB öt- és tízéves futamidejű kamatcsere eszközt vezet be, valamint jelzáloglevél vásárlási programot indít, amivel a banki hitelkamat periódusok hosszabbítását célozza.

Az **euró-forint árfolyam** az egész év során viszonylag szűk, 302-315 közötti sávban mozgott. A forint kereslet-kínálat dinamika nem változott: a folyó fizetési mérleg jelentős többlete folyamatos vételi nyomást eredményez, a nettó külső adósság leépítése forint kínálatot okoz.

2017-ben **a hitelintézetek összesített mérlegfőösszege** csaknem egyenletesen, nominálisan **5,4%-kal** (1.869 milliárd forinttal) **növekedett** és átlépte a 36.000 milliárd forintot. A forintállományok számottevően, csaknem 6%-kal bővültek. Az év során a forint árfolyama az euróéhoz hasonlóan mozgott, így az nem gyakorolt hatást az euró állományok mérsékelt (1% alatti) csökkenésére. Az egyéb jelentős devizákhoz képest azonban a forint jelentősen (8-12% közötti mértékben) erősödött, ami felerészben járult hozzá ezen állományok csaknem 20%-os bővüléséhez. Összességében a mérlegfőösszeg fenti növekedésében az árfolyamok változása csak fél százalékpontos növelő hatással járt, azaz az árfolyamszűrt állománynövekedés csaknem 5%-os volt.

A **forrás** oldalon a betétállomány és a saját tőke jelentősen, a banki kibocsátású értékpapír állomány mérsékeltten emelkedett, miközben a felvett hitelek állománya csökkent. A bankközi források (elfogadott betétek és hiteltartozások) összességében ugyancsak növekedtek az év során. A betétállományok számottevően (7,6%-kal, 1.712 milliárd forinttal) bővültek. 2017 során változatlan volt az a trend, hogy a rövid betét állományok csökkentek, miközben a folyószámla állományok és a hosszú betétek emelkedtek. Összességében a teljes betétállományban az átlagos futamidő folytatódó rövidülése valószínűsíthető. Abszolút értelemben a legnagyobb növekedést a nem pénzügyi vállalati betétállományok 903 milliárd forintos (12,9%-os) emelkedése jelentette, de az államháztartási betétek is számottevően (21,8%-kal, 231 milliárd forinttal) nőttek. A lakossági betétállomány bővülés (4,3%, 360 milliárd forint) mérsékelt volt, de növekedése gyorsult a megelőző évihez képest. A fentiek eredményeként folytatódott a vállalati betétek térnyerése: 2017-ben a teljes betétállomány 2 százalékponttal nagyobb részét (33%-át) képezték, miközben a lakossági betétek részaránya 1 százalékponttal, 36%-ra csökkent. A bankközi források növekedése hátterében a bankközi betétek (578 milliárd forintos) bővülése áll, míg a bankközi hitelfelvétel (159 milliárd forinttal) mérséklődött. A banki kibocsátású értékpapír állomány mérsékeltten (2,4%-kal, 52 milliárd forinttal) növekedett, elsősorban az 1-2 éves futamidejű instrumentumok bővültek. A hitelintézetek összesített saját tőkéje 11%-kal (414 milliárd forinttal) nőtt, alapvetően az eredménytartalék és a tárgyévi eredmény nagy mértékű növekedése miatt.

Az eszközállományon belüli növekedés fő hajtóereje a hitelállomány (7,8%-os, 1.308 milliárd forintos) expanziója, de nominálisan az értékpapír állományok is ezt megközelítően (1.297 milliárd forinttal, +13%-kal) növekedtek, amiben még mindig jelentős szerepe volt a jegybanki önfinszírozási programnak. A teljes bruttó hitelállomány - ide nem számítva a bankközi hiteleket -

nominálisan 8,7%-kal (1.326 milliárd forinttal) nőtt. A növekmény 60%-a forintban, 24%-a euróban, denominált. A növekedéshez minden szektor pozitívan járult hozzá; a belföldi és a külföldi kihelyezések nominálisan hasonló szinten voltak. A hitelbővülés a nem pénzügyi vállalatok esetében volt a legmarkánsabb (+13,2%, 1.007 milliárd forint), amelynek az értékét tovább növelte az együtt 136 milliárd forintnyi pozitív értékelési különbözet és nettó feloldott értékvesztés. A lakossági hiteleknél az új kihelyezések csekély mértékben már meghaladták az állományt csökkentő tényezőket (elsősorban a törlesztéseket), így a bruttó állomány összességében 1,2%-kal, 69 milliárd forinttal) bővült. Itt még jelentősebb hatása volt az értékvesztések visszairásának és az értékelési különbözeteknek (+184 milliárd forint). A bővülés mértékét tekintve az államháztartási szektor is említést érdemel, amely 239 milliárd forinttal (74,1%-kal) növelte a hiteleit.

A fenti hatások eredőjeként év végére **a hitelintézeti szektor nettó hitel/betét mutatója** az előző év végi 91%-ról **97%**-ra növekedett (bankközi állományok nélkül számítva 84%).

2017-ben az **adózás előtti eredmény** a korábbi évekhez mérten kiemelkedő volt, a 2016-os jó teljesítményt (515 milliárd forintot) is meghaladta, és elérte **637 milliárd forintot**. Ezzel a bankszektor átlagos, adózást megelőzően számított eszközarányos megtérülése (ROA) +1,8% (2016-ban 1,5%), saját tőkearányos megtérülése (ROE) +16,2% (2016-ban 15,7%) volt. A jó eredményességi mutatók mögött azonban jellemzően egyszeri, illetve nem a magyar bankrendszer működéséhez kapcsolódó tényezők állnak (értékvesztés és céltartalék feloldás, külföldi leányvállalatok osztaléka). Ezek nélkül számítva a ROA 1,1%-os, a ROE 10,2%-os szinten lenne, ami a kockázati környezetet figyelembe véve nem tekinthető kiugrónak. Az üzleti jellegű bevételeket vizsgálva megállapítható, hogy a tartósan alacsony kamatkörnyezet miatt tovább folytatódott a nettó kamatbevételek évek óta tartó erodálódása (-7,4%, 62 milliárd forint). Ez különösen annak fényében kedvezőtlen, hogy a kamatozó eszközállományok jelentősen bővültek és a BUBOR által meghatározott piaci kamatok kevesebb mint fél százalékponttal csökkentek az egész év folyamán. Nominálisan ezt kompenzálták a díj- és jutalékbevételek, valamint a pénzügyi műveletek nettó bevételei, amelyek lényegesebb nagyobb arányban, mindkét esetben a 10%-ot meghaladóan bővültek. A növekvő üzleti aktivitás és a magára találó infláció hatására 3%-kal növekedtek az igazgatási költségek, amelynek hátterében 8%-os szolgáltatási és anyagjellegű költségnövekedés állt; miközben a személyi költségek mérsékelten csökkentek.

III. Vállalati üzletág

A Növekedési Hitelprogram lezárása, értékelése

2017. március 31-én lezárult a Növekedési Hitelprogram (NHP), amely a kvv-hitelezés meghatározó tényezője volt az elmúlt négy évben. A célzott jegybanki eszköz keretében a 2013. júniusi indulás óta **39.254 mikro-, kis- és középvállalkozás jutott kedvező finanszírozáshoz, 2.811 milliárd forint összegben**. A mindössze három hónapig tartó első szakasz során a kedvező hitelfeltételi lehetőséggel élve számos vállalkozás próbálta megvalósítani elhalasztott beruházását vagy kiváltani korábbi hitelét. A 2013 őszen indult második szakaszban a hangsúly már az új hitelekre, azon belül is a **beruházási hitelekre** terelődött, a 2016 elején indult harmadik szakaszban pedig – a fokozatos kivezetés jegyében – kizárólag beruházások finanszírozására volt lehetőség. 2014–2015-ben a középlejáratú kvv-hitelek közel felét az NHP keretében nyújtották, majd 2016-tól csökkent az NHP-s ügyletek részaránya. Az összes szakaszban együttvéve mintegy 1.700 milliárd forintnyi hitel- és lízingügylet szolgálta új beruházások finanszírozását. Az MNB becslései szerint az NHP 2 százalékponttal járulhatott hozzá 2013 és 2016 között a gazdasági növekedéshez, a foglalkoztatást pedig mintegy 20 ezer fővel növelhette.

A darabszámot tekintve az NHP mindhárom szakaszában a **mikrovállalkozások** vették fel a legtöbb hitelt, arányuk az idő előrehaladtával folyamatosan nőtt. E szegmensnek több mint 46 ezer darab

ügylethez kapcsolódóan közel 860 milliárd forint összegben nyújtottak kölcsönt a program keretében a hitelintézetek, döntő többségben beruházási célra. Az NHP-s hitelek közel kétharmadát a kereskedelem, javítás ágazatban, a mezőgazdaságban, illetve a feldolgozóiparban tevékenykedő vállalatok vették fel. Az NHP **csökkentette a hitelek regionális koncentrációját**: míg indulását megelőzően a kvv-hitelállomány mintegy 54%-a közép-magyarországi székhelyű vállalkozásokhoz kapcsolódott, az NHP-ban megkötött hitelszerződések összegének csak 36%-a köthető ehhez a régióhoz.

A program érdemben hozzájárult a hitelezési fordulat megvalósulásához: az NHP elindítását követően a kvv-hitelezés korábban tapasztalt évi 5–7%-os visszaesése megállt, majd 2015-től fokozatosan emelkedésnek indult. A dinamika 2016-ban már (az MNB által a hosszútávon fenntartható gazdasági növekedéshez szükségesnek tartott) az 5–10% közötti sávba került.

A Piaci Hitelprogram eredményei

A 2016-ban elindított Növekedéstámogató Program (NTP) a bankok piaci hitelezéshez való visszatérését segítette elő a Növekedési Hitelprogram fokozatos kivezetésével, valamint a Piaci Hitelprogram (PHP) meghirdetésével. Az MNB kimutatása szerint a Piaci Hitelprogram a Növekedési Hitelprogram kifizetését követően - is a kvv-hitelezés egyik tartópillére lehet a bankszektorban. A program második szakasza keretében a júliusban meghirdetett tenderen a bankok közel 230 milliárd forintra emelték a 2017-re vonatkozó hitelezési vállalásaikat, ami a fennálló kvv-állomány mintegy 6%-a, és a vállalati hitelezés további kedvező alakulását vetíti előre. (Ezzel bankrendszeri szinten átlagosan 34%-kal nőtt a bankok hitelezési vállalása, ami a résztvevő kilenc banknál átlagosan 58%-os vállalásbővítést jelent. Közülük három bank legalább duplájára emelte a vállalását.)

IV. Lakossági üzletág

A Minősített Fogyasztóbarát lakáshitel termék

Az MNB márciusban piacélnkítési céllal hirdette meg a „**Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel**” **minősítés** létrehozását, mivel - a szektor által vitatott - álláspontja szerint a régiós összehasonlításban magas lakáshitel kamatok, a csökkenő kamatkörnyezet ellenére alacsony hitelkiváltási arány és a relatíve hosszú hitelbírálati idő **a piaci verseny alacsony intenzitásából**, valamint **a termékek átláthatóságának és összehasonlíthatóságának a hiányából** következnek. A bankszektor képviselői szerint **a piacon jelenlévő nagyszámú intézmény és termék** bizonyítja az intenzív versenyt, illetve a régiós összehasonlítás során figyelembe kell venni a fedezetek érvényesíthetőségével összefüggő **többlet kockázati költségeket**, valamint az **átlagos hitelösszeg** mértékét, amelyek a kamatszintet is befolyásolhatják.

A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel egy olyan, az MNB által adható minősítés, amelyre a vonatkozó **pályázati kiírásban szereplő kondícióknak megfelelő lakáshitel termékeikkel** pályázhatnak a hitelnyújtók. A feltételek többek között kiterjednek a kamatoknak, a díjaknak és költségeknek, valamint az egyes operációs időtartamoknak a piacon korábban kialakult szint alatti mértéken történő maximálására.

Az MNB a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel **minősítés feltételeit és a kapcsolódó dokumentációt tartalmazó pályázati kiírásról** több menetben, írásban és szóban is egyeztetett a banki szakértőkkel. A tárgyalások során enyhültek és technikailag kezelhetővé váltak a termékkel szemben támasztott feltételek. A program kezdeményezésekor az MNB arra is ígéretet tett, hogy a megalapozottabb és gyorsabb hitelbírálat elősegítésére szorgalmazza az illetékes hatóságoknál, hogy **a KHR-ből gyakorlatilag a teljes korábbi hitelállomány lekérdezhető legyen**, illetve, hogy a NAV segítségével a

hitelbírálatához rendelkezésre álljanak **az ügyfél aktuális jövedelmi adatai**. Ez utóbbival kapcsolatos egyeztetések jelenleg is folyamatban vannak.

A program június elejétől indult el a pályázati kiírás közzétételével, és ugyanabban a hónapban már az első minősítés is megtörtént.

A jegybank szeptemberre - a minősítés elterjedésének elősegítése érdekében - egy az ügyfelek által könnyen átlátható és értelmezhető, **a minősített banki ajánlatokat összehasonlító weboldalt** is kifejlesztett. A folyamatot intenzív sajtókommunikációval is támogatta.

Nyár végétől újra kezdődtek az egyeztetések, mivel a minősített termékkel kapcsolatos banki folyamatok kiépítése során **több operációs és jogi bizonytalanság, illetve technikai probléma** került napvilágra. Ezek közül a leglényegesebbek, amelyek jó része még jelenleg is nyitott:

- a kamat meghatározásra nyitva álló két napos határidő bizonyos referenciakamatok alkalmazása esetén túlságosan rövid, így annak 15 napra hosszabbítása szükséges,
- a kötelező érvényű ajánlat módosítása és érvénytelenítése során alkalmazandó szabályok - ügyfél által meg nem ismerhető - belső szabályzatba foglalásának szerződéses jogi problematikája kezelést igényel,
- a közvetítők miatti operációs kérdések külön rendezést kívánnak, illetve
- az MNB összehasonlító weboldalain megjelenő jogi nyilatkozatok tartalmának a kiegészítése szükséges.

Az MNB a fentiekkel összefüggésben előkészítette a Pályázati kiírása módosítását, amelyet több körben is egyeztetett. A technikai kérdések egy részét GYIK kiadásával tisztázta és kiegészítette az említett jogi nyilatkozatokat. A Pályázati kiírás módosítását végül februárban tette közzé. A lezáratlan kérdések ellenére szeptember végéig 24 intézmény 50 terméke kapta meg a minősítést.

Banki javaslatok a Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) szabályok korszerűsítésére

Tagbankjai felkérésére a Bankszövetség eljuttatta a felelős hatóságoknak a CSOK bevezetése óta felgyűlt tapasztalatain alapuló javaslatait.

Az érintett minisztériumokhoz megküldött levében mindenekelőtt hangsúlyoztuk a bankszféra elkötelezettségét a konstrukció iránt, hiszen az elmúlt időszak lakástranzakcióinak több mint negyede állami támogatások révén, banki közreműködéssel valósult meg. A lakáshitelezésben jelentős szerepet betöltő bankok javaslatai alapján összeállított csomag részben **a támogatások igénybevételét nehezítő/gátló jogszabályi előírások oldását**, részben **a bonyolult hitelkérelmi ügyintézés egyszerűsítését célozta**. Így Javasoltuk az előírt társadalombiztosítási jogviszony időtartamának a mérséklését, mert a külföldön munkát vállalók a jelenlegi követelményt gyakran nem tudják teljesíteni. Méltánytalannak tartjuk azt az előírást, hogy a korábban igénybevett támogatás akkor is levonásra kerül az igénylésből, ha azt visszafizették. Általános jelleggel javasoltuk, hogy amennyiben állami hatóságtól/hivataltól kell az igénylőnek valamilyen igazolást (például lakcímbjelentés, köztartozás mentesség) beszereznie, akkor - az ügyfél felhatalmazása, vagy jogszabály alapján - a bank közvetlenül, elektronikus úton megszerezhesse azt.

Bár 2017 során nem került sor a CSOK szabályok módosítására, a felelős tárcák szakértőinek visszajelzése alapján a jogalkotás következő szakaszában remélhetően figyelembe veszik a fenti javaslatokat.

A végrehajtási törvénymódosítása, a kilakoltatási tilalom meghosszabbítása

2017. március elején KDNP-s országgyűlési képviselők egyéni módosító indítványt nyújtottak be **a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.)** módosítására, amely a szakmai szervezetekkel történő előzetes egyeztetés nélkül került a Parlament elé. A módosítás a **lakóingatlanok** bírósági végrehajtási eljárás keretében történő **kényszerértékesítésére** vonatkozott. A módosítás értelmében a fogyasztóval kötött szerződésen alapuló követelés behajtása esetén **csak a**

kikiáltási árat (becsértéket) elérő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat. Ha ilyen ajánlat nincs, az árverés sikertelennek tekintendő. A módosítást a nem fizető adósok megsegítésével indokolták, azzal a szándékkal, hogy az ingatlanok magasabb áron kerüljenek értékesítésre. Az Országgyűlés által elfogadott *2017. évi XIV. törvény* még szigorított is az indítványon: ha a lakóingatlan folyamatos árverése óta egy év eltelt sikertelenül, az újabb árverés a kikiáltási ár 90%-án tűzhető ki ismét, az eredetileg javasolt 80%-kal szemben. A módosítás sajnálatos módon figyelmen kívül hagyja, hogy az ingatlanok kényszerértékesítésére az ingatlanpiaci körülmények meghatározó befolyással bírnak.

A végrehajtási szabályok szigorítása tovább nehezíti a hitelezők jelzálogjogának az érvényesítését. A **kilakoltatási moratórium** november 15-től április 30-ig tartó **meghosszabbítása** hasonlóan kedvezőtlen a hitelező bankok számára. Az Országgyűlés **egyhangúlag** szavazta meg a kilakoltatási tilalom magánszemély kötelezettekre vonatkozó meghosszabbítását. (Korábban ez az időszak december 1-től március 1-ig tartott.)

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) jövedelmi adatbázis igénybevétele a hitelbírálókatokhoz

Az MNB Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFLH) termékének kidolgozása során felmerült, hogy egy központi - adóhatósági adatokon alapuló - **adatbázissal enyhíteni lehetne az ügyfelek valós jövedelmi helyzetét érintő információs aszimmetriát, illetve automatizálni, gyorsítani lehetne a hitelbírálati folyamatot.** Ennek érdekében első menetben az MNB állított össze egy adóbevallásokon alapuló - hitelbírálatot segítő - adatkörre vonatkozó javaslatot, amelyet a Bankszövetség koordinálásban véleményeztek a bankok. Kiderült, hogy a banki igények jóval szélesebbek a jegybank által vélelmezettnél, és a bankok a lakáshitelek túl minden hiteltermék elbírálásánál igényelnék a NAV adatbázishoz való hozzáférést. Az egyeztetéseken terítékre került az adatbázis hatóköre (csak természetes személyek, vagy vállalkozások is), tartalma (az ügyfelek éves SZJA bevallása, vagy a munkáltatók munkavállalókra vonatkozó adóbevallási adatai), a BISZ Zrt. bevonása, valamint az adatlekérési hozzájárulás megadásának a helye (NAV, vagy a hitelbírálatot végző bank).

A jegybank - a bankokon kívül - a NAIH¹ és a NAV szakértőivel is egyeztet a projektről, amellyel kapcsolatos konzultációk 2018 februárjában folytatódtak.

A sokgyermekes családok jelzáloghitel-tartozásának állami csökkentése

A Kormány rendeletben írta elő, hogy a harmadik, és minden további megszületendő gyermek után **a jelzáloghitellel rendelkező családok gyermekenként 1 millió forint vissza nem térítendő támogatást kapnak**, jelzáloghitelük előtörlesztése formájában. A támogatási döntést a járási hivatalok hozzák az állam nevében, de a folyamatban jelentős szerep jut a hitelező bankoknak is:

- támogatási kérelem beérkezése esetén részletesen tájékoztatják a járási hivatalokat a szóban forgó hitel főbb paramétereiről,
- a járási hivatal pozitív döntése esetén az ügyfél nevében elvégzik az előtörlesztést, és újraszámolják a hitel paramétereit, illetve új - csökkentett - törlesztő részletet állapítanak meg.

A bankok - részletes adatszolgáltatás alapján - **az Államkincstárral számolnak el az általuk megelőlegezett előtörlesztésről.** Az egyeztetések során sikerült elérni, hogy e bonyolult és felelősségteljes munkáért a bankokat költségtérítés illesse meg.

A rendelet megjelenését követően több tagbankunk jelezte, hogy a szabályozás számos lényeges kérdést nem rendezett el, ezért javasolták, hogy a problémák megoldása érdekében mielőbb keressük meg a felelős tárcát. A felvetésnek eleget téve a Bankszövetség levelet küldött az Nemzetgazdasági Minisztériumnak, amelyben többek között kifejtette:

¹ Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hivatal

- nem egyértelműek a támogatási jogosultságok,
- nehezen kezelhető, hogy az előtörlesztést - a PTK-val ellentétesen - először a tőkére kell, s csak ezt követően lehet a tőke járulékaire fordítani,
- kidolgozatlanok a hitelező bank és az állami szervek közötti információ áramoltatás tartalmi és formai részletei,
- az új konstrukció nehezen összehangolható a bankok meglévő ügyfélszolgálati programjaival.

Válaszában az NGM igyekezett részletesen megválaszolni a kérdéseket, egyértelműsíteni a rendeletben nem kellően tisztázott előírásokat, illetve egyes problémás esetekben (például a bank saját ügyfélmentő programjának és a rendelet előírásainak ütközése) mind az ügyféltől, mind a banktól rugalmas együttműködést várt el. A tárca nyomtatványok kidolgozásával és ajánlásával segítette azt a remélhetően rövid átmeneti periódust, amíg az állami hatóságnak és a bankoknak - elektronikus út helyett - papír alapon kell a konstrukcióval kapcsolatos adatátadást lebonyolítani.

A jelzáloghitel közvetítők átszervezésének problémái

Uniói szabályozás következtében **megváltozott a jelzáloghitel közvetítők besorolása**. Míg korábban az lehetett független közvetítő, aki több - őt megbízó - hitelező egymással versengő termékeit árulta, addig **az új szabályozás értelmében csak az lehet független közvetítő, akinek megbízói az adott hiteltermék vonatkozásban legalább 50%-os piaci részaránnyal rendelkeznek**.

A vonatkozó jogszabályok ugyanakkor nem rendezték el, hogy melyik hatóság, mikori adatok alapján méri a piaci részarányt, és kinek van jogosítványa egy adott közvetítő, szükség szerinti átminősítésére. Az is kimaradt a szabályozásból, hogy **az átminősülő közvetítőkre milyen felelősségi, szakképzési, díjpolitikai, panaszkezelési előírások** vonatkoznak, ami azért is különösen fontos, mert **a függetlenből függővé váló közvetítők esetében a megbízó hitelintézetekre terelődik át a feladatok teljesítésének felelőssége**.

Tagbankjai részletes problémafelvetése alapján a Bankszövetség levélben kérte az NGM és az MNB intézkedését a jogszabályi hiányok orvoslására. Az MNB válaszüzenetében részletesen kifejtette, hogy milyen speciális átmeneti eszközökkel kezeli a hiányos jogi környezetből fakadó kérdéseket, s maga is jogszabályi módosításokat javasolt. Az NGM szintén készségét fejezte ki arra, hogy megtegye a szükséges jogszabály-előkészítési intézkedéseket.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

A MiFID 2 implementáció

A **pénzügyi instrumentumok piacát szabályozó MiFID 2 irányelv** egy éves halasztása következtében **2017. júliusig írták elő az új rendelkezések tagállami joganyagba foglalását, és az új szabályok 2018 elején léptek hatályba**. A halasztás oka, hogy bár a MiFID 2 által delegált EU-s jogszabálytervezeteket már 2016 tavaszán nyilvánosságra hozták, a jóváhagyás eltolódott, és csak márciusban hirdették ki a **részletszabályokat**. Továbbra is jelentős értelmezési problémák maradtak nyitva, amelyeket az ESMA² csak lassan válaszolt meg a gyakori kérdések és válaszok (Q&A) közzétételével.

- *A MiFID 2 és a delegált Európai Bizottsági irányelv hazai jogba illesztése*

² European Securities and Markets Authority: Európai Értékpapír-piaci Felügyeleti Hatóság

Az NGM a március elején a piaci érdekképviseletet ellátó szervezetek (Bankszövetség, BAMOSZ, BSZSZ) bevonásával, előzetes konzultációkkal kezdte meg az implementációs feladatokat. A júliusig rendelkezésre álló - viszonylag rövid - időre is tekintettel az NGM csak az **első szintű uniós joganyag szövegének - változtatás nélküli - átültetésével** foglalkozott, és a MIFID 2 irányelv felhatalmazása alapján kiadott **Európai Bizottsági irányelv kormányrendeletbe foglalására** a nyár folyamán tért vissza. Így a márciusi és áprilisi konzultációk során a MiFID 2 szabályok alkalmazásával kapcsolatos számos probléma felvetése mellett, kevés kérdésben volt mód a *Tőkepiaci (Tpt)* és a *Befektetési szolgáltatásokról szóló (Bszt)* törvények megfelelő szövegezésével a problémákra megoldást találni. A pontosítást célzó szövegek jellemzően a törvénymódosítás indoklásába kerültek beillesztésre.

A szakmai szervezetek felvetése ellenére továbbra is megoldatlan maradt, hogy a **megbízás MiFID 2 és Ptk. szerinti fogalma eltér egymástól**, mivel az előbbi magában foglalja azt az esetet is, amikor a befektetési szolgáltató az ügyfele megbízásából saját tulajdonában lévő, vagy saját számlájára vásárolt pénzügyi eszközt ad el az ügyfelének, míg az utóbbi ezt a bizományosi tevékenységgel azonosítja. További problémát jelent, hogy **a Bszt-ben a befektetési vállalkozások szabályozása esetenként szigorúbb** a MIFID 2-ben szereplőnél. Ilyenek például a vezető állású személyekre és az üzletkötőkre vonatkozó összeférhetlenségi szabályok, a befektetési szolgáltatásokon túli tevékenységek korlátozása, vagy a szakmai követelményekre vonatkozó előírások. Ez ügyfélvédelmi szempontból látszólag kedvező, de - tekintettel a szolgáltatások nyújtásának EU-n belüli szabadságára - **nem biztosított a magyar piaci szereplők egyenlő versenyfeltételek melletti tevékenysége** a más tagállamokban felügyelt szereplőkkel szemben.

A kormány április végén nyújtotta be a Tpt és a Bszt módosítását, amelyet a parlament május végén hagyott jóvá és június 9-én hirdették ki az új szabályokat. Fontos megemlíteni, hogy több EU tagállam tudatos döntés alapján késett az irányelv szövegének hazai jogba ültetésével és a hatálybalépítéssel, tekintettel a nyitott értelmezési kérdések nagy száma miatti jogi bizonytalanságra.

Az elfogadott módosítások **két új NGM és egy MNB rendelet megalkotására** adtak felhatalmazást.

Az **NGM rendeletek** a MiFID 2 delegált irányelvében részletezett új témák, **a befektetési szolgáltatást nyújtók által alkalmazandó termék-jóváhagyási folyamatok**, illetve **a befektetési szolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó ösztönzők alkalmazásának** hazai jogba illesztését szolgálják. (A vonatkozó jogszabálycsomag a két új rendeleten kívül több tárcarendelet módosítását is magába foglalta. Így a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség részletes szabályairól szóló PM rendelet, valamint a pénzügyi szolgáltatás közvetítői, a biztosításközvetítői és a tőkepiaci üzletkötői hatósági képzéssel és hatósági vizsgával összefüggő feladatokról szóló NGM rendelet is módosításra került.). Az NGM a rendelettervezeteket május második felében küldte meg konzultációra, azonban hasonlóan a törvénymódosítás során alkalmazott gyakorlatához ismételten kizárólag az EU delegált irányelve szövegszerű beillesztését támogatta. Ennek megfelelően csak kisszámú szövegpontosító javaslatot fogadott be.

Az MNB **az ügyfeleknek pénzügyi eszközökről, illetve befektetési szolgáltatási tevékenységről befektetési tanácsot vagy információt nyújtó személyekre vonatkozó szakmai képességekkel és kompetenciákkal összefüggő követelményekről** szólóan készítette el a rendelettervezetét, amelyről szeptembertől folytatott konzultációt. A jegybank a tervezetet az ESMA 2016. márciusban közzétett, az ismeretek és szakértelem értékeléséhez kapcsolódó iránymutatása figyelembe vételével szövegezte; de az EU-s joganyag megfogalmazása, valamint a korábban hatályos szabályok szükségessé tették a rendeleti szabályozást. A tervezet az érintett szolgáltatást nyújtó alkalmazottak szakmai képességeire és kompetenciáira vonatkozó kritériumokon túl a képességek és kompetenciák biztosítását szolgáló speciális képzési program³ részleteit, valamint a nyilvántartás-vezetési és az együttműködési kötelezettséget is szabályozza. A tervezettel kapcsolatban felmerült legfontosabb aggály, hogy - az ESMA iránymutatásban foglaltakkal ellentétben - a befektetési tanácsot szolgáltató, illetve a befektetési szolgáltatással, instrumentummal összefüggésben pusztán információt adó

³ A program megalkotásához a korábbi hatósági vizsgák tematikája szolgált mintaként.

személyeket a tervezet egységesen kezelte, és ugyanolyan szintű követelményeket tartalmazott rájuk vonatkozóan, miközben a két munkakörben elvárható képzettség és felkészültség szintje a gyakorlatban lényegesen eltérő. Ezt a problémát a rendelet december utolsó napjaiban kihirdetett szövege sem kezeli.

- *A MiFID 2 implementációját segítő MNB ajánlások*

Az MNB november végén, illetve december elején küldte meg konzultációra az ESMA azonos tárgyú iránymutatásai alapján elkészített, **az összetett adósságinstrumentumokról és strukturált betétekről**, illetve **a keresztértékesítési gyakorlatokról** szóló ajánlás tervezeteit. Az első ajánlás fontos szerepet játszik a címében szereplő termékek beazonosításában, illetve az alkalmazás egységessé tételében, amelynek megkönnyítése érdekében konkrét példákat is tartalmaz.

A keresztértékesítési tárgyú ajánlás pontosítja a fogalmat, szétválasztja az **egyszerű csomagokat**, amelyeknek minden egyes komponense külön termékként megvásárolható, az **árukapcsolt csomagoktól**, de a tájékoztatással kapcsolatos elvárásokat mindkettőre egységesen határozza meg. Problémaként azonosítottuk, hogy az ESMA ajánlás szövegszerű alkalmazása olyan értelmezést tesz lehetővé, ami alapján a szükségszerűen megnyitandó fizetési, vagy ügyfélszámlák is csomag részét képeznek, de ez a probléma a jegybank álláspontja szerint állásfoglalás kiadásával orvosolható.

Mindkét ajánlást 2018. január elején bocsátotta ki az MNB.

- *Az alapkezelői és az állampapír forgalmazói jutalék értelmezése a MiFID 2 ösztönzőkkel kapcsolatos rendelkezéseivel összefüggésben*

A MiFID 2 a korábbi szabályozáshoz mérten jellemzően **az adminisztráció és a jelentésszolgálat** terén állította jelentős kihívások elé az alkalmazó intézményeket. Az **ösztönzőkkel kapcsolatos szabályok** azonban - merev értelmezés esetén - a befektetési alapokat, illetve állampapírokat forgalmazó intézmények díjstruktúráját, a piaci gyakorlatban jelenleg alkalmazott üzleti modelleket is jelentősen befolyásolhatják.

A vonatkozó jogi rendelkezések szerint, ha az alapkezelő, illetve az állampapír kibocsátásért felelős ügynökség által **a forgalmazást végzőnek fizetett forgalmazói díjakat a hatóságok ösztönzőnek minősítik**, akkor ezek a díjak, vagy teljes mértékben kifizetendők az érintett értékpapírt megvásároló befektetőnek, vagy - bizonyos esetekben - csak meghatározott célra használhatók fel, aminek az igazolása, adminisztrációja rendkívül nehézkes. Egy ilyen rezsimben kétségessé válna a ténylegesen a forgalmazásra fordított erőforrások költségének a megtérülése, ami a hagyományosan kialakult forgalmazási csatornák szereplőit ellenérdekelte. A tőkepiaci szabályokat érintően az Európai Unióban is ez az egyik leginkább vitatott kérdés, egyrészt mert az értelmezés az alkalmazott modellek függvényében tagországonként számottevően eltér, másrészt a jelentős piacbefolyásoló hatás miatt.

A szakmai szervezetek bevonásával folytatott szakmai egyeztetéseket követően az MNB szeptember végén Q&A formában (gyakori kérdések és válaszokban) fogalmazta meg álláspontját. **Az ÁKK forgalmazási díjak** esetében egyértelműen kimondta, hogy azok **nem tartoznak az ösztönzőkkel kapcsolatos szabályok hatálya alá**, még abban az esetben sem, ha a díjat az elsődleges forgalmazó adja tovább a másodlagos forgalmazó részére. Az alapkezelői díjak esetében azonban csak annyit mondott ki, hogy **tényleges szolgáltatással egyértelműen alátámasztott díj esetében nem kell alkalmazni az ösztönzésre vonatkozó szabályokat**, de nem részletezte, hogy milyen díjelemek minősíthetők ekként.

A kockázatarányos Beva díjakkal kapcsolatos szakértői egyeztetések)

A Beva munkaszervezetének javaslatára a korábban bevezetett, majd felfüggesztett, kockázatarányos díjfizetési módszertan felülvizsgálatára 2016 negyedik negyedévében szakmai munkacsoport alakult.

A munkacsoportban a Beva szakértői mellett az MNB, az NGM, a Bankszövetség, valamint a Befektetési Szolgáltatók Szövetségének a delegáltjai vettek részt. A munkacsoport az elmúlt év októberéig tartó munkája során - a 2015-ös kártalanításhoz vezető események tapasztalatainak a figyelembe vételével - áttekintette **a kockázatarányos díjfizetési módszertan által elérendő célokat**, illetve **a kockázatarányos díjfizetés bevezetésével, díjeltérítő hatásával kapcsolatos alapvető követelményeket**, a jelenleg alkalmazott letétarány mellett figyelembe vehető **fontosabb kockázati tényezőket**, valamint **a kockázati tényezők számítási módszerekbe történő bevonásának lehetőségeit**.

A munkacsoport megvizsgálta az intézmények tulajdonosi háttéréből és irányításából, tőkehelyzetéből, kezelt állományaik összetételéből, a folytatott befektetési szolgáltatások jellegéből, partnerkockázataikból (ideértve az alletétkezelőket) fakadó, valamint a működés biztonságával összefüggésben felmerülő **kockázatokat**, az azokat megfelelően **reprezentálni képes mutatószámokat**, és anonimizált adatszolgáltatások segítségével **értékelt a gyakorlati alkalmazhatóságukat**.

Konklúzióként a munkacsoport megállapította, hogy bár vannak bizonyos kockázatokat mérni képes mutatók, azok önálló bevezetését, kockázatarányos díjmeghatározást megalapozó jelzőszámként nem támogatta, mivel egy-egy tényező bevezetése aránytalanul mutatná az egyes intézmények teljes kockázati kitétségét.

A szakértők a kérdéskör további vizsgálatára tettek javaslatot. A Beva Igazgatósága a munkacsoport jelentését egyhangúlag tudomásul vette.

A csődtörvény módosítása

*A csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi XLIX. törvényt (Cstvm.) 2017. május 16-án fogadta el az Országgyűlés. A törvény módosította **a vezető tisztségviselő felelőségének megállapítására vonatkozó szabályokat** felszámolási eljárás esetén, érintette **a zálogjogosult kielégítésének szabályait** a zálogtárgy értékesítését követően, **egységesítette az egyes zálogfajtákra vonatkozó rendelkezéseket**, és hatályon kívül helyezte a körülírással meghatározott zálogtárgyra vonatkozó speciális szabályokat. A Cstvm. kimondta, hogy a felszámolás megindulása **előtt a jövőbeni követeléseken alapított zálogjog azokra a követelésekre is kiterjed, amelyek a felszámolási eljárást követően keletkeztek, vagy folytak be az adóshoz**. A módosítás a fiduciárius hitelbiztosítékok jogosultjainak a zálogjogosulttal azonos elbírálást biztosít, ha az adott biztosítéki jogot a hitelbiztosítéki nyilvántartásba (HBNY), vagy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. A módosítás nevesíti a Cstvm.-ben az önálló zálogjogot, az alzálogjogot és a zálogjogosulti bizományost.*

A tervezethez több fordulóban tettünk észrevételeket, amelyek eredményeként pontosították a fiduciárius biztosítékokra vonatkozó szabályt, a kézbesítési vélelem határidejét 30 napról 15 napra csökkentették, és jelentősen (15%-ról 7,5%-ra) mérsékeltek a zálogtárgy nettó vételárából a felszámolót illető levonás mértékét, ami a zálogjogosult hitelezők számára kiemelkedően fontos. A Cstvm. 2017. július 1-jén lépett hatályba.

*A Cstvm.-hez kapcsolódik a felszámolási eljárásban az adós vagyonának nyilvános értékesítésére vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló 300/2017. (X.17) Kormányrendelet, amelynek tervezetét több fordulóban véleményeztük. A rendelet célja a nyilvános értékesítés során alkalmazandó minimálár meghatározása. Az egyeztetés során elértük, hogy az értékesítési pályázat kiírásáról, az árverés kitűzéséről értékhatártól függetlenül **tájékoztassák a hitelezői választmányt, még a Céglözlönyben történő közzététel előtt**.*

A Cstvm. elfogadását **egy újabb törvénymódosítás előkészítése követte**, amely **jogharmonizációs okokból** vált szükségessé, a 2015/848/EU rendelet értelmében a határon átnyúló fizetésképtelenségi eljárásokkal kapcsolatban. Az EU tagállamokban 2018. júniusig létre kell hozni egy olyan

fizetésképtelenségi nyilvántartást, amely tartalmazza a tagállamokban megindított fizetésképtelenségi eljárásokról az előírt adatokat. A folyamatban levő eljárásokról ingyenesen lehet majd adatokat lekérdezni.

A tervezettel kapcsolatban kodifikációs jellegű észrevételeket tettünk, továbbá szorgalmaztuk megfelelő szabályok kialakítását **a más tagállamban levő vagyontárgyak felkutatása és fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá vonása** érdekében. A tervezetet a 2017. évi CXXVI. törvénnyel fogadta el és hirdette ki az Országgyűlés. A határon átnyúló fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozó rendelkezések 2017. október 28-án léptek hatályba.

A felszámolók részére történő adatszolgáltatási kötelezettség

A Cstvm. a felszámolók részére történő banki adatszolgáltatás szabályozását is érintette; a bankok és a befektetési szolgáltatók részére **elektronikus úton történő adatszolgáltatási kötelezettséget** írt elő a csőd- és felszámolási eljárásban a felszámoló cégek felé. A törvény azonban nem részletezte az információbiztonsági, titokvédelmi szempontokat. A kérdés rendezésére a Bankszövetség egyeztetést kezdeményezett a Felszámolók és Vagyonfelügyelők Országos Egyesületével (FOE), amelybe a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz tartozó Felszámolók Névjegyzékét Vezető Hatóság (FNVH) is bekapcsolódott. Az érintettek megegyeztek arról, hogy a felszámoló hitelesített elektronikus aláírással, időbélyegzővel ellátott levélben keresi meg a pénzügyi intézményeket a felszámolás alá került szervezet adatainak kiadása érdekében. Azok a pénzügyi intézmények, amelyek számlát vezetnek az fa. cég számára egy banktitkot nem tartalmazó válaszlevelet küldenek a felszámolónak. A kijelölt felszámoló a Pmt. szerinti azonosítását követően kaphatja meg a részletes adatokat a pénzügyi intézménytől. **A fenti eljárás ésszerűsítése érdekében** az FMVH kezdeményezte a **Cstv. módosítását**, ami az állami vagyonnal és nemzeti pénzügyi szolgáltatásokkal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi CXCI. törvénybe került be. A módosítás szerint **a pénzforgalmi és a befektetési szolgáltató** az adós felszámolását elrendelő végzés Céglépcsőben történő közzétételét követően **értesíti a kijelölt felszámolót, ha számlát vezet az adós cég részére**. A felszámoló a Pmt. szerinti azonosítását követően kérhet tájékoztatást, amelyet az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályai szerinti **biztonságos elektronikus kapcsolattartás szabályai** szerint kell megküldeni részére. Ez utóbbi tisztázásra vár, mert a felszámolók nem hivatali kapuval, hanem cégkapuval rendelkeznek, és jelenleg **nem megoldott a két cégkapu közötti kommunikáció**. A kérdés rendezését kezdeményeztük a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnál és a Belügyminisztériumnál.

A magáncsőd reformmal kapcsolatos elképzelések

Az Igazságügyi Minisztérium által kezdeményezett konzultáció keretében áttekintettük **a nem teljesítő jelzáloghitelekkel** kapcsolatos helyzetet. (2016. év végén a lakossági jelzáloghitel állomány 18 %-a volt nem teljesítő, ez mintegy 136 ezer adóst jelent.) Megállapítottuk, hogy **a nem teljesítő hitelekkel kapcsolatban kiadott MNB ajánlás** csak csekély érdemi eredményt hozott (a bankok 72 ezer adóssal vették fel a kapcsolatot, amelynek nyomán 3800 adóssal kötöttek megállapodást, s ennek mintegy fele volt átstrukturálás), ugyanakkor a Nemzeti Eszközkezelő keretei is kimerültek. A probléma megoldására **a magáncsőd eljárás rugalmasabb, egyszerűbb szabályozása** lehetne olyan eszköz, amely a nem teljesítő adósok számára megoldást jelenthet.

A természetes személyek adósságrendezéséről szóló 2015. évi CV. törvénnyel kapcsolatos módosító javaslatainkat ezzel a céllal juttattuk el az Igazságügyi Minisztériumhoz. Hangsúlyoztuk, hogy **az adósságrendezéshez az adós és a hitelezők tehervállalása mellett az állami szerepvállalás is nélkülözhetetlen**: a hatályos szabályozás szerinti törlesztési támogatás és az adósság elengedéshez biztosított adókedvezmény fontos szereppel bír az adósok fizetőképességének helyreállításában. Javasoltuk, hogy tartozás **elengedésére csak az 5 éves csődvédelmi időszak sikeres teljesítését**

követően kerüljön sor. Az ötéves időszakot követően célszerű megoldásként támogattuk a hitelkiváltás lehetőségének biztosítását, illetve a követeléskezelők esetében a részletfizetési megállapodás megkötését. Elengedhetetlen, hogy a jelzálogjog ezekben az esetekben is biztosítsa a jelzáloghitelező követelését. A fentiekén túl az árfolyamgáthoz kapcsolódó futamidő-hosszabbítással kapcsolatban is javaslatokat tettünk. A módosítást a Kormány nem tűzte napirendre.

Az új pénzmosás elleni törvény és végrehajtási rendeletei

A IV. AML Direktívát⁴ átültető törvény tervezetét a Nemzetgazdasági Minisztérium 2017 januárjában küldte meg az első egyeztetésre a Bankszövetségnek. A pénzmosás megelőzési munkacsoport a véleményezési időszakban több ülésen is tárgyalta a főbb pontokat. A fontosabb észrevételekről - még a véleményezési határidő előtt - szűkebb körben személyesen is egyeztetett az NGM képviselőivel, s végül megközelítőleg húszoldalyi észrevételt nyújtott be a minisztériumnak. Az elért eredmények között említést érdemel, hogy az **okmánymásolás nem lehetőségként, hanem kötelezettségként** szerepel a törvényben, valamint, hogy **az MNB a Bankszövetség javaslatát is kikéri a tényleges tulajdonosok nyilvántartásának az adatszerkezetével** kapcsolatban.

A törvényjavaslat publikálása után a munkacsoport áttekintette, hogy milyen megoldásra váró nyitott kérdések maradtak; ezeket a végrehajtási jogszabályok valamelyikében javasoltunk rendezni. Ezekben a témakörökben több megbeszélést tartottunk az MNB és az NGM képviselőivel, elsősorban az **online azonosítással** és az **ismételt ügyfél átvilágításokkal**, valamint az **okmánymásolás változó szabályainak következményeivel** kapcsolatban

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény **végrehajtási rendeletei** közül a munkacsoport több körben véleményezte az **MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól** szóló MNB rendelet tervezetét, valamint az NGM által készített, **a belső szabályzat kötelező tartalmi elemeiről** szóló rendelet tervezetét. A szűrőrendszer minimumkövetelményeiről szóló rendelet tervezetéhez tett részletes észrevételeinket egy személyes, széles körű egyeztetés eredményeként az MNB vagy figyelembe vette, vagy részletesen megindokolta a rendelkezések változatlanul hagyását.

A törvénnyel és a végrehajtási rendeletekkel kapcsolatban több állásfoglalás kérésünkre érkezett megnyugtató válasz; az MNB rendelettel kapcsolatos tapasztalatok alapján egy újabb munkacsoporti javaslat összeállítása jelenleg is folyamatban van.

Az Info-törvény módosítás

Az **információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról** szóló 2011. évi CXII. törvény (Info-törvény) módosítása **az európai uniós jog változásai s a jogharmonizációs kötelezettségek** miatt vált szükségessé. 2016-ban **két, az adatvédelmi jogot átfogóan érintő új uniós jogszabály** jelent meg:

- a 2016/679 EU rendelet a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, (a mindennapi szóhasználatban GDPR⁵),
- a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2016/680 európai parlamenti és tanácsi irányelv.

⁴ Anti-Money Laundering Directive: Pénzmosás elleni irányelv

⁵ General Data Protection Regulation

A Rendelet közvetlenül lesz hatályos az EU területén történő adatkezelésre. Az Irányelv hatálya egyes közrendvédelmi-közbiztonsági, bűnüldözési, büntetőeljárás tevékenységet végző szervezetek adatkezelési jogviszonyaira terjed ki, ezzel összefüggésben szükséges az Info-törvény módosítása. A jogalkotó azt a sajátos megoldást választotta, hogy **egyetlen törvénymódosítás**ba illesztette be az Info-törvény azon rendelkezéseit, amelyeket a rendelettel együtt alkalmazni kell, illetve az irányelv implementálása miatt szükséges módosításokat. (A bűnügyi adatkezelésekre az Info-törvényt általánosan alkalmazni rendelte, s az Irányelvnek megfelelően módosította azt.)

Az Info-törvény módosításának tervezetét a Bankszövetség adatvédelmi munkabizottsága is megvitatta. Az IM részére elküldött észrevételben felhívtuk a figyelmet arra, hogy **a választott kodifikációs megoldás nem segíti a normavilágosság követelményének érvényesülését**. A szabályozás bonyolultsága miatt a törvény alanyi és tárgyi hatályának megállapítása a gyakorlott jogalkalmazók számára is komoly nehézséget okoz. Az **Irányelv belső jogba történő átültetésére külön jogszabályt** javasoltunk. Felhívtuk a figyelmet arra, hogy a törvénytervezet a kötelező adatkezelések tekintetében a Rendelettel ellentétes szűkítő szabályozást tartalmaz, és javasoltuk az adatkezelés jogalapjának a Rendelettel összhangban történő megfogalmazását.

Novemberben az adatvédelmi munkabizottság képviselői részt vettek a GDPR tagállami végrehajtása kapcsán összehívott IM szakértői egyeztetésen. Tájékoztatást kaptak az Info-törvény módosításával kapcsolatos körülményekről, s arról, hogy **az adatvédelmi reformhoz kapcsolódó horizontális és ágazati jogszabály módosításokat** a Kormány együtt kívánja áttekinteni. A piaci szereplőket arra kérték, hogy az Info-törvény módosításához kapcsolódóan tegyenek **szövegszerű javaslatot az ágazati törvények módosítására**, továbbá próbálják meg körvonalazni, hogy a GDPR alkalmazása milyen gazdasági hatásokkal jár a piaci szereplőkre. Az Info-törvény december elején megküldött egységes normaszövegéhez az adatvédelmi munkabizottság a január közepi határidőre elkészítette a javaslatát.

Az új ügyvédi törvény – a jogtanácsosok helyzetének szabályozása

Az **új ügyvédi törvénnyel** kapcsolatban az Igazságügyi Minisztériumnak az év elején megküldött részletes javaslatban **a jogtanácsosok kamarai integrációjával szemben** foglaltunk állást, de emellett megfogalmaztuk azokat a jobbtó szándékú javaslatokat is, amelyek a kamarai integráció kereteit elfogadhatóbbá teszik a jogtanácsosok és az őket alkalmazó munkáltatók számára. **A jogtanácsosi okirati ellenjegyzés kérdését, a titoktartási kötelezettség, a fegyelmi felelősség szabályozását, a kamarai tagdíj és a szabályozáson kívül maradtak körét** koncepcionális kérdésnek tekintettük. A kamarai integráció kérdésében - a Stratégiai Kabinet és a Kormány korábbi döntésére hivatkozva - határozott elutasítást kaptunk az igazságügyi minisztertől.

2017. március végén véleményezésre megkaptuk a törvényjavaslat normaszövegét. A 213 §-ból álló terjedelmes törvényjavaslat **a kamarai jogtanácsos és a jogi előadó tevékenységét is az ügyvédi tevékenység egyik fajtájának tekinti**. A névhasználat, a titoktartási kötelezettség, az iratok archiválása tekintetében a szabályozás a klasszikus ügyvédi tevékenység sajátosságait veszi alapul, a kötelező ügyvédi felelősségbiztosítás azonban már nem vonatkozik a kamarai jogtanácsosra. Általában megállapítható volt, hogy a törvényjavaslat a szükséges mértéknél kevésbé veszi figyelembe azt a meghatározó körülményt, hogy **a kamarai jogtanácsos munkaviszony keretében** látja el a feladatát. A tervezet szerint a jogtanácsos csak egyetlen munkáltatóval állhatna az ügyvédi tevékenység folytatására irányuló munkaviszonyban, ami például ellentétes a vállalatcsoportok működésével, érdekeivel. A tervezetre az együttműködő, más iparági jogtanácsosok véleményét is integrálva részletes, szövegszerű javaslatokkal is kiegészült észrevételt küldtünk.

Az Országgyűlés 2017. június 13-án fogadta el **az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvényt**. A törvény 2018. január 1-jén, az új polgári perrendtartással párhuzamosan lépett hatályba. A törvény végrehajtásához további jogszabályok és kamarai szabályzatok (35 féle) kapcsolódnak.

A jogi képviselő ellátása és az okirati ellenjegyzés a törvény szerint ügyvédi tevékenységnek minősül, s az ilyen tevékenységet végző jogtanácsosok a Magyar Ügyvédi Kamara (MÜK) tagjaként

folytathatják e tevékenységüket jogtanácsosok és a jogi előadók 2017. október 1-jétől október 31-ig kérhették a felvételüket a Kamarába, ahhoz, hogy tevékenységüket jogfolytonosan végezhessek. A szektor számára kedvező, hogy az ügyvédi titokkal kapcsolatos szabályok a kamarai jogtanácsosokra is kiterjednek, illetve, hogy a törvény biztosítja a cégcsoporton belüli képviselőt ellátását. A jogtanácsosi érdekek védelmét biztosítja, hogy a kamarai jogtanácsosok országos tagozatának elnöke a MÜK egyik elnökhelyettese.

A végrehajtási jellegű jogszabályokon kívül külön törvény készült *az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény hatályba lépésével összefüggő egyes törvények és egyéb igazságügyi tárgyú törvények módosításáról (2017. évi CXXXVI. törvény)*, amelynek előkészítésében ugyancsak részt vettünk. Ez a törvény nem kizárólag az ügyvédi törvény hatályba lépéséhez szorosan kapcsolódó rendelkezéseket tartalmaz, hanem **„saláta-törvény” jelleggel néhány egyéb törvény** – így a *közjegyzőkről szóló törvény, a bírósági végrehajtási törvény, a hagyatéki eljárásról és a polgári perrendtartásról szóló törvények - nagyobb terjedelmű módosítását* is magában foglalja.

Az e célra informálisan szerveződött ad hoc munkacsoport nagyon aktív szerepet játszott az ügyvédi kamarai szabályzatok megalkotásában és véleményezésében. A Magyar Ügyvédi Kamara szabályzatainak előkészítésével foglalkozó MÜK munkacsoportokban a banki és a más iparági jogtanácsosok spontán önszerveződés és munkamegosztás alapján vettek részt, képviselve a kamarai jogtanácsosi érdekeket. Ebben a folyamatban a Bankszövetség szervezési, egyeztetési és infrastrukturális segítséget nyújtott.

A Cégekkel kapcsolatos fejlemények

A gazdálkodó szervezetek számára 2018. január 1-jétől kötelező a Cégekkel használata, amely 2017. december 28-án indult el. Ennek kapcsán a KKV munkacsoport és a Jogi munkacsoport több alkalommal konzultált a Belügyminisztérium és a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (NISZ Zrt.) képviselőivel az elektronikus ügyintézés jogszabályi háttéréről, a gazdálkodó szervezetek tárhelyéről (cégekkel), az e-ügyintézés biztosító/ e-ügyintézésre kötelező szervek kötelezettségeiről, a gazdálkodó szervezetek kötelezettségeiről és az Elektronikus Ügyintézési Felügyeletről. Az Országos Bírósági Hivatal képviselője a Bankszövetségben tájékoztatást adott a 2018. január 1-jén és azt követően indult eljárásokban az ***e-kapcsolattartás menetét, a beadványok benyújtásának folyamatát, a módosuló ÁNYK⁶ űrlapokat, az e-aláírási követelményeket, az elektronikus kapcsolattartás megsértéséhez fűződő jogkövetkezményeket, az elektronikus beadványok benyújtására vonatkozó határidőket, valamint az elektronikus kiadmányok kézbesítésének folyamatát.*** Ezen túl ***a Cégekkel, az Ügyfélkapu és a Hivatali kapu egymáshoz való viszonyáról*** és felhasználásáról is információt adott.

Novemberben azzal a kérelemmel fordultunk a BM-hez, hogy a késői tesztelés, az év végi bevezetés és a kötelező alkalmazás egybecsúszása miatti várható problémák elkerülésére a kötelező alkalmazás határidejét ***néhány hónappal halasszák el***, de ettől a Minisztérium elzárkózott. Ezt követően kaptuk meg véleményezésre annak a kormányrendeletnek a tervezetét, amely bizonyos szervezeteket felment a cégekkel kötelező alkalmazása alól. ***Az elektronikus ügyintézés és a bizalmas szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény módosítása*** lehetőséget teremtett a Kormánynak arra, hogy rendeletben határozza meg azon elektronikus ügyintézés biztosítására kötelező szervezetet, amelyek - mivel a feltételeket önhibájukon kívül nem tudták megteremteni - nem alkalmazzák az *e-ügyintézési törvény* ügyfelekkel és más szervezetekkel való elektronikus kapcsolattartási szabályait.

⁶ Általános nyomtatványkitöltő

A **hagyatéki eljárásban a közjegyzők részére történő**, az elhunyt számláira vonatkozó **adatszolgáltatást** a pénzügyi intézményeknek cégkapujuk és a Magyar Országos Közjegyzői Kamara hivatali kapuja igénybe vételével kell teljesíteniük.

VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos fejlemények

A repo piac fejlesztési munkacsoport létrehozása és tevékenysége

A fedezetlen bankközi hitelkamat (BUBOR) jegyzések 2016. évi átalakítása során merült fel, hogy a jelenlegi bankközi finanszírozási gyakorlat nagyobb támogatása érdekében hasznos lenne **a bankközi repo piac aktivitásának élénkítése**; az állampapír repo ügyletekre az Államadósság Kezelő Központ által fenntartott facilitás mellett. Ezzel összefüggésben az MNB februárban hívta meg konzultációra egyes bankok Treasury szakértőit abból a célból, hogy vitaindítóként felvázolja a hazai repo piac lehetséges fejlesztési irányával kapcsolatos elképzeléseit, első körben felmérje a bankok ezzel kapcsolatos álláspontját, illetve elindítsa a fejlesztés útjában álló akadályok feltérképezését. A jegybank felvetette egy esetleges **repo benchmark** kialakítását is, ami a fedezetlen betéti/hitelkamat benchmarkok (pl. BUBOR) mellett alkalmazható lenne a piaci ügyletek árazásában.

Az egyeztetést követően **kérdőíves felméréssel** kereste meg az érintett bankokat a jegybanki stáb. A felmérés eredménye szerint minden megkérdezett bank támogatja a repo piac fejlesztését, elsősorban a 3-6 hónapos intervallumban. Ezt jellemzően a hatékonyabb kockázat- és likviditáskezeléssel, valamint a jelentősen alacsonyabb - még a swap-okkal kapcsolatban felmerülnél is mérsékeltebb - limit és tőkeigénnyel magyarázták, ami megkönnyítené a likviditás áramlását a piacon. Emellett említették, hogy egy aktív repo piac az állampapír-piaci árjegyzési tevékenységet, a piaci hozamvárakozások beárazását, illetve - turbulens időszakban - a piac stabilitását is segítené. A fejlődés legfontosabb akadályaként a szabvány keretszerződési rendszer hiányát, illetve a KELER és ÁKK elszámolási rendszereinek egyes korlátozó jellemzőit jelölték meg. Egy esetleges repo benchmark rövidtávon történő bevezetésével, illetve a jegyzésben történő részvétellel kapcsolatban nem jeleztek érdeklődést a bankok.

Az MNB Monetáris Tanácsa a fenti felmérés eredményeként döntött a fejlesztések megindításáról, és ehhez a piaci szereplők részvételével **Repo piaci munkacsoport** létrehozásáról a jogi (keretszerződési) és technikai feltételek kidolgozása céljából. A munkacsoport június elején kezdte meg a tevékenységét egy kérdőíves felméréssel, amely a támogatott sztenderd keretszerződésre, illetve az ezzel összefüggésben alkalmazandó irányadó jogra, valamint a KELER-rel, az ÁKK-val és a piacról adandó jegybanki statisztikákkal kapcsolatos egyedi banki álláspontokra kérdezett rá. A kérdőíves felmérést követően egyeztetések folytak a KELER és az ÁKK szakértőivel a technikai problémák megoldásáról, amelyek közül a legfontosabb, hogy **a KELER rendszere nem képes a negatív kamatok kezelésére**. Az eltérő méretek, bankközi kapcsolatrendszer és finanszírozási igények miatt a bankok a jogi sztenderdek tekintetében nagyon változatos állásponton vannak, így az igények harmonizálásával kapcsolatos munka még jelenleg is folyik.

Egyeztetések a Bankközi Finanszírozási Mutatóról

Az MNB makro-prudenciális szabályozásért felelős területe október elején magas szintű vezetői konzultáció keretében mutatta be előzetes elképzeléseit **a bankok eszköz-forrás lejárat szerkezetében lévő eltérések**, illetve **a források megújítási kockázatainak kezelésének** újabb eszközéről, amely a pénzügyi intézményektől (ideértve a nem hitelintézeti szereplőktől) elfogadható források mértékének korlátok között tartását célozza. Az MNB érvelése szerint a bankszektor egy expanzív növekedési szakaszban, a kisebb mértékben bővülő ügyfélbetétek mellett, egyre nagyobb mértékben támaszkodik bankközi forrásokra, amelyek egy finanszírozási nehézség esetén nagyon gyorsan

„elillannak”, nehéz helyzetbe hozva a jelentős mértékben ilyen forrásokra támaszkodó intézményeket. Az új **Bankközi Finanszírozási Mutató (BFM)** a figyelembe vett, **kockázatosságuk alapján súlyozott pénzügyi intézményközi forrásokat, a saját tőkével csökkentett összes forrással összevetve** az előzetes elképzelések szerint **30%-os mértékben kívánja korlátozni**.

A személyes egyeztetés, majd az azt követő konzultációs periódus során több javaslat merült fel a mutató egyes elemei kalibrálását - elsősorban a figyelembeveendő bankközi források és a mutató mértékének a meghatározását- érintően. **Így várhatóan kikerülnek a figyelembe veendő körből az alárendelt kölcsöntőke, a refinanszírozási források** (a jelzáloghitelintézeti törvény szerinti refinanszírozási jelzáloghitelek, az MNB, MFB, EXIM, EIB, stb. refinanszírozási hitelek), **a legalább két évre kibocsátott kötvények, illetve a Magyarországon belüli anyaintézménytől kapott források**. Bár a megújítási kockázat a külföldi anyaintézmények forrásai esetén sem tekinthető jelentősnek, az MNB ezeket mégsem kívánja kivenni a figyelembeveendő források köréből. Várható továbbá, hogy meghatározott - a jelenlegi tervek szerint 30 milliárd forintos - mérlegfőösszeg alatti intézményeknek nem kell alkalmazniuk a mutatót.

Tekintettel az átfedő szabályozásra, az új mutató bevezetésével egy időben a **Devizamegfelelési Mutató átalakítására** is sor kerül, az egyfajta **deviza NSFR⁷ mutatóként** funkcionál majd a BFM hatálybalépésétől.

Az október végéig tartó konzultációt követően az MNB december közepén küldte meg az MNB rendelettervezet szövegét véleményezésre. Egyúttal a jegybank megkezdte a konzultációt az Európai Központi Bankkal és az Európai Rendszerkockázati Bizottsággal (ESRB). E konzultációkat követően az MNB rendelet 2018 első negyedév végéig kihirdetésre kerül, majd a szándékok szerint 2018 nyarán lép hatályba.

A prudenciális szabályozási csomag

A novemberi elnökségi ülésen az MNB mikroprudenciális szabályozásért felelős vezetői ismertették a 2017. év során kialakított prudenciális szabályozói csomag célját, logikáját, elemeit, és az elemek egymáshoz való kapcsolódását. A csomag egyes elemei az elnökségi ülést megelőzően már megjelentek (így az új hitelkockázati ajánlás), vagy kihirdetés alatt álltak (például a nemteljesítő kitétségek kezelésére vonatkozó rendelet módosítása, vagy az IFRS9-hez kapcsolódó ajánlás). November második felében három további, fontos ajánlástervezetet ismertettek meg a szektorral: **a magas nem teljesítő kitétség állományok leépítéséről** szóló, az **ingatlanfinanszírozási projekthitelek értékelésének és kezelésének egyes kérdéseiről** szóló, valamint **a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak** a kezeléséről szóló ajánlástervezetet. Ezeknek az - európai mintákat is követő - intézkedéseknek a célja, hogy a válság során különösen kockázatosnak bizonyult területeken a jövőben megakadályozzák a túl nagy kitétségek felépülését.

Az ajánlástervezetekről előbb a bankok képviselőivel, majd az MNB szakértőivel részletes egyeztetést folytattunk. Alapvető kérésünk volt, hogy a tervezeteket hangolják össze a meglévő és formálódó (hazai és európai) jogszabályi keretekkel, illetve, hogy az ajánlások lehetőség szerint **ne kötelező elvárásokat, hanem a jó gyakorlatra vonatkozó megfogalmazásokat** tartalmazzanak. Fontos továbbá, hogy az ajánlások kihirdetésétől a szektor számára elegendő felkészülési idő álljon rendelkezésre, amire az MNB illetékeseitől ígéretet kaptunk.

Az MNB csomagja **a pénzügyi intézmények által közvetlenül, valamint függő kiemelt közvetítők útján végzett kézzzálog fedezete mellett történő pénzkölcsön-nyújtásról** szóló ajánlástervezetet is tartalmazta. Az MNB ezzel mintegy pótolja az ügyletre vonatkozó anyagi jogi szabályozás régóta sérelmezett hiányát. Az MNB részére küldött észrevételünkben hangsúlyoztuk, hogy a tervezet **kevésbé veszi figyelembe a zálogházi ügylet lényegadó sajátosságait**, amelyek miatt csak nehezen feleltethető meg a kölcsön Ptk. és Hpt. szerinti előírásainak.

⁷ net stable funding ratio: nettó stabil finanszírozási mutató

További MNB ajánlások és ajánlás tervezetek

- *A bíróságon kívüli céges restrukturálással kapcsolatos MNB ajánlás*

Az MNB az EBRD-vel közösen vitt projektjének végeredményeként 2017. májusban adta ki az *együttesen finanszírozott vállalati adóssal szembeni követelések megegyezésen alapuló átstrukturálási folyamatáról szóló ajánlását*. Ez lényegében az EBRD technikai együttműködés keretében 2016 októberében elkészült tervezeten alapult, és fontos korábbi bankszövetségi észrevételeket tartalmazott, azonban visszalépést jelentett abban a tekintetben, hogy **az ajánlás hatályát a korábbi 2 milliárd forint összegű követelésekről 1 milliárd forintra csökkentette**. Már a tervezetről tartott konzultáció során is azonosítottuk azt a végleges dokumentumban is fennálló problémát, hogy az ajánlás továbbra is olyan elvárásokat támaszt, amelyek alapján a hitelezőnek jogi kötelezettsége keletkezhet az adós felé. Az ilyen elvárások kontraproduktívak, és elriaszthatják a bankokat az ajánlásban szabályozott eljárás alkalmazásától. Emellett gondot jelenthet, hogy az ajánlás esetenként - elsősorban dokumentációs kérdésekben - olyan formai követelményeket állít, amelynek szabályozási szintre emelése fogyasztóvédelmi indokok relevanciája esetén lenne elképzelhető, miközben az ajánlással érintett ügyfél-és ügyletkörre figyelemmel (együttes finanszírozás, küszöbérték) ez nem indokolt. Ezen túl bizonyos technikai részletek - például a de facto haladék szerepeltetése a KHR-ben, illetve egy adós által kért bankinformációban – sem célravezetők. Az ajánlás alkalmazását novembertől várta el az MNB.

- *A termékértékesítői javadalmazással kapcsolatos ajánlástervezet*

A lakossági banki termékekkel összefüggő, az EBA⁸ azonos tárgyú iránymutatását implementáló, a termékértékesítői javadalmazással kapcsolatos ajánlástervezetet az MNB október végén adta ki konzultációra. Az ajánlástervezettel kapcsolatosan a banki közösség által megfogalmazott **legfőbb kritika a közvetítők kezelését érintően merült fel**. Egyrészt - a közvetítőkkal kapcsolatosan korábban kialakított szabályozás eredményeként létrejött környezetben kontraproduktív a szabályok további szigorítása, másrészt bizonyos esetekben a közvetítő alkalmazottja tekintetében polgári jogi szempontok miatt megoldhatatlan a pénzügyi szolgáltató általi kontroll ajánlásban elvárt szintje. A munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyek esetében a változó javadalmazások korlátozása a fix javadalmazás arányában ugyancsak problémás, hiszen ezt a vonatkozó kormányrendelet nem teszi lehetővé. Kontraproduktív - és az érintett alkalmazotti kör más ágazatokba történő jelentős elvándorlását idézheti elő - az is, ha az alacsonyabb beosztású értékesítők esetében is előírásra kerül a változó javadalmazások halasztott kifizetése. Kértük, hogy az ajánlás EBA iránymutatás által elvárt januári hatálybalépésére oly módon kerüljön sor, ami lehetővé teszi az elvárások későbbi alkalmazását, megfelelő implementációs periódust biztosítva a hitelintézeti és a közvetítői körnek.

A javaslatunkat az MNB jelenleg mérlegeli. Információink szerint az MNB érintett szakmai területe támogatja **egy elegendően hosszú implementációs időtartam rögzítését** az ajánlásban. A felmerült kérdésekben a végleges döntést a Stabilitási Tanács hozza.

- *A fogyasztóval szembeni követeléskezelési eljárásról szóló ajánlástervezet*

A Magyar Nemzeti Bank 2017 szeptemberében küldte megvéleményezésre **a fogyasztóval szembeni követeléskezelési tevékenységről szóló MNB ajánlás tervezetét**. Az Ajánlás háttéréül a PSZÁF Elnökének *a követeléskezelők számára a követeléskezelési gyakorlatuk során elvárt fogyasztóvédelmi elvekről szóló 14/2012. (XII.13.) számú ajánlásának* formai és tartalmi szempontú felülvizsgálata,

⁸ European Banking Authority: Európai Bankhatóság

valamint a követeléskezelési tevékenység felügyeleti elvárások útján történő újraszabályozása szolgál.

A workout munkacsoport külön ülésen tárgyalta meg az MNB-nek küldött vélemény súlyponti kérdéseit. Észrevételünkben javasoltuk **az ajánlás hatályának a pontosítását**, emellett nagyon részletes, az ajánlás szövegébe illesztett javaslatokat küldtünk, és a felkészülés jelentős időigényére tekintettel javasoltuk, hogy **a szabályok alkalmazását csak 2018. július 1-től várja el a jegybank**. A követeléskezelés adatvédelmi összefüggéseire külön is kitértünk. Novemberben az MNB szóban is egyeztetett a hitelintézetekkel, s egy másik alkalommal követeléskezelő pénzügyi vállalkozásokkal.

Adatszolgáltatás

2017-ben a Jegybank felé történő adatszolgáltatási feladatok két legnagyobb kihívása a nemzetközi jelentési szabványokra (IFRS⁹) történő áttérés miatti változásokhoz, valamint az egységes jegybanki hitelregiszter létrehozása érdekében alakult munkacsoport tevékenységéhez kötődött.

Az MNB-nek jelentendő monetáris és felügyeleti célú adatszolgáltatásokat érintően 2016-ban fejeződött be **az IFRS áttéréshez igazodó új jelentések** kialakítása, amelyet 2017-ben kellett első ízben alkalmazna a szektornak. A képet színesítette, hogy 2017-ben a piaci szereplők egy része IFRS-eket, másik része nemzeti számviteli szabályt alkalmazott és ennek megfelelően készítette el az MNB részére a szerkezetileg és tartalmilag is új és jóval részletesebb jelentéseket.

Az MNB rendeletek és ajánlások véleményezése során is elsődlegesen az IFRS-ekhez kapcsolódó szabályok miatt merültek fel kérdések.

A jegybank kiemelt figyelmet fordít az egyedi hiteladatokat anonimizáltan tartalmazó **egységes jegybanki hitelregiszter (HITREG)** létrehozására, amely távlatilag számos meglévő adatszolgáltatás kiváltására is lehetőséget ad. Az adattartalom kialakítására alakult **HITREG munkacsoport** a tervek szerint a összesen hét alkalommal ülésezik, amelyek közül az első három ülésre 2017-ben került sor. Banki szakértők jelezése alapján az új analitikus adatszolgáltatás 2019. év elején történő bevezetése - a rendelet megalkotását követően maradó felkészülési idő rövideje miatt - óriási terhet jelentene. Az MNB rugalmasságot mutatott az adatgyűjtés bevezetésére vonatkozó határidő módosításával kapcsolatban, illetve megfontolják a adatszolgáltatásra kötelezett kör szakaszos kiterjesztésének lehetőségét is. A pontos határidőkről még nem született megegyezés, ugyanakkor mindenki egyet értett abban, hogy a rendeletet minél hamarabb el kell készíteni, hiszen az adatszolgáltatók csak azt követően tudnak a fejlesztésekhez megfelelő erőforrást biztosítani.

A konzultációk során felvetődött problémák nyomán folyamatosan változik a HITREG adatigénye, ugyanakkor az elemzési és felügyeleti célok sem csorbulhatnak. Összességében az egyeztetéseket a közös megoldás keresés jellemzi. A HITREG létrehozása valamennyi fél számára nagy kihívást jelent és igen költségigényes fejlesztést kíván. Azzal is számolni kell, hogy az egységes hitelregiszter csak a bevezetést követő fél-másfél év elteltével válhat ki jelenlegi adatszolgáltatásokat.

VII. Pénzforgalom

Az új pénzforgalmi irányelv (PSD2) implementálása

Az elmúlt év egyik kiemelt fontosságú feladata volt **az új Pénzforgalmi Irányelv hazai jogba történő átültetése**. A szabályozás a digitális kor követelményein nyugszik – kibővíti a pénzforgalmi

⁹ International Financial Reporting Standards

szolgáltatás fogalmát, és a pénzforgalmi szolgáltatók körét azokkal az úgy nevezett **FinTech cégekkel**, amelyek szolgáltatásai a számlavezető szolgáltatók és ügyfelek közé ékelődnek be **a fizetések kezdeményezése és az egy ügyfélhez tartozó számlainformációk összesítése** terén. Az irányelv nagy hangsúlyt helyez a **kiber biztonságra**, a már folyamatosan jellemző kiber fenyegetettség kezelésére, a tranzakciókban érintett ügyfelek és szolgáltatók **hitelesítésére** valamint a közöttük zajló kommunikáció biztonságára.

Az implementációs feladat különböző fázisainak elvégzésére súlyuknak megfelelő erőforrásokat mozgósítottunk. A felkészülésre létrehozott szakmunkacsoport munkaanyagát a pénzforgalmi, a bankkártya, a SEPA és az IT Biztonsági munkacsoport véleményezte. A véglegesített anyagot az Elnökség jóváhagyását követően eljuttattuk a szabályozókhöz.

A jogalkotási folyamat keretében folyamatosan és intenzíven egyeztetettünk az NGM-mel és az MNB-vel, utóbbival a kapcsolódó rendelet módosítása miatt is. A háromoldalú egyeztetések során számos lényeges problémát vitattunk meg, amelyeknek egyik csoportját képezték **a díjak megállapítására és elszámolására** valamint a velük kapcsolatos **ügyfél tájékoztatásra** vonatkozó szabályok.

Az irányelv sajátossága, hogy számos ponton **az Európai Bankhatóságra delegálja a konkrét szabályalkotás jogát**. Ennek következtében az EBA által kibocsátásra kerülő **szabályozási technikai sztenderdek (RTS¹⁰) és iránymutatások** nyilvános konzultációja során keletkezett rendkívüli mennyiségű információ feldolgozása késedelmet és így bizonytalanságot vitt a pénzforgalmi szolgáltatóink felkészülési folyamatába. Az RTS-ek közül külön ki kell emelni az **„erős ügyfél hitelesítést és biztonságos kommunikációt”** meghatározó előírást, amelynek ismerete elengedhetetlen ahhoz, hogy az **új pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtó fizetés-kezdeményezési és számlainformációs szolgáltatókkal (TPP¹¹)** kiegészülve is kellően védett és biztonságos maradjon a jelenleg stabil, szigorú adathozzáférési szabályokkal biztosított és ellenőrzött fizetésforgalmi infrastruktúra. Az RTS elfogadását alapszabályként 18 hónapos felkészülési idő követi. Így a PSD2 általános szabályrendszere illetve a részletszabályok alkalmazási időpontja között akár **több hónapos (éves) átmeneti időszak** is fenn állhat. Az átmeneti időszakra vonatkozó megfelelő gyakorlati eljárásokkal kapcsolatban az MNB-től, mint nemzeti hatóságtól kértünk hivatalos állásfoglalást. A témában felmerült kérdésekkel kapcsolatban az Európai Bankhatósággal is direkt, írásbeli konzultációt folytattunk, illetve az EBF¹² illetékes munkacsoportjától érkező információkat is folyamatosan megosztottuk a tagjainkkal.

Az egyeztetések egyik legfontosabb eredményeként megszületett a jegybank szakmai álláspontja arról, hogy **milyen szolgáltatásokat kell nyújtaniuk a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóknak** az átültetett jogszabály értelmében. Ehhez egy **felelősségi viszonyokról szóló** előírás is társul, amely szerint legkésőbb 2019. január 1-ig még a korábbi felelősségi viszonyok érvényesek a bank és ügyfele viszonyában. Arra tettünk javaslatot, hogy **a TPP-k biztonságos működését szabályozó, az Európai Bankhatóság által kidolgozott szabványt tartalmazó EU-s rendelet** megszületését követően még 18 hónapig (azaz a rendelet tervezett felkészülési ideje alatt) ne kelljen a rendeletben előírt biztonsági előírásokat alkalmazni új TPP-kkel való banki kapcsolatban. E javaslatunk végül csak részben - 18 hónap helyett csak 12 hónap felkészülési idővel - került elfogadásra.

A hazai jogalkotás - késéssel ugyan, de - teljesítette feladatait, bár az EBA szabványok, útmutatók hivatalos fordítása még nem áll rendelkezésre. A jogalkotási folyamat során végzett érdekképviseleti munkánk fontos eredménye, hogy az átültetés kormányzati késedelméből fakadó jogkövetkezményeket nem a bankoknak kell viselniük.

Az innovációt, technológiai fejlődést hordozó FinTech cégek (a pénzforgalom területén a fizetéskezdeményezési- és számlainformációs szolgáltatók) megjelenése **a szabályozó és felügyelő hatóságokat is új feladat elé állítja**. Ezért az MNB célul tűzte ki, hogy alaposabban megismerje a pénzügyi piacot potenciálisan nagymértékben alakító **FinTech cégek piaci hatásait, működési**

¹⁰ Regulatory Technical Standards (A magyarban a sztenderd és a szabvány szó egyaránt használatos, a Jelentés is mindkettőt alkalmazza.)

¹¹ Third Party Service Providers

¹² European Banking Federation: Európai Bankföderáció

mechanizmusukat, a többi piaci szereplő velük kapcsolatos reakcióit. Az e célból alkalmazott „**regulatory sandbox**” módszerével a hatóság azt kívánja feltárni, hogy a FinTech cégek milyen szabályozási környezetben, milyen felügyelés mellett tudnak hatékonyan működni.

Az azonnali fizetési rendszer kialakítása

Az azonnali fizetési rendszer (AZUR¹³) megvalósítása **az utóbbi idők legjelentősebb, a hazai pénzforgalmi infrastruktúrát érintő stratégiai fejlesztése**, gyakorlati válasz a digitalizáció kihívására. Dimenzióváltást jelent a pénzforgalomban: a napon belüli többszöri elszámolási ciklusok további növelése helyett valós idejű fizetési élményt nyújt az ügyfeleknek az év minden egyes napjának minden pillanatában legfeljebb 10 millió HUF átutalása esetére, a tervek szerint 2019 júliusától.

Az alapvető jegybanki döntéseket követően fölállt az **AZUR projekt szervezete**, amelyben fontos szerepet vállalt a Bankszövetség. Egyfelől, a legfelsőbb döntéshozó szervében **a Projekt Irányító Bizottságban (PIB)** személyesen a Főtitkár képviseli **a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatókat**. Másfelől, közreműködünk a projekt **négy munkacsoportjának**, illetve az azok keretében működő **hét almunkacsoportnak** banki szakértőkkel történő feltöltésében. Ennek köszönhetően az almunkacsoportok kivétel nélkül megkezdhették működésüket; a - modell egyes vetületeit érintő üzleti, likviditási, informatikai, tesztelési, biztonsági, szolgáltatási és állami fizetésekkel kapcsolatos - szabályozási és tájékoztatási kérdések áttekintését, kidolgozását és a szükséges döntések előkészítését.

A Szabályozási munkacsoport határidőre elkészítette a **18/2009 MNB rendelet** AZUR szolgáltatás miatt szükséges módosítását, és 2017. december közepén ki is hirdették a **a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017 (XII.14.) MNB rendeletben az azonnali fizetésre vonatkozó jogi szabályokat, a PSD2 miatt szükségessé váló módosítások és kiegészítések mellett**. A szabályozási munka keretében az MNB lehetőséget biztosított, hogy a projekt munkacsoporton kívül is az érintett pénzforgalmi szolgáltatók, hitelintézetek véleményezhessék a rendelet tervezetét. Ennek eredményeként több, **a másodlagos számlaazonosítókkal, a fizetési kérelemmel és a rendszerkarbantartással** kapcsolatos javaslatunkat elfogadták, illetve beépítették a rendeletbe.

A Bankszövetség közreműködött annak az Európai Pénzforgalmi Tanáccsal (EPC¹⁴) korábban kötött - (az IG2 kapcsán) az SCT Szabálykönyvnek a használatára vonatkozó - úgy nevezett **License Agreement kiterjesztésében**, amely a HCT Inst Szabálykönyvének a hazai azonnali fizetési rendszer általi felhasználására szól. Többek között ennek is köszönhetően a projekt már nyilvánosságra hozta a **HCT Inst Szabálykönyvet, a Másodlagos számlaazonosító szabálykönyvet és a Fizetési kérelem szabálykönyvet**.

Az MBSZ részt vesz a projekttel kapcsolatos rendszeres **belső és külső kommunikáció** fenntartásában. Tagbankjaink vezérigazgatói számára **Információs fórumot** szerveztünk, amelynek keretében az MNB és a GIRO Zrt. tartott felsővezetői tájékoztatást a projektről.

A kártyapiac fontosabb fejleményei

2017-ben a magyarországi **fizetési kártya üzletágat** stabil működés mellett az elmúlt évek növekedési ütemét is meghaladó, **dinamikus forgalombővülés és az elfogadói hálózat fokozatos terjeszkedése** jellemezte. Az MNB harmadik negyedévére vonatkozó adatai szerint a kártyás vásárlási forgalom több mint 25 százalékkal nőtt az egy évvel korábbi szinthez képest, míg a fizikai elfogadóhelyek száma 6,5 százalékkal emelkedett. A bankkártyás tranzakciók 69 százaléka a gyors és korszerű érintéses technológia használatával történt, amely egyre nagyobb teret és fogyasztói népszerűséget nyer Magyarországon. A fizetési kártyákkal elkövetett visszaélések forgalomhoz

¹³ Azonnali utalási rendszer: az azonnali fizetési rendszer projektre az AZUR rövidítés használatos.

¹⁴ European Payment Council

viszonyított aránya csökkent, azaz még biztonságosabbá vált a kártyahasználat a kártyabirtokosok számára.

A **Bankkártya munkacsoport** a szeptemberi rendes tisztújítás keretében Fóti Gábort, a K&H Bank főosztályvezetőjét választotta meg **új elnökének**. A munkacsoport folyamatos figyelemmel, aktív munkával támogatatta a tagok **PSD2 felkészülését**, amelynek lényeges bankkártyás vonatkozásai például az erős ügyfél hitelesítés alkalmazása, vagy a **megváltozó kártérítési és visszatérítési szabályok** kérdésköre. Az MNB és a kártyatársaságok felé rendszeresen megküldött aktuális kérdések mellett, munkacsoporti konzultációkon és workshopokon adtuk át a témában felmerülő bankkártyás kérdésekkel kapcsolatos, releváns szakmai információkat a tagjainknak. A munkacsoport megkezdte a közelgő **GDPR** (adatkezelési/adatvédelmi) **szabályozás** főbb kártyaüzletágot érintő kérdéseire való felkészülést; feldolgozta, értelmezte az MNB által kiadott jelentéseket, tanulmányokat, valamint a pénzforgalmi táblakészlet változásait.

A **bankkártyás visszatérítéssel** (chargeback eljárás) kapcsolatban júliusban hívtuk fel a jogalkotó és a jegybanki szakterület figyelmét a közvetítő kereskedő fizetéseképtelensége esetén felmerülő helyzetek azonosított kockázataira és lehetséges kezelésükre. Az MNB álláspontja szerint a kérdés csak törvényalkotással lenne kezelhető, de a jegybank nem tartja indokoltnak korlátozást.

A 2016 decemberében indult **POS telepítési projekt** folytatásaként 2017 őszén az NGM újabb pályázati kört jelentette be a terminál kihelyezési projektben. Érintett tagbankjaink kérésére számos értelmező kérdést tettünk fel a Minisztérium szakterületének, hogy tagjaink a kiírás feltételeinek pontos ismeretében tehessék meg vállalásaikat. A pályázatot az eredeti pályázati határidő letelte előtt lezárták, a támogatott terminálok teljes mennyiségének lekötése miatt.

2017-ben folyamatos egyeztetéseken vettünk részt az NGM által kezdeményezett és vezetett szakmai konzultációban a **tiltott szerencsejáték tranzakciók pénzforgalmi blokkolásának** előkészítésével kapcsolatban. Az egyeztetések során megvalósíthatósági észrevételeinket, illetve a technikai akadályokat bemutattuk a jogalkotónak és a Szerencsejáték Felügyeletnek.

A **csalásokat (fraud)** tekintve: az Europol éves összefoglaló tanulmánya szerint az ATM-ek elleni támadások a helyszíni, fizikai akcióktól egyre inkább áttevődnek a virtuális térbe. Az online eltolódás miatt érdemes növekvő figyelmet áldozni a virtuális védelem szerepére.

A **kártyabiztonság, ATM biztonság** témakörben a megelőzés illetve a hatóságokkal történő hatékony együttműködés kulcsfontosságú. Ennek elősegítésére döntötte el az MBSZ Elnöksége, hogy **2018-tól Szövetségünk csatlakozik az EAST** - azaz az European Association for Secure Transactions - **nemzetközi szervezetébe**. Az EAST 2004-es alapítása óta ATM és tranzakció biztonsági kérdésekkel foglalkozik, ennek kapcsán tanulmányokat és eset összefoglalókat publikál, és tagjainak nemzetközi konzultációs rendezvényeket szervez, amelyek - a bankkártyás területen megfigyelhető gyors nemzetközi fraud migráció miatt is - kiemelten hasznosak lehetnek

Az **e-commerce és Airport Action Days**, online kereskedelmi csalásokra fókuszáló rendőrségi nemzetközi akció 26 ország részvételével 2017 júniusában került megrendezésre. A Nemzeti Nyomozóiroda és a Bankszövetség felhívására a programon több tagbankunk is jelen volt.

A GIRO-nál kezelt bankváltási bankközi rendszer auditálása

Az EU Bankszámla irányelvének (PAD¹⁵) 2016. szeptemberi átültetése és végrehajtása során alapvető hangsúly helyeződött a **bankszámlaváltás minél gördülékenyebb megvalósítására**. Ebben kulcsszerep jutott a GIRO Zrt.-nek, aki vállalta a **bankközi adatáramlás** lebonyolítását és a **bankközi üzenetek szabványosításában** is meghatározó szerepet játszott. Ily módon azonban a banki adatok külső kezelése valósult meg, ami a Hpt. értelmében **kiszervezésnek** minősül. A kiszervezett tevékenységeket a jogszabály szerint évente auditáltatni kell, viszont nem tűnt célszerűnek, hogy az

¹⁵ Payments Account Directive

összes, bankváltásban érintett bank egyenként auditáltassa a GIRO kiszervezésben érintett rendszerét. Elnökségi döntés alapján a Bankszövetség vállalta, hogy tagbankjai számára elvégezteti az auditot, elkerülve felesleges többletmunkát és többletkiadást. Ennek megfelelően a Bankszövetség pályázatot útján választotta ki azt a céget, amely megfelelő minőségben elvégezte a rendszer auditját, amit minden érintett tagbank megkapott.

Az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC) fejleményei

Az EPC a kétezres évek eleje óta **önkéntes bankközi együttműködés** keretében végzi tevékenységét, dolgozik az egységes euro fizetési térség megvalósításán. Ennek keretében dolgozta ki azokat a fizetési modelleket, amelyekhez - léghésőbb a SEPA végdátum rendelet előírása szerint - tagbankjaink is csatlakoztak.

Az elmúlt év kiemelkedő teljesítménye volt, hogy az EPC legújabb fizetési modellje, az **azonnali fizetési modell (SCTInst)** 2017. november 21-én **megkezdte működését**. Ez a modell már a negyedik lesz a sorban, a működő átutalási (SCT Scheme) és két beszedési (SDD core és business-to-business scheme) modell mellett. Az új elektronikus euró átutalási rendszer az induláskor maximum 15 ezer euró átutalását teszi lehetővé a nap minden pillanatában az év minden napján, tekintet nélkül a munkaszüneti és az ünnepnapokra. A modell közel 600 pénzforgalmi szolgáltatóval (PSZ) – amelyek között osztrák, észt, német, olasz, lett, litván, holland valamint spanyol, főleg banki szolgáltatók találhatók – kezdte meg egyelőre díjmentes működését. A PSZ-ek akár úgy is csatlakozhattak a modellhez, hogy csak az átutalások fogadására készek. A gyakorlatban **azonban a csatlakozók 90%-a küldő- és fogadó-félként is ügyfelei rendelkezésére áll**. A későbbiekben a modell működési területe mind a 34 tagállamra kiterjed majd, de a benne való részvétel továbbra is opcionális marad. Az EPC az egyes érintett közösségekkel együttműködve kívánja tovább fejleszteni a modellt úgy, hogy elsőként a tranzakciók összege felemelésének lehetőségét fogja megvizsgálni. A modell keretében lebonyolításra kerülő azonnali tranzakciók elszámolását már a kezdetektől **hét SCTInst compliant CSM**, azaz SEPA-képes elszámolási és kiegyenlítési rendszer biztosítja.

Jelenleg még nincs hazai tagja az új SEPA modellnek, ami vélhetően azzal magyarázható, hogy tagintézményeink kapacitását lekötik az AZUR-ral, valamint a PSD2 átültetésével kapcsolatos alkalmazkodási és fejlesztési feladatok.

Az új modell működésbe állása azt is jelenti, hogy az EPC 2018 során **felülvizsgálja** a fizetési modellekkel kapcsolatos eddigi **díj politikáját**. A tervek szerint a már működő négy modellre modellenként egységes részvételi díjat fog megállapítani a résztvevő pénzforgalmi szolgáltatók számára; azaz attól függően, hogy ki hány modellnek lesz a tagja, annyszor fizeti az egységes modell részvételi díjat.

Az EPC fizetés-kezdeménnyezéssel foglalkozó úgy nevezett PIS¹⁶ munkacsoportja is elkészítette jelentését a PSD2 szerinti **biztonságos ügyfél hitelesítésről és a pénzforgalmi szolgáltatók közötti biztonságos kommunikációról** szóló EBA szabályozási technikai sztenderd (RTS) kapcsán. Ennek alapján létrehoztak egy Értékelő csoportot az Európai Bizottság, az EKB és remélhetőleg az EBA részvételével, amelynek célja egy olyan - az új pénzforgalmi szolgáltatásoknak megfelelő - interfész (API) kifejlesztése, amely megfelel az RTS követelmény rendszerének és támogatja az egyes API szabványok kialakítására indult kezdeményezéseket, valamint az egyes tagállami felelős hatóságok munkáját. Az EPC megfigyelőként vesz részt a csoportban.

Az EIPP¹⁷ munkacsoport jelentése az **elektronikusszámla bemutatáshoz és kiegyenlítéshez** kapcsolódó üzleti szabályok minimum követelményeit és a tevékenységre vonatkozó technikai,

¹⁶ payment initiation services: fizetés indítási szolgáltatások

¹⁷E-invoice Payment and Presentment: e-számla fizetés és bemutatás

üzenet és üzenetáramlási szabvány kialakítását vizsgálta, áttekintve az egyedi, tagállami vagy páneurópai megoldásokat, azok integrálhatóságát.

A SWIFT-tel kapcsolatos fejlemények

A **hazai tulajdonosi és felhasználói csoport** tagjainak az elmúlt évben is a **kiber bűnözés megakadályozása és kezelése** volt a leghangúlyosabb feladata. Még 2016-ban történt Bangladesh központi bankjának esete, amelyben a nem megfelelő biztonsági eszközök és eljárások következtében a bank SWIFT kapcsolatán keresztül vált a hekkerek áldozatává. Ebből az esetből kiindulva a SWIFT kidolgozta és meghirdette **ügyfél biztonsági programját (CSP¹⁸)**, amelynek végrehajtására a SWIFT jelentős erőforrásokat mozgósít saját szervezetében, ugyanezt megkívánva minden tagjától és felhasználójától is. A program végrehajtásával azt a cél kívánják elérni, hogy a SWIFT globális hálózatának minden egyes felhasználója azonos biztonsági szintre kerüljön az állandóan és egyre inkább jelentkező kiber fenyegetettséggel szemben. A programnak három fő területe van; a felhasználók helyi rendszereinek biztonsága és védelme, a partneri kapcsolatokban előfordulható csalási kockázatok megelőzése és feltárása valamint a SWIFT közösség együttes fellépésében rejlő információk és erők összegezése a kiber támadások megelőzése érdekében. A program végrehajtásának ütemezésében 2017 kulcs fontosságú év volt mivel december 31-ig kellett minden érintettnek végrehajtani azt a **kötelező önellenőrzést**, amit SWIFT alapos felmérést követően állított össze. Az önellenőrzésre történő felkészülést a SWIFT dedikált csapata is támogatta; road-show keretében bemutatva a módszertant minden nemzeti SWIFT felhasználói és tulajdonosi csoportban. Erre Magyarországon két lépésben került sor – a tavaszi felhasználói és tulajdonosi értekezleten a regionális ország felelős vezetésével, majd 2017. május elején a SWIFT dedikált csapata révén egész napos tréning formájában. A két eseményen való részvétel már sejtette, hogy az önértékelést időben és eredményesen végre hajtják az érintettek. A lemaradók – hazai viszonylatban négy felhasználó – 2018 első negyed évében még pótolhatják a késést. Ezután azonban azzal kell számolni a tesztből, illetve azt eredményesen elvégzők köréből kimaradóknak, hogy a SWIFT értesíti az illetékes nemzeti hatóságot.

A SWIFT nemzeti elnökökhöz eljuttatott, összefoglaló globális, valamint nemzeti statisztikai és értékelési alapján a hazai felhasználókról elmondható, hogy jól teljesítettek. Az **érintettek közel 90 százaléka időre és eredményesen hajtotta végre az önértékelést**.

VIII. Adózás

Adózási változások

Az adótörvényeket érintő törvénymódosítás (2017. évi LXXVII. törvény egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények módosításáról) 2017. június 19-én került kihirdetésre a Magyar Közlönyben.

A szektort érintő legfontosabb változások közé tartozik, hogy a **penzügyi szervezetek különadójáról szóló törvény** 2017. június 20-tól hatályos rendelkezései alapján lehetőség nyílik **a jövőben fizetendő különadó összegének** - a kedvezményezett célra nyújtott támogatással való - **50 százalékáig történő csökkentésére**. A kedvezmény igénybevételének feltétele, hogy az adózó a társasági adó szerinti adókedvezményre legyen jogosult, azonban azt a társasági adó terhére ne érvényesítse. A múltban adott és a jövőben nyújtandó támogatások esetén is lehetőség van az adócsökkentésre. A kedvezmény már a 2017-es adóévre is választható volt. A 2017-re benyújtott bankadó bevallást 2017. szeptember 10-ig lehetett pótlékmentesen önellenőrizni, amely jogvesztő határidőt egy

¹⁸ Customer Security Programme

novemberben elfogadott törvénymódosítással 2017. december 10-ig meghosszabbítottak. A fel nem használt kedvezmények évek között történő átcsoportosítására vonatkozó megkeresésünkre pozitív választ adott a jogalkotó.

Új kötelezettség, hogy a Magyarországon bejegyzett **gazdasági társaságok kötelesek a külföldi bankszámláikat bejelenteni** a magyar adóhatóságnak a számla megnyitást követő 15 napon belül. A meglévő számlák bejelentésére 2018. január 31-ig volt lehetőség. Az Adómunkacsoporttal készített állásfoglalás kérésünk olyan szabályozatlan részletkérdésekre hívta fel a jogalkotó figyelmét, amelyek törvénymódosítást tesznek szükségessé. Nincs specifikálva például, hogy milyen típusú számlák bejelentése kötelező (pénzforgalmi, technikai, értékpapír stb. számlák) illetve, hogy a magyar jogszabályokban definiált fogalmak hogyan feleltethetők meg a külföldön használt számlatípusokkal. Az alanyi adómentességet választó egyéni vállalkozóknak a törvénymódosítást követően sem kötelező pénzforgalmi számlát nyitniuk.

A szektor számára is könnyebbséget jelentett, hogy a tervezettnél egy évvel később, 2018. július 1-től lép hatályba a **100 ezer forintot meghaladó összegű áthárított áfát tartalmazó számlák adatairól történő valós idejű adatszolgáltatási kötelezettség**. Az online adatszolgáltatási kötelezettség elhalasztásához kapcsolódóan a belföldi összesítő nyilatkozatok 1 millió forintos értékhatára is csak 2018. július 1-jétől csökken 100 ezer forintra.

A Bankszövetség **Adózási munkacsoportja** aktívan részt vett a szokásos piaci ár meghatározásával összefüggő nyilvántartási kötelezettségről szóló NGM rendelet, az adózás rendjéről szóló illetve az adóigazgatási rendtartásról szóló törvények, valamint az adóhatóság által foganatosítható végrehajtási eljárásról szóló törvény véleményezésében. Az Adómunkacsoport az év során véleményezte a szektort érintő jelentősebb **adóbevallási és adatszolgáltatási nyomtatványokat**, illetve javaslatokat tett a nyomtatványok módosítására, az adatszolgáltatásra vonatkozó jogszabályok egyszerűsítésére.

A **bankkártyás fizetések áfa megítélését** érintően szükségessé vált a 2013-ban kapott minisztériumi állásfoglalás aktualizálása, mivel a fizetési szolgáltatások szabályozási környezete jelentősen megváltozott. Kérésünkre a Nemzetgazdasági Minisztérium megerősítette, hogy a technikai feldolgozást végzők piacának megnyitása érdekében tett uniós változtatás (miszerint lehetővé vált a technikai feldolgozó megválasztása), nem befolyásolja a bankkártya szolgáltatás komplex jellegét és az az Áfa törvény 86. § d) pontja alapján **továbbra is adómentes pénzügyi szolgáltatásnak minősül**, ha a bankkártya társaság nyújtja mind a fizetési, mind az átutalási, illetve a technikai háttértámogatást biztosító szolgáltatásokat is.

Az Adómunkacsoport állásfoglalás kéréssel fordult a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz a **pénzügyi tranzakciós illetékről szóló 2012. évi CXVI. törvény (Pti)** 2017. január 1-jétől hatályos 8. § (3)-(10) bekezdései értelmezésével kapcsolatban. Hivatkozott jogszabályhely alapján az a pénzforgalmi szolgáltató, amely a pénzügyi szolgáltatásból eredő ügyfélkövetelés állományát két év alatt legalább 20%-kal növeli, a fizetendő tranzakciós illetékét a törvényben meghatározott módon csökkentheti. A kérdés **az ügyfélkövetelés állomány számítására** vonatkozott. Az NGM válaszában kifejtette, hogy az ügyfélkövetelést a **beszámolóban kimutatott, nettó könyv szerinti értéken** lehet figyelembe venni. Az állásfoglalás kitért a devizakonverzióval, a bankszektoron belüli konszolidáció kezelésével és a szankciókkal kapcsolatos kérdésekre is. A jogalkotó megerősítette, hogy a devizás ügyfélkövetelések a beszámolóban kimutatott módon, év végi devizaárfolyamon vehetőek figyelembe, valamint azt is, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás alátámasztására elegendő bizonyítani, hogy az ügyfélkövetelés növekedését valós ügyféligény, valós gazdasági érdeken alapuló üzletpolitikai cél generálta, és az ügyletek célja nem az adókedvezmény megszerzése volt.

Az **agresszív adótervezés és adóstruktúrák elleni fellépés újabb eszközeként a nemzetközi közigazgatási együttműködés egyes szabályairól szóló törvény módosításával** 2017. május 31-én hatályba lépett az országokénti jelentéstételi (CbC –Country-by Country report) kötelezettség. Ez a

transzferár dokumentációs kötelezettség azokat a multinacionális vállalatcsoportokat érinti, amelyeknek az adatszolgáltatást megelőző pénzügyi évre vonatkozó összevont bevétele eléri a 750 millió eurót. A jelentéstételre elsősorban az anyavállalatok kötelezettek. Az adóhatóságok a jelentés tartalmát automatikusan megosztják a többi érintett állam adóhatóságával is.

Az MBSZ megkeresésére az NGM megerősítette, hogy *a pénzügyi számlákkal kapcsolatos információk automatikus cseréjéről szóló, illetékes hatóságok közötti többoldalú megállapodás kihirdetéséről szóló 2015. évi CXCV. tv. 1. számú mellékletébe* továbbra is csak minden év január 1-jével kerülhetnek új államok. Ennek azért van jelentősége a szektor számára, mert ha a megállapodások hatályba lépésekor is bővíthetne a résztvevő államok listája, akkor a tagjaink csak újabb és rendkívül költséges és időigényes fejlesztések árán tudnák teljesíteni az előírt átvilágítási és adatszolgáltatási kötelezettséget, valamint az ezeken alapuló adózási feladatokat.

Tagjaink szakértőivel megosztottuk az Európai Bizottság által decemberben közzétett **forrásadó levonás kezeléséről szóló Magatartás Kódexét**, amelyben forrásadó eljárások hatékonyságát javító módszereket gyűjtöttek össze elsősorban az adó visszatérítés területén. A kettős adóztatás elkerülése érdekében átlátható, egységesített, felhasználóbarát digitális megoldásokat javasolnak a kisbefektetők érdekeit és lehetőségeit is szem előtt tartva. A Kódex végrehajtása önkéntes a tagállamok számára.

Az IFRS áttérés adózási vonatkozásaival foglalkozó almunkacsoport tevékenysége

Az IFRS-Adó almunkacsoport 2017 szeptemberében alakult meg és az Adózási munkacsoport részeként működik.

Az IFRS-re történő áttérés kapcsán elsősorban az eszközök és források eltérő megjelenítése és értékelése miatt jelentős áttérési különbségek (számviteli, és ettől különböző adózási) keletkeznek, amelyeknek adó hatásuk is van. Az almunkacsoport feladata az adó (TAO, HIPA) hatások elemzése, az áttéréshez kapcsolódó speciális adószabályok értelmezése, közös javaslatok megtétele a szabályozók felé, valamint a szektort érintő állásfoglalások megkérése.

Az IFRS-Adó almunkacsoport 2017-ben hatszor ülésezett. 29 kategóriába sorolt kérdéskör társasági adó valamint helyi iparüzési adó hatását vizsgálta meg az IFRS-ekre történő átállás tekintetében. Az almunkacsoport eredetileg csak a 2017. év végéig működött volna, de a nyitva maradt kérdések NGM-el történő egyeztetésére csak 2018. február közepén nyílt lehetőség. Az almunkacsoport további működtetése a Minisztériummal való egyeztetés eredményeitől függ.

IX. Bankszövetségi fejlemények

Testületi Ülés – Aranykaptár elismerések

A Magyar Bankszövetség éves rendes Testületi Ülésére 2017. május 12-én került sor. Az Ülés szakmai megnyitó részén a tagintézmények vezetői mellett részt vett és beszédet tartott Hornung Ágnes, a Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkára, valamint jelen voltak a Magyar Nemzeti Bank alelnökei is. A Magyar Bankszövetségben háromévente kerül sor tisztújításra, amely a 2017. évi Testületi Ülésen vált esedékessé. Ezen a Magyar Bankszövetség újraválasztotta elnökének Patai Mihályt, alelnökének Becsei Andrászt, az Etikai Bizottság elnökének Auth Henriket. A következő három évre elnökségi taggá választották Hegedűs Évát, Jelasity Radovánt, Simák Pált, Urbán Zoltánt, Zolnai Györgyöt.

A tisztújításhoz kapcsolódóan - hagyományteremtő szándékkal - a tagjaink első számú vezetőivel

folytatott beszélgetéseket tartalmazó interjúkötet készült, amelyet ünnepélyesen átadtunk a Testületi Ülés résztvevőinek.

A gazdálkodási és költségvetési beszámoló és tervek a Felügyelő Bizottság elnöki jelentésével is kiegészültek. 2017-ben a Magyar Bankszövetség tagintézményeinek vezetői ismét közös állásfoglalást - bankszövetségi kommunikét - fogadtak el, amely szerint a bankszektorban egy trendforduló pozitív jelei mutatkoznak, ami stabilizáló, dinamizáló tényező lehet a hazai gazdaság növekedésében. A sajtó és közvélemény számára publikált anyag nyomatékosan felhívta a figyelmet, hogy a gazdaság gyors ütemű, tervezhető fejlődésének elősegítéséhez a finanszírozóknak is kiszámítható szabályozásra van szükségük. Ezek között említik a különadók európai szintre való csökkentését és a tranzakciós illeték kivezetését. A kommuniké kitekintést nyújtott az európai banki eseményekre, így az egységes szabályozásra, amely új versenyhelyzetet hoz, valamint a pénzügyi piacok változásaira.

A 2017. évi Testületi Ülésen hagyományosan, immár hatodik alkalommal került sor a Magyar Bankszövetség Aranykaptár díjainak átadására, azoknak a tagintézeti és külsős munkatársaknak, akik jelentős mértékben járultak hozzá a bankszektor működéséhez és fejlődéséhez. 2017-ben a Testületi Ülés alkalmából

- Batka Anna (Magyar Bankszövetség) – a számviteli, adózási és adatszolgáltatási munkacsoportok évtizeden átnyúló lelkiismeretes irányításáért,
- dr. Bógyi Attila (OTP Jelzálogbank) – a bankrendszert érintő jogalkotási munkálatok során nyújtott aktív, kiemelkedő tevékenységéért,
- Makó Zoltán (Készenléti Rendőrség; Nemzeti Nyomozó Iroda) – a bankkártyás bűnözés megelőzése és visszaszorítása érdekében végzett kiemelkedően hatékony munkájáért,
- Némethné Szűcs Gyöngyi (Unicredit Bank) - a számviteli szabályozások területén végzett kiemelkedő munkájáért,
- Weissmüller Gábor (Citibank) – a pénzügyi csalások megelőzése és felderítése kapcsán végzett magas szintű szakmai munkájáért.

Az évzáró vacsorán az MBSZ elnöke Aranykaptár Életmű Kitüntetést adott át

- Mr Hendrik Scheerlincknek, a K&H Bank korábbi vezérigazgatójának az MBSZ elnökségi tagjaként és a Külföldi Bankárklub elnökeként végzett kiemelkedő szakmai munkájáért, a bankszektor fejlődéséhez való hozzájárulásáért.

A Magyar Bankszövetség Aranykaptár Díjában részesült:

- dr. Auer Katalin a Magyar Bankszövetségben a jogi és a kapcsolódó munkacsoportokban az elmúlt két évtizedben végzett kiemelkedő szakmai és irányítói munkásságáért,
- Földi Tamás Gábor a Magyar Bankszövetségben közel három évtizeden át a lakossági, a pénzforgalmi és a kapcsolódó munkacsoportokban nagy szakmai hozzáértéssel végzett irányítási és szervezői munkásságáért,
- dr. Kraudi Adrienne, a Pénz- és Tőkepiaci Választottbíróság Elnöke, a pénz- és tőkepiaci választottbíróság magyarországi meghonosításának, kiépítésének és működtetésének területén végzett kiemelkedő szakmai tevékenységéért,
- Mr Chen Huaiyu a Bank of China Hungary vezérigazgatójaként végzett, a Magyar Bankszövetséget támogató, a nemzetközi kapcsolatok kiszélesítését célzó munkájáért, amelynek eredményeként a BCH regionális központtá vált.
- Yang Zaiping a Kínai és a Magyar Bankszövetség közötti, kölcsönösen gyümölcsöző kapcsolatok kiépítéséért, a kínai Magyar kormányzati kapcsolatok elősegítéséért, amelynek eredményeként az AFCA európai kapuként tekint Magyarországra.

Pénz7 – összefoglaló a 2016/2017-es tanévről és felkészülés 2017/2018-ra

A 2017 márciusában harmadik alkalommal megrendezett Pénz7 résztvevői köre az előző évekhez viszonyítva tovább bővült: 1.100 iskola, 160 ezer diák, 11.000 tanóra, 400 pénzügyi és vállalkozói önkéntes fémjelezte. Az EBF által kezdeményezett európai események között így **hazánk lett a legtöbb résztvevővel megvalósított és a legdinamikusabban növekvő European Money Week rendezvény.** Az Emberi Erőforrások Minisztériumának projektvezetői irányításával, a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Magyar Bankszövetség és a Pénziránytű Alapítvány/MNB, valamint a JAM szakmai együttműködésével megvalósult program eredményességének egyik meghatározó eleme, hogy **a program bekerült az országos tanrendbe.** A Pénz7-et követően részletes kérdőívvel kértünk visszajelzést a pedagógus és az önkéntes résztvevőktől véleményükről, javaslataikról. A mintegy 950 visszaküldött értékelés fontos pozitív visszacsatolást jelentett a szervezőknek.

A sikeres tavaszi program után nyáron újra megkezdtük a következő tanévi témahét szervezését. Az EMMI projektvezetői irányításával, és a már bejártott szervezői kör szakmai együttműködésével zajlottak az előkészületek a pénzügyi és vállalkozói témahét megtartására, amely 2018. március 5-9. között kerül(t) megszervezésre. A rendhagyó tanórákon **a fókusztema pénzügyi témakörben a hitelezés** (Okosan a hitelekéről), vállalkozói témakörben pedig az üzleti ötlet és együttműködés. Az idén pénzügyi témakörben három, vállalkozási témában két korosztály számára állítottuk össze a tananyagot. Minden tananyag és felkészítést segítő anyag (útmutatók, videók) online, ingyenesen elérhető és letölthető a regisztrált tanárok és önkéntesek számára a www.penz7.hu oldalról. A Pénz7 elsődleges kísérő programja az EBF kezdeményezésére 2018-ban **egy pénzügyi tudatossági kvíz szerte Európában**, amelybe mintegy 30 ország, köztük Magyarország kapcsolódik be. A 2018-as program további lényeges eleme lesz a Pénz7 Tudományos Szakmai Nap, melynek a Miskolci Egyetem biztosítja a helyszínét. Az esemény összekapcsolódik az első regionális Fintelligence Pénzügyi Kultúra Központ megnyitásával.

A Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság megszüntetése

Az Országgyűlés 2017. július 6-án **új választottbíráskodásról szóló törvényt** fogadott el, amelynek értelmében a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság (PTÁV) - a törvény erejénél fogva - 2017. december 31-ei hatállyal jogutód nélkül megszünt. A megszünt választottbíróságoknak a hitelezői igények maradéktalan kielégítését követően fennmaradt vagyona az alapítókra szállt át.

A **Választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX törvény (Vbt.)** alapján a megszűnő választottbíróság(ok) feladatait a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő **Kereskedelmi Választottbíróság** veszi át, ennek megfelelően a folyamatban lévő ügyek lefolytatására, illetve a jogviták eldöntésére az új Választottbíróság rendelkezik hatáskörrel.

A PTÁV megszüntetéséhez szükséges végrehajtási folyamatok az előírt határidőre lezajlottak. Ezzel párhuzamosan az új Választottbírósághoz kapcsolódó előkészítő munkálatokban is részt vett a Bankszövetség.

A BankAdat eljárással kapcsolatos fejlemények

A Gazdasági Versenyhivatal a BankAdat adatbázis kapcsán feltételezett tiltott megállapodás ügyében, 2012 áprilisában indított eljárásában a Versenytanács 2016. első napjaiban a Magyar Bankszövetséget és a Nemzetközi Bankárképző Központot közvetlenül elmarasztaló határozatot hozott. A határozat a Magyar Bankszövetséget 4 milliárd forint - húsz havi egyenlő részletekben történő - megfizetésére kötelezte. A határozat az adatbázisban résztvevő bankokat is nevesítette, és előre bocsátotta, hogy az esetlegesen be nem fizetett és be nem hajtható bírság megfizetésére a nevesített bankokat egyetemlegesen, külön végzésben kívánja kötelezni.

A Bankszövetség a határozat felülvizsgálatát, illetve a bírság végrehajtásának a felfüggesztését kérte az ügyben illetékes Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól. A bírság végrehajtásának a

felfüggesztését a bíróság jogerősen elutasította. A felperesek kérelmének és az alperes Gazdasági Versenyhivatal ellenkérelmének a benyújtását követően a Bíróság a per első tárgyalását 2016. szeptemberre tűzte ki, majd a tárgyalást a bíró cseréje miatt elhalasztották. Az első tárgyalásra 2016. decemberében került sor a kijelölt bíró - egyesbírókénti - tárgyalásában. Az ügyben a bíró további három tárgyalást tartott. A Bankszövetség jogi képviselője az ügy szakmai elbírálása érdekében **szakértő kirendelését** kezdeményezte, mert a BankAdat versenykorlátozó hatásának a bizonyítását illetően a felperesek és az alperes álláspontja gyökeresen eltérő. (A szakértő kirendelését a GVH szükségtelennek tartja.) A per előrehaladását hátráltatta, hogy júniusban ismételt bíróváltás történt. Az új bíró három tárgyalást tartott az ügyben, de a 2018. februárra kitűzött tárgyalásokra nem került sor, és egy újabb bírócseré (a bírói tanácsban történő tárgyalás) is elképzelhető. A **kiszabott bíróságot** a Magyar Bankszövetség a szeptemberi utolsó részlet átutalásával **maradéktalanul kifizette**.

Kommunikációs statisztika és aktualitások

2017 kommunikációs szempontból - néhány kiemelt témát leszámítva - átlagos időszaknak, nyugodt évnak mondható, szokásos intenzitású sajtóérdeklődéssel. Statisztikáink szerint az év során az online sajtóban mintegy 1080 esetben szerepeltünk, közel 400 nyomtatott, és az elektronikus médiumokban való 166 megjelenés mellett. Összességében az év során a Magyar Bankszövetség **több mint 1600 említéssel szerepelt** a magyarországi médiumokban, megismertetve a szektor szakmai álláspontjait a sajtóval és a közvéleménnyel.

2017-ben **több elnöki, alelnöki, főtítkári interjúval, nyilatkozattal és közleménnyel** reagáltunk a felmerülő problémákra, kérdésekre és adtunk szakmai összefoglalásokat a szektor nézőpontjából. A Testületi Ülést követően kommunikációban tájékoztattuk a közvéleményt a bankszektor szakmai állásfoglalásáról a gazdasági, pénzügyi aktualitásokkal kapcsolatban.

Az év egyik továbbra is rendszeresen felbukkanó banki kommunikációs témája a **késedelmes jelzáloghitelek kezelése** volt. Emellett gyakran foglalkoztunk az alapszámla, a bankváltás, a kártya- és ATM-biztonság, a mobilfizetések biztonsága és a magáncsőd témákkal. A családi otthonteremtési kedvezmények feltételeit, az MNB által bevezetett Minősített Fogyasztóbarát Lakáshiteleket szintén folyamatos, kiemelt sajtófigyelem kísérte. A hatósági szereplőkkel (ORFK, EUROPOL) több alkalommal közös kommunikációs tevékenységet, kampányt folytattunk; hogy felhívjuk az ügyfelek figyelmét az online bankkártyás visszaélésekre és megelőzésükre, kezeljük a lehetséges érintőkártyás visszaélésekkel kapcsolatos aggályokat, valamint a pénzmosás megelőzéséről szervezett nemzetközi tájékoztató kampányba is bekapcsolódtunk. A jövőbe tekintve foglalkoztunk a bankszektor fejlődési irányjaival, illetve a digitalizáció látható és várható hatásaival.

Nemzetközi együttműködés, konferenciák

Az MBSZ munkatársai 2017-ben is aktívan részt vettek az **Európai Bankföderáció különböző bizottságainak és munkacsoportjainak** a tevékenységében. Esetenként a vonatkozó MBSZ munkacsoportok is földolgozták a napirenden lévő szabályozási témaköröket és véleményükkel hozzájárultak a közös EBF álláspont kialakításához.

Az EBF-en belüli együttműködésen túl az MBSZ kiemelt fontosságot tulajdonít **a közép- és kelet-európai térség bankszövetségei közötti kooperációnak**, amelynek keretében lehetőség van az Európai Unióhoz később csatlakozott országok speciális problémáinak a megvitatására. A régiós bankszövetségek, a V6-ok (Csehország, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia és Szlovénia) Pozsonyban tartott, júniusi ülésén a szakmai kérdések megtárgyalása mellett az együttműködés kibővítése mellett döntöttek. Így a következő, tizenkettedik alkalommal megtartott,

októberi ülésre a bolgár és a román bankszövetségi vezetőket is meghívták, s ezzel a csoport nyolc tagúra (V8) bővült.

A **Kínai Bankszövetséggel** ápolt – az elmúlt néhány évben egyre inkább elmélyülő - kapcsolatok szintén különös fontossággal bírnak a banki közösség számára, amit a két bankszövetség közötti együttműködési szerződés megújítása is bizonyít. A Kína és Magyarország közötti pénzügyi együttműködés új szakaszát jelenti az **Asian Financial Cooperation Association (AFCA) és a Magyar Bankszövetség által kötött megállapodás**. Az AFCA 2017 novemberében Budapesten tartotta több napos, magas szintű vezetői fórumát, amelyen 27 országból, több mint 120 bankkár vett részt. Az **AFCA konferencia** tapasztalataira is építve folyik tovább a két ország bankszövetségeinek és bankszektorainak szakmai együttműködése, amelyet Kovács Levente a Magyar Bankszövetség főtitkáráként és az AFCA egyetlen európai alelnökeként hangol össze.

Az észti bankszövetségi delegáció budapesti látogatása során az MBSZ munkatársain kívül az NGM, az MNB, a Budapesti Értéktőzsdé, két kereskedelmi bank és az O.K. Oktatási Központ szakembereivel is találkozott, és átfogó képet kapott a magyar gazdaságról, a bankszektor szabályozásáról és helyzetéről.

A Bankszövetség szervezésében **a Kézpénz munkacsoport szakmai látogatást tett az Osztrák Kézpénz-logisztikai Központban**, ahol az intézmény felső vezetése tájékoztatást adott a Központ működéséről. Noha az osztrák rendszer lényegesen eltér a hazai gyakorlattól, a munkacsoport hasznosnak ítélte az utat, és megfontolandónak tarja a rendszer számos elemének a hazai bevezetését.

Az elmúlt év kiemelt programjai közé tartozott a **Magyar Általános Hitelbank (MÁH) alapításának 150. évfordulója alkalmából** a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Magyar Bankszövetség által **rendezett közös konferencia**, amelynek a MÁH 1913-ban elkészült egykori székháza, az NGM József nádor téri épülete adott otthont. A bankszektor történetét feldolgozó konferencián minisztériumi és banki vezetők, gazdasági és pénzügyi szakemberek töltötték meg a történelmi épület Pénztártermét.

A hitelintézeteknél 2016-tól alkalmazható új **MRP jövedelemjuttatási programról** tagintézményeink HR és adóterületi szakértői számára március végén szakmai rendezvényt szerveztünk. A találkozón előadóként a jogi és adózási követelmények megfelelését kidolgozó KCG Partners Ügyvédi Társulás és a PwC társaság szakértői mellett a gyakorló MKB MRP szervezet vezető tisztviselője is részt vett.

Az előzőekben nem említett munkabizottságok, munkacsoportok

- *Adatvédelmi munkabizottság*

Az Adatvédelmi munkabizottság tevékenységének fókuszában az **európai uniós adatvédelmi reformra, az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) alkalmazására történő felkészülés állt**. Az adatvédelmi előírásokat **az adatkezelőknek a tevékenységük valamennyi területén érvényesíteni kell**, s a folyamatokat, eljárásokat, valamennyi adatkezelést az új előírásokkal való összhang szempontjából felül kell vizsgálni. A legnagyobb kihívást a **beépített és alapértelmezett adatvédelem alapelvének** érvényre juttatása jelenti: az adatkezelőnek a tudomány és a technika állása, a megvalósítás költségei, a kockázatok figyelembe vételével olyan technikai, szervezési intézkedéseket kell megvalósítani, amelyek az adatkezelés egész folyamatában garanciát jelentenek a rendelet követelményeinek teljesítéséhez. A magas kockázatú adatkezeléseket (például nagyszámú érintett, nagy mennyiségű személyes adat) megelőzően hatásvizsgálatot kell végezni, és előzetesen konzultálni kell az adatvédelmi hatósággal is. Összességében a GDPR-ra történő felkészülést a szakértők a Basel II bevezetéséhez hasonló nagyságrendű feladatnak látják. A GDPR szerint azoknak az adatkezelő, és adatfeldolgozó cégeknek, amelyek tevékenységüknél fogva nagy mennyiségű

személyes adatot kezelnek, **adatvédelmi tisztviselőt kell alkalmazniuk**, aki közvetlenül a legfelső vezetésnek tartozik felelősséggel.

A GDPR **egységes szankciórendszert** állít fel: alapesetben maximum 10 millió euróig, vagy vállalkozások esetében maximum a vállalkozás előző évi teljes világpiaci forgalmának 2%-áig terjedő közigazgatási bírság róható ki. (A kettő közül a magasabb összeget kell kiszabni.) Súlyos esetben a bírság 20 millió euró vagy a forgalom 4%-a is lehet.

A Bankszövetség Elnökségének áprilisi ülésén tájékoztatást adtunk arról, hogy a 2018. május 25-től hatályba lépő GDPR jelentős szigorításokat hoz, ideértve a szankcionálási lehetőségek jelentős kibővítését. Az elszámoltathatóság elvének megfelelően azt várják el az adatkezelőktől, hogy a saját szervezetükön belüli folyamatokat úgy alakítsák, hogy szavatolni tudják a rendeletnek való megfelelést és ezt be is tudják mutatni az illetékes hatóságnak. Kértük az Elnökség támogatását, hogy a banki vezetőkben és munkatársakban tudatosítsák, hogy **a GDPR-ra történő felkészülés nem egy személyben a belső adatvédelmi felelős/adatvédelmi tisztviselő feladata**, hanem **irányítása és koordinálása mellett a bankok teljes apparátusát érinti**, s a munka elvégzéséhez felsővezetői támogatás szükséges.

A munkabizottsági üléseken előadásokat és konzultációkat tartottunk a GDPR értelmezést igénylő kérdéseiről, valamint az EU adatvédelmi testülete - **a 29-es munkabizottság** - ajánlásairól. Az októberi ülésen vendégül láttuk dr. Szabó Endre Győzöt, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hivatal elnökhelyettesét, aki előadást tartott a GDPR-ra történő felkészülés feladatairól és a GDPR-ban szabályozott magatartási kódex funkciójáról, létrehozásának lehetséges útjairól. A munkabizottság tagjai decemberben részt vettek a NAIH által szervezett adatvédelmi felelősi konferencián, amelyen a Hivatal vezetői adtak elő.

- *Agrár munkacsoport*

2017 során az Agrármunkacsoport rendszeresen kapcsolatot tartott a Miniszterelnökség, a Magyar Államkincstár, a Földművelésügyi Minisztérium, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, és a Támogatásokat Vizsgáló Iroda (TVI) képviselőivel. A munkacsoport ülésein a főbb témakörök a **2014–2020-as időszakra vonatkozó Vidékfejlesztési Program** főbb célkitűzései, az ezeket segítő pályázatok és azok pénzügyi allokációi, az I. Pillérhez tartozó közvetlen kifizetések aktuális kérdései, új jogcímek és a meglévők változásai különös tekintettel a zöldítésre, valamint a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal átszervezése és annak következményei voltak. A munkacsoport aktívan részt vett a Közös Agrárpolitika (KAP) jövőjével kapcsolatos egyeztetésben is.

Az Agrár munkacsoport egyik legfontosabb eredménye a **Miniszterelnökség által kiadott tájékoztató**, amely a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programhoz hasonlóan a Vidékfejlesztési Program beruházásaihoz is **engedélyezi a jelzálogjog-alapítás lehetőségét** a Vidékfejlesztési Program Irányító Hatóság előzetes írásbeli hozzájárulása nélkül. A munkacsoport további munkájának eredményeképpen az utolsó negyedévben a programhoz kapcsolódó jelzálog-alapítás lehetőségeinek a köre is kiszélesítésre került. A munkacsoport indítványozta a TVI felé a támogatásintenzitás felülvizsgálatát, amennyiben a támogatói okiratban szereplő támogatásintenzitás a beruházási költségek változása miatt csökkent. A kezdeményezés eredményeképpen már módosultak a felhívások és lehetőség van a projekt összessége tekintetében új elszámolható összköltség megállapítására, a korábban jóváhagyott támogatási összeg változatlanul hagyása mellett, ami így alacsonyabb támogatás intenzitást eredményez.

A munkacsoport tevékenységének eredményeképpen 2017-ben második alkalommal került megszervezésre az **Agrár Szakmai Nap**, amelyen az ágazat kilátásairól, az élelmiszeripar helyzetéről, az őstermelői rendszer változásairól, valamint a Kamara hosszú távú terveiről esett szó.

- *Belső ellenőri munkacsoport*

Az Elnökség határozata alapján létrehozott Belső ellenőri Munkacsoport 2017. október 18-án tartotta meg az alakuló ülését. A munkacsoport elnöke az első évben Főtitkári kijelölés alapján Kollár Róbert (K&H Bank) lesz, a későbbiekben az elnököt a megszokott módon választják a tagok.

A munkacsoport döntött **az egy éves munkatervéről**, valamint a tagság összegyűjtötte azokat a témaköröket, amelyekkel középtávon kíván foglalkozni a munkacsoport. Prioritást élvez a jelenlegi éves, illetve negyedéves ellenőrzési kötelezettségek helyett **a kockázati alapú megközelítés** alkalmazásának elérése bizonyos területeken. A két legfontosabb témakört - a kiszervezett tevékenységekre vonatkozó ellenőrzési kötelezettség felülvizsgálatát, valamint a Bszt. 96. § (3) bekezdés szerinti belső ellenőrzési vizsgálatával és az úgy nevezett **safeguarding officeri pozíció** bevezetésével kapcsolatos kérdéseket - az első két ülésen már megtárgyalta a munkacsoport, s mindkét témakörben elkészült a munkacsoport álláspontjának megerősítését szolgáló állásfoglalás kérés.

- *Compliance munkacsoport*

A Compliance munkacsoport kezdeményezte, hogy **a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (Bszt.)** mintájára **a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.)** is tartalmazza **a jogszabályoknak történő megfelelésért felelős szervezeti egység kialakításának vagy egy felelős személy kijelölésének a kötelezettségét (a compliance funkció megjelenítését)**. A törvénymódosítási javaslatunkhoz mellékelt indoklásban kiemeltük, hogy a hitelintézetek esetében a Compliance fontos szerepet játszik a bank belső kontrolljainak, kockázatkezelésének és az irányítási feladatainak folyamatos fenntartásában illetve minősítésében, nem csupán a befektetési szolgáltatások, hanem a pénzügyi szolgáltatások tekintetében is. Ez a támogató tevékenység a felügyeletet ellátó hatóság számára is alapérdek.

A munkacsoport által kidolgozott szövegjavaslat érdemi változtatás nélkül, a tavaszi pénzügyi tárgyú törvénymódosításokkal került be a Hpt.-be.

2016 őszén a Compliance munkacsoport tagsága döntött a legjobb compliance gyakorlatot összefoglaló kódex elkészítéséről, a kódex koncepciójáról, valamint a szabályozandó témakörökről. A tagok megállapodtak abban, hogy a piacon tapasztalható legjobb gyakorlatot fogalmazzák meg figyelembe véve a nemzetközi irányvonalakat is, elsősorban azon országok tapasztalataira támaszkodva, amelyek bankjai a magyar piacon is képviseltetik magukat. A dokumentum nem a jelenleg minden intézményben megtalálható „közös” gyakorlati megoldásokat foglalja össze, hanem a jövőben követendő irányt kívánja meghatározni oly módon, hogy minden intézménytől a legelőremutatóbb megoldásokat gyűjti össze.

A **Compliance best practice kódexet** az Elnökség jóváhagyása után a Főtitkár csatlakozást nem igénylő bankszövetségi ajánlasként adta ki. Az intézményektől beérkező szándéknyilatkozatok függvényében egy éven belül egy felülvizsgálat keretében születik döntés arról, hogy kívánatos-e egy csatlakozást igénylő ajánlasként megjelentetni a kódexet.

- *Egyenlő Bánásmód almunkacsoport*

Az Elnökség döntésének megfelelően 2017. november 14-én összehívásra került az **„Egyenlő Bánásmód”** bankszövetségi **almunkacsoport** – a Kommunikációs Munkacsoport tevékenységéhez kapcsolódóan. Az első ülésen Freisleben Vilmos, az MNB Fogyasztóvédelmi igazgatóságának igazgatója tartott nyitóelőadást. Az elhangzottak szerint az MNB fő elvárása, hogy a felügyelt intézmények a kialakított stratégiájuknak megfelelően, tudatos figyelemmel, akár lépcsőzetesen megvalósított fejlesztésekkel törekedjenek a minél magasabb szintű megoldásokra **az egyenlő elbánás biztosításában a fogyatékkal élő ügyfelek felé**.

- *EXIM almunkacsoport*

Az Eximbank célja a hazai vállalkozások exportpiacokra juttatása. Az EXIM almunkacsoport a **bank által kínált programok véleményezése és módosítási javaslatai** által járul hozzá, hogy a nemzetgazdaságilag kiemelt és a nemzetközi piaci versenyben támogatandó kis- és középvállalkozások számára strukturált és transzparens termékkör álljon rendelkezésre. 2017 során az almunkacsoport javaslatai alapján az Eximbank kidolgozta a **versenyképességet javító forgóeszközhitel aktualizált termékdokumentációját**, valamint módosította az **összeghatárookra és szegmens-besorolásra** vonatkozó előírást. Az almunkacsoport javaslatokat küldött a **versenyképességet javító konstrukciók, refinanszírozási termékek állami támogatási szempontú szabályairól** szóló útmutatóhoz, valamint a Jövő Exportőrei Hitelprogram keretén belül elérhető hitelek *mintaszerződése*ihez. Az EXIM 2017-ben 458 új egyedi refinanszírozási szerződést kötött és 2.173 tételben összesen 260 milliárd forintnyi refinanszírozás kölcsönt folyósított. A Refinanszírozott hitelek állománya elérte az 581 milliárd forintot, azzal, hogy a 2017. évi állománynövekedés 3%-os volt.

- *Hitelgarancia munkacsoport*

A Hitelgarancia munkacsoport tevékenysége során **aktívan támogatja a bankok kkv finanszírozásának bővülését**. 2017-ben a Garantiqa képviselői bemutatták a bevezetésre került új intézkedéseket, többek közt a 2017 júliusától hatályos **kedvezményes hitelgarancia díjakat** és **webservice szolgáltatást**, amely segítségével banki oldalon is jelentős élőmunka megtakarítás, folyamatracionalizálás, és a manualitásból eredő hibák kiküszöbölése válik lehetővé. Ezzel összefüggésben elmondható, hogy a kezességvállalási kérelmek 99%-a már elektronikus úton érkezik a társasághoz, míg a digitalizáció magasabb szintjét jelentő webservice kapcsolat kialakítása két partnerbanknál van folyamatban.

A munkacsoport áttekintette a Garantiqa új termékeit, amelyeket az **Európai Beruházási Alap COSME LGF-vizontgarancia programja** keretében hirdetett meg. A munkacsoport a Garantiqa COSME LGF Programban vállalt kezességét a kkv-hitelezési aktivitás támogatására kifejezetten alkalmas eszköznek ítélte, különösen azért, mivel ez a kezesség mentes az állami támogatási szabályok alól. A konstrukcióval a Garantiqa különösen a beruházási hiteleket tudja támogatni, a kedvező díjaknak és a 85–90%-os mértékű kezességvállalásnak köszönhetően. Ezen felül bemutatásra került a magyar piacon egyedülálló 2018-tól bevezetésre kerülő **portfoliógarancia**-konstrukció is.

- *Jelzálogbanki munkacsoport*

A **fedezett kötvényekről szóló (Covered bond) uniós jogszabály** csomag Európai Bizottság által készített normaszövege várhatóan 2018. tavaszán jelenik meg. Ugyanakkor a Bizottság előzetes tájékoztatása alapján a jogalkotás tartalma lényegében a 2016. év végén publikált EBA jelentésben foglaltakon alapszik majd. A munkacsoport ennek megfelelően megkezdte az egyeztetéseket az érintett intézményekkel, azonban a konkrét paramétereikről (túlfedezettség, LTV limitek, gyakoriság, stressz teszt) a normaszöveg nyilvánosságra hozatala esetén további egyeztetést folytat.

A jelzáloglevél piac élénkülés tovább erősítése céljából az MNB és a BÉT **három új jelzáloglevél indexet (BMBX indexek)** hozott létre, egyelőre kísérleti jelleggel. Az indexek jegybank által szándékolt funkciója a befektetők bővebb tájékoztatása, illetve a jelzáloglevelek árazásának, valamint a jelzáloglevél portfoliók teljesítmény értékelésének az elősegítése.

Az **MNB pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak** kezelésével kapcsolatos ajánlásának tárgyában a munkacsoport egyeztetett a Magyar Nemzeti Bankkal és számos tartalmi, a nemzetközi sztenderdeknek megfelelő észrevételt tett.

A munkacsoport napirendjén többször is szerepet az **ingatlanértékelés fejlesztése**, az ingatlanértékelők szakmai képzettségének fokozása, amelynek érdekében az érintett szervezetekkel egyeztetést folytatott.

A **problémamentes kintlévőség** definícióját a jogalkotó 2017. január 1-jével hatályon kívül helyezte, így a kintlévőség innentől teljesítő és nem teljesítő kintlévőség lehet, illetve mindkét kategórián belül el kell különíteni az átstrukturált követeléseket. Több egyeztetést követően az egyes követelések minősítése valamint a jogszabályok közötti összhang biztosítása érdekében a **jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi a XXX. törvény** módosult akképpen, hogy olyan követelést vásárolhat meg a jelzálog-hitelintézet, amely az eladó pénzügyi intézmény könyvvizsgálója szerint nem minősül nem teljesítő vagy átstrukturált követelésnek.

A fentiekén túl az uniós szinten megjelenő, úgy nevezett **zöld jelzáloglevelek** bevezethetőségéről, a szabályok kedvező kialakításáról is egyeztetett a munkacsoport.

- *Keler felhasználói Bizottság*

A KELER Központi Értéktár Zrt. 2016. december 13-án megalapította a **központi értéktárakról szóló 909/2014/EU rendelet** által előírt Felhasználói Bizottságát. A Felhasználói Bizottság a KELER ügyfeleit (illetve azok képviselőit) magába tömörítő független bizottság, amely a KELER Igazgatósága részére fogalmaz meg szakvéleményt. A Felhasználói Bizottság célja és fontossága, hogy az ügyfelek részt vehetnek a nem operatív ügyekben, betekinhetnek a KELER működésébe és véleményt fogalmazhatnak meg a vezetőség irányába. A Felhasználói Bizottság 2017-ben egy ülést tartott, ezen napirenden volt **végleges ügyrendjének** elfogadása, valamint az uniós rendelet szerinti központi értéktári engedélyhez szükséges **nyilatkozat**, amely szerint a KELER szabályai, eljárásai és szerződésai világosak, érthetőek és minden releváns joghatóságban végrehajthatóak. Ezen kívül a **helyreállítási tervet**, valamint a **kiegyenlítési fegyvellemel kapcsolatos munkacsoport** felállítását is megtárgyalta a Felhasználói Bizottság.

- *Kkv munkacsoport*

A Kkv munkacsoport 2017 során folyamatos kapcsolatot tartott a Nemzetgazdasági Minisztérium, az Európai Beruházási Bank és az Európai Beruházási Alap, a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt., a Belügyminisztérium, valamint az Országos Bírósági Hivatal képviselőivel. A megbeszélések során a munkacsoporttagok tájékoztatást kaptak a **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) kkv stratégiájáról**, a GINOP **pályázati értékelésének** eddigi tapasztalatairól, valamint az **Irinyi Tervről** és annak megvalósítási eszközeiről.

A munkacsoport tevékenysége 2017 második negyedévtől kezdődően nagyrészt a gazdálkodó szervezetek számára 2018. január 1-jétől kötelező **Cégkapu bevezetése**, valamint a 2018. január 1-jén és azt követően indult **bírósági eljárásokban az e-kapcsolattartás** menete, a beadványok benyújtásának folyamata köré összpontosult. Az egyeztetések témái között a módosuló ÁNYK űrlapok és az e-alírási követelmények, az elektronikus kapcsolattartás megsértéséhez fűződő jogkövetkezmények, az elektronikus beadványok benyújtására vonatkozó határidők és az elektronikus kiadmányok kézbesítésének folyamata is szerepeltek. Ezen túl a Cégkapu, az Ügyfélkapu és a Hivatali kapu egymáshoz való viszonya is több egyeztetés tárgya volt.

- *Lízing munkacsoport*

A Lízing munkacsoport 2017-es tevékenysége során három fő témával foglalkozott. A Lízing munkacsoport Okmányirodai almunkacsoportja kidolgozta a gépjármű adatainak járműnyilvántartásban történő rögzítésével, a tulajdonjog átírásával és a lízingbevevő ügyfél üzembentartói jogának bejegyzésével kapcsolatos **magánokirat-mintát**, amelyet a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEKKH) nyilvánosságra hozott, és az valamennyi okmányiroda és kormányablak számára elérhetővé tett. A gépjárművek átírása, az üzembentartói

jogok bejegyzése során a közúti közlekedési nyilvántartásba történő bejegyzést vezető okmányirodák eltérő gyakorlata miatt a munkacsoport összeállította és megküldte javaslatait a Miniszterelnökség részére a 304/2009. (XII. 22.) **Kormányrendelet módosítására**, amely – a javaslatok egy jelentős részének figyelembevételével – január 1-vel módosításra került.

A GIRinfo szolgáltatásra vonatkozó fejlesztési igény alapján a Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkárság, az Idomsoft Zrt. és a GIRO Zrt. egyeztetett arról, hogy a gépjármű lekérdezését csupán az **alvázsám és gyártmány együttes megadása** alapján is elérhetővé váljon a korábbi forgalmi rendszám és gyártmány, illetve forgalmi rendszám és alvázsám kombináción alapuló lekérdezésen túl. A megbeszélés eredményeképpen a munkacsoport kidolgozta és benyújtotta a GIRO Zrt.-hez az új típusú lekérdezésre irányuló adatszolgáltatási kérelmet.

Ezen kívül a munkacsoport véleményezte az EXIM által kidolgozott belföldi lízingrefinanszírozási keretterméket, amelyet a munkacsoport észrevételei alapján módosítottak. 2017. év során az exportcélú lízing konstrukcióban az Eximbank refinanszírozásából összesen 20,4 milliárd forint összegű lízing célú finanszírozás került folyósításra 447 ügylet kapcsán. A korábbi konstrukció 2017. június 30-án lejárt, ezt követően új, az **Export hitelezési Alhitelprogram keretében meghirdetett lízingkonstrukció** indult, amelyre az EXIM 8 pénzügyi intézménnyel szerződött A lízing állomány 2017 végére elérte a 37,8 milliárd forintot.

○ *Okmányos Ügyletek munkacsoport*

Az Okmányos Ügyletek munkacsoport több alkalommal konzultált a Nemzeti Adó- és Vámhivatal képviselőivel az **új jövedéki adószabályok alapján alkalmazandó pénzügyi biztosíték tárgyában**. Az egyeztetés eredményeként a NAV a **pénzügyi biztosíték adattartalmára** vonatkozóan elkészített egy **ajánlást**, amely a nyújtandó pénzügyi biztosíték kapcsán elősegíti az új jövedéki rendelkezéseknek való egyértelmű megfelelést, és megkönnyíti, egyszerűbbé teszi a hitelintézetek és az ügyfelek számára a biztosítéknyújtással kapcsolatos munkavégzést is.

Az üléseken sor került a **vámgaranciákkal kapcsolatos tapasztalatok**, valamint az **uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2016. évi XIII. törvény 60/A. § (3)** bekezdésének a megvitatására. 2017. december 31-i határidővel Magyarország elvállalta az **elektronikus közbeszerzési rendszer** bevezetését, amellyel az **új uniós közbeszerzési irányelveknek** kíván megfelelni. A munkacsoport több alkalommal egyeztetett a Miniszterelnökség képviselőivel a bankok által vállalt garancia elektronikus közbeszerzési rendszerbe illesztésének lehetőségeiről, annak érdekében, hogy az ajánlattevők az ajánlati biztosítékot ettől az időponttól kezdve elektronikusan tudják nyújtani.

Az Okmányos Ügyletek munkacsoport ülésén a **Magyar Bankszövetség és a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv (TSZSZ) közös útmutatójának** kiadását követő tapasztalatok is megosztásra kerültek. Az útmutatót - amely a TSZSZ szerepét mutatja be az építészeti-műszaki tervezési, építési, és kivitelezési szerződések teljesítésével kapcsolatos bankgarancia-lehívással összefüggő viták esetében - egy éve publikálták. A TSZSZ-hez eddig összesen 37 bankgarancia lehívással kapcsolatos kérelem érkezett; a Szakértői Szerv 2016-ban 10 db, 2017. év első félévében 3 db bankgarancia lehívást vizsgált meg. A vitatott (lehívott) összegek összértéke csaknem 1,4 milliárd forint, ebből kb. 800 millió forint lehívását nem tartották indokoltnak az eljáró szakértők.

○ *Peres munkacsoport*

A Jogi munkabizottság Peres munkacsoportja főként az **EU Bíróságnál folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárásokról** folytatott konzultációt, nevezetesen:

- az Elszámolási törvény 37.§-ának uniós normákhoz való viszonyával kapcsolatban tett felkérdéseket az ügyben eljáró bírónak,
- a Fővárosi Ítéltábla előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező végzést hozott, amely azt tudakolja, hogy az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítése, mint tisztességtelen szerződési feltétel vizsgálható-e, s az ezzel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség kielégítette-e a világos és érthető megfogalmazás követelményeit.

- az EU Bíróság egy romániai devizahiteles ügyben (C-186/16) hozott ítélete: a nagyváradi fellebbviteli bíróság kezdeményezte az előzetes döntéshozatali eljárást a Banca Românească SA által kötött svájci frank alapú hitelszerződéssel kapcsolatban, és azt kérdezte, hogy a bank milyen mértékben köteles tájékoztatni az ügyfeleket a külföldi pénznemben meghatározott kölcsönökben rejlő árfolyamkockázatról. (Az ítéletben a Luxemburgi Bíróság megállapította, hogy a kifogásolt feltétel a kölcsönszerződés elsődleges tárgyát képezi, ezért annak tisztességtelen jellege az irányelvre tekintettel csak akkor vizsgálható, ha e feltételt nem világosan és érthetően fogalmazták meg.)
- A kezelési költség, folyósítási jutalék kérdésében - amely szintén az EU Bíróság elé került - a német, illetve az osztrák legfelsőbb bíróság egy-egy mértékadónak tekinthető ítéletét tanulmányoztuk.

A Kúria devizahiteles perekkel foglalkozó konzultációs testülete 2016. szeptemberi ülésének anyagát és a Pécsi Ítéltábla 2016. április 8-án tartott devizahiteles hiteles értekezletének anyagát ugyancsak áttekintette a munkacsoport.

○ *Treasury munkacsoport*

A Bankszövetség Elnöksége a munkacsoportot a MiFID2 és a MiFIR, valamint az ezekkel összefüggő nagyszámú delegált szabályozás rendelkezései értelmezésére, a bankok gyakorlati felkészülésének támogatására, illetve a szakterülettel összefüggő aktuális kérdések kezelésére hozta létre. A munkacsoport alakuló ülését január végén tartotta, majd nyárig - a havi rendszeres üléseken - az **új tőkepiaci szabályok implementációs kérdéseivel, szabályértelmezéssel**, illetve a problémák feltárásával és a **legjobb gyakorlatok áttekintésével** foglalkozott. Ennek keretében egyeztetést folytatott az **állampapír forgalmazói jutalékkal** összefüggő problematikáról a BSZSZ és az ÁKK képviselőivel, illetve a **LEI kódok**, valamint a **kereskedés előtti és utáni jelentések** kapcsán a KELER képviselőivel.

A MiFID/MiFIR szabályok mellett a munkacsoport foglalkozott az EMIR által az OTC derivatívák elszámolása kapcsán előírt változó letéti követelmények teljesítése határidejének a meghosszabbításával, egyes megszűnt cégek dematerializált értékpapírjainak a megsemmisítése problematikájával, az MNB repopiaci munkacsoportja kérdőíveivel, a CLS közvetlen tagság követelményeivel és kockázataival, valamint az azonnal fizetési rendszer likviditási kérdéseivel.

○ *Workout munkacsoport*

A Bankszövetség képviselői találkoztak a Felszámolók és Vagyonfelügyelők Országos Egyesülete új vezetőségével, s megállapították, hogy a hitelezők és felszámolók érdekei számos ponton eltérnek ugyan, de a két oldal közti hatékony együttműködés érdekében szükség van a rendszeres egyeztetésre. Ez meg is történt a **felszámolási eljárásban az adós vagyonának nyilvános értékesítésére vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló kormányrendelet** tervezetének véleményezésénél; és a felszámolók részére elektronikus úton történő banki adatszolgáltatás kérdésében, a szabályozásért felelős NFM, és a szintén érintett BSZSZ bevonásával.

A munkacsoport véleményezte a magáncsőd eljárás egyszerűsítésére vonatkozó elképzeléseket, a Cstv. többszöri év közbeni módosításának a tervezeteit, és a **követeléskezelésről szóló ajánlás** tervezetét is.

A következőkben röviden összefoglaljuk 2017 legfontosabb prudenciális szabályozási fejleményeit, külön tárgyalva a globális és az európai folyamatokat. A szabályozási események részletes bemutatása negyedéves jelentéseink mellékleteiben található.

Globális szabályozás

A globális szabályozás célrendszerét, fő irányait politikai szinten a G20 országok állam- és kormányfőinek évente megtartott csúcstalálkozóin határozzák meg. A szakmai tartalmat és a részleteket a globális szabályozás nemzetközi testületei dolgozzák ki. A Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB¹⁹) és a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS²⁰) kulcsszerepet tölt be a globális szintű, - a szándékok szerint - konzisztens és hatékony szabályrendszer kialakításában.

Pénzügyi Stabilitási Tanács

A **Pénzügyi Stabilitási Tanács** elnöke négy területet jelölt meg a **2017-es év prioritásaként**:

1. Az árnyékbanki tevékenység megbízható, rugalmas piaci finanszírozással alakítása, az eszközkezelés strukturális sebezhetőségeinek a mérséklése;
2. A derivatív piacok biztonságosabbá tétele az OTC derivatív piacok válság utáni reformjának a továbbvitelével, a központi szerződő felek helyreállítására és szanálására vonatkozó koordinált útmutató elfogadása;
3. A válság utáni reformok teljes és konzisztens végrehajtásának a támogatása, a reformok hatásainak bevezetés utáni értékelését biztosító strukturált keretrendszer kialakítása;
4. Az új és a keletkező sérülékenységek kezelése, beleértve az üzletviteli kockázatot épp úgy, mint a levelező banki tevékenység visszafogásából származó, vagy a klímaváltozáshoz kötődő pénzügyi kockázatokat.

Az elmúlt év operatív feladatait a fenti prioritások alapján fogalmazták meg.

Ennek megfelelően **az FSB** a G20 vezetők júliusi hamburgi csúcstalálkozója előtt az **árnyékbanki tevékenység áttekintése és szabályozása** jegyében

- értékelte az árnyékbanki tevékenység válság utáni alakulását és a kapcsolódó pénzügyi stabilitási kockázatokat, valamint a meghozott intézkedések és a nyomon követés (monitoring) megfelelőségét,
- jelentést adott az eszközkezelésre vonatkozó javaslatok operacionalizálásáról.

Az **OTC derivatív piacok átfogó megújítását és a központi szerződő felek (CCPs²¹) szabályozását** érintően

- átfogó jelentést adott az OTC derivatív piacok reformjáról,
- publikálja a CCPs helyreállítására és szanálására vonatkozó végleges útmutatót. A részletszabályokat tartalmazó CPMI²²-IOSCO²³ útmutató szintén elkészült a csúcstalálkozóra.

A **válság utáni reformokat** tekintve

- véglegesítette a belső TLAC²⁴-ra vonatkozó útmutatóját,

¹⁹ Financial Stability Board

²⁰ Basel Committee on Banking Supervision

²¹ central clearing counterparties

²² BIS Committee on Payments and Market Infrastructures: a BIS fizetésekkel és piaci infrastruktúrákkal foglalkozó bizottsága

²³ International Organization of Securities Commissions: az értékpapír piaci felügyeletnek nemzetközi szervezete

²⁴ Total Loss-Absorbing Capacity: teljes veszteségviselő kapacitás

- harmadszor publikálta éves jelentését a pénzügyi szabályozási reform bevezetéséről és hatásairól,
- kidolgozta a bevezetett reformok hatásai értékelésének a keretrendszerét.

Az **új és keletkező sérülékenységek** kapcsán

- jelentést készített az üzletviteli kockázat kezelésére - a vonatkozó akcióterv mentén - végrehajtott intézkedésekről, illetve a kockázat kezelésre tett javaslatokról,
- konzultációs dokumentumot tett közzé a kompenzációs (javaldalmazási) eszközök üzletviteli kockázat kezelését célzó használatáról,
- beszámolt a levelező banki és átutalási tevékenység visszafogása ellenében kidolgozott akcióterv végrehajtásában elért eredményekről és a további lépésekről.

A G20 találkozó napirendjén

- a klímaváltozásokkal kapcsolatos pénzügyi nyilvánosságra hozatallal foglalkozó munkacsoport (task force) végleges jelentése,
- valamint a pénzügyi technológiai (Fintech) innovációk pénzügyi stabilitási hatásairól szóló jelentés

úgyszintén szerepeltek.

A szabályozói reformok bevezetéséről készített éves jelentés kijelölte azokat a kulcsterületeket (a nyitott és integrált globális rendszer fenntartása; a piaci likviditás; a reformok feltörekvő piacokra és fejlődő gazdaságokra gyakorolt hatása), amelyekre a hatóságoknak fokozott figyelmet kell fordítaniuk. és a G20 vezetők támogatását kérte a globális szabályozói együttműködés megerősítéséhez.

A pénzügyi szabályozói reformok hatásainak a bevezetést követő értékelési keretrendszere annak az elemzését szolgálja, hogy a reformok az elvárt eredménnyel jártak-e, illetve van-e olyan nem szándékolt hatásuk, amely - a reform céljainak a veszélyeztetése nélkül - kezelésre szorul. A módszertan **konceptiókat, terminológiákat, elemzési módozatokat és eljárásokat** határoz meg az értékeléshez. A keretrendszert a visszacsatolások, tapasztalatok fényében folyamatosan finomítják. Az FSB által elfogadott nemzetközi pénzügyi szabályozási sztenderdek bevezetésének és hatékonyságának az értékelését a - 2009-es elfogadás után 2017-ben negyedszer frissített - **szakértői értékelés kézikönyve**²⁵ is segíti.

A nemzetközi szabályozási testületek (az FSB, a CPMI az IOSCO és a BCBS) - három útmutató és két jelentés közreadásával - befejezettek nyilvánították **a központi szerződő felek (CCPs) helyreállításával és szanálásával** kapcsolatos, 2015 áprilisában kialakított munkatervüket.

A globális bankok szanálását illetően az FSB véglegesítette a G-SIBs²⁶ bankok belső teljes veszteségviselő kapacitására (internal TLAC) vonatkozó alapelveket; meghatározva a szanálás során bevonható (bail-in able) instrumentumokra vonatkozó minimum követelményeket. A szanálás alatt álló intézmény pénzügyi infrastruktúrákhoz (FMIs²⁷) való hozzáféréseinek a folyamatos biztosításáról szóló útmutatót ugyancsak véglegesítették, és hatodik alkalommal készítették jelentést a szanálási reformok bevezetéséről.

Novemberben az FSB két konzultációs dokumentumot tett közzé a hatékony szanálási rezsimek alapvető jellemzőiről szóló kulcsdokumentumban²⁸ foglaltak végrehajtásának az elősegítésére: a bail-in végrehajtásának alapelveiről, illetve a végrehajtható szanálási terv finanszírozási stratégiai elemeiről. Ezen túl a rendszerszempontról fontos globális bankok listáját is frissítették.

²⁵ Handbook for FSB Peer Reviews

²⁶ Global systemically important banks: a rendszerszempontról fontos globális bankok

²⁷ Financial Market Infrastructures

²⁸ A 2011-ben megjelent, majd 2014-ben aktualizált dokumentumra (Key Attributes of Effective Resolution Regimes) a szakma csak „Key Attributes”-ként hivatkozik.

Szeptemberben az FSB első ízben publikálta a **stabil pénzügyi rendszerek működését szabályozó kulcs sztenderdek jegyzékét**.

A FinTech - a pénzügyi szolgáltatások technológiai fejlődésen alapuló innováció - **dinamikus fejlődése** indokoltá tette, hogy az FSB feltárja a hatóságok figyelmére érdemes felügyeleti és szabályozási kulcskérdéseket. Az elkészült jelentés szerint a harmadik fél szolgáltatók (TPP²⁹) okozta működési kockázat kezelése; a kiber kockázatok mérséklése; és a makro pénzügyi kockázatok nyomon követése **nemzetközi együttműködést** tesz szükségessé.

Az FSB és a CGFS³⁰ májusi jelentése szerint **a FinTech platformok növekvő részt hasítanak ki a hitelezésből**, ezért a hatóságoknak foglalkozniuk kell a tevékenységből adódó lehetőségekkel és kockázatokkal.

A FinTech-kel kapcsolatos jelentések felhívták a figyelmet a vonatkozó hivatalos adatok hiányára.

Az adathiányokhoz kapcsolódó G20 kezdeményezés második szakaszában (DGI-2³¹) a pénzügyminiszterek és jegybank elnökök októberi csúcstalálkozója előtt másodszer készítettek státuszjelentést.

Bázei Bankfelügyeleti Bizottság

A Bizottság áprilisban aktualizált, **2017-18-ra vonatkozó két éves munkaterve** négy fő tevékenységi kört határozott meg:

- I. A napirenden lévő szakpolitikai feladatok befejezése, és célzott szakpolitikai fejlesztések kezdeményezése,
- II. A születő kockázatok nyomon követése és a válságot követő reform hatásainak az értékelése,
- III. Az erős felügyelet támogatása,
- IV. A bizottsági sztenderdek teljes körű, időben történő és konzisztens bevezetésének a biztosítása.

I. A **szakpolitikai kezdeményezések befejezése** keretében **a Bazel III reformok véglegesítése** volt a legfontosabb, amiről közel egy éves késedelemmel, 2017 decemberében született megegyezés. A BCBS döntéshozó testülete, a központi bank elnökök és a felügyeleti vezetők (GHOS³²) grémiuma elfogadta a Bazel III szabályozási csomag még hiányzó, alábbi elemeit:

- a **hitelkockázat felülvizsgált sztenderd módszere**, amely javítja a jelenlegi módszer megbízhatóságát és kockázat érzékenységét;
- a **hitelkockázat felülvizsgált belső minősítés szerinti (IRB³³) módszere**, amely korlátozza a fejlettebb modell módszerek használatát;
- **felülvizsgált hitel értékelés kiigazítási (CVA³⁴) keretek**;
- a **működési kockázat felülvizsgált sztenderd módszere**, amely a meglévő sztenderd módszer és a fejlett mérési módszer (AMA³⁵) helyébe lép;
- **felülvizsgált áttételi ráta mérés és az áttételi ráta puffer a G-SIBs bankokra**; és
- **aggregát output korlát, (outputpadló) bevezetése**, amely biztosítja, hogy a belső modellel meghatározott kockázattal súlyozott eszközök (RWA³⁶) mértéke nem lehet kisebb, mint a Bazel III sztenderd módszerrel számított RWA mértékének a 72,5%-a.

²⁹ Third Party (Service) Provider

³⁰ Committee on the Global Financial System: Globális Pénzügyi Rendszer Bizottság

³¹ Data Gaps Initiative second phase

³² Governors and Heads of Supervision

³³ Internal rating based

³⁴ credit valuation adjustment

³⁵ advanced measurement approach

³⁶ risk weighted assets

Az új szabályokat *hosszú felkészülési időt hagyva, 2022-től kell alkalmazni*, az outputpadló értéke a 2022-es 50%-ról- évenként 5 százalékponttal haladva - csak 2027 január 1-től emelkedik 72,5%-ra.

A Bizottság a felülvizsgált kereskedési könyvi (FRTB³⁷) szabályozás bevezetésének a határidejét is elhalasztotta, 2019-ről 2022. január 1-re. Így a felülvizsgált kereteket a hitel, a piaci és a működési kockázatok esetében egyaránt 2022-től kell alkalmazni. A GHOS elvárja, hogy az új szabályokat teljes egészében, megfelelő időben és konzisztens módon vezessék be. A Bizottság a megegyezés bejelentésével párhuzamosan a 2015 év végi adatokon végzett *kumulált mennyiségi hatásvizsgálat eredményeit* is nyilvánosságra hozta.

Az *Európai Bankföderáció* (EBF) a megállapodás bejelentését megelőzően kiadott közleményében – bár általánosságban üdvözölte a megegyezést – felhívta a figyelmet arra, hogy az új szabályozás az alacsony kockázatú ügyletek (főként a lakóingatlan finanszírozás) büntetése révén veszélyezteti az európai gazdaság finanszírozását. Hangsúlyozta, hogy az európai bevezetést megelőzően *az együttes hatásokat ténylegesen bemutató hatásvizsgálat* szükséges. Az Európai Bizottság szintén elkötelezett az átfogó hatásvizsgálat mellett. A bevezetést megelőzően a Bizottság konzultációt folytat a tagállamokkal és a többi érintett féllel. A szükséges módosításokra a jelenleg tárgyalás alatt lévő, 2016. novemberi kockázatsökkentő csomagtól függetlenül kerítenek majd sort.

A BCBS októberi ülésén döntött *a derivatív kötelezettségek nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR³⁸) számítása során előírt kezeléséről*, majd decemberben a *sztenderdek technikai módosítására vonatkozó eljárásrendet* is elfogadta. Egyidejűleg publikálta az első technikai módosítást célzó javaslatát, amely *a különleges monetáris politikai műveletek NSFR számítás során történő kezelését* szabályozza.

A 2015 januárjában felállított magas szintű munkacsoportot (Task Force) jelentése alapján a Bizottság vitairatot adott közre *a szuverén kitétségek szabályozói kezeléséről*.

2017. márciusban másodszor publikálta a *step-in risk (belépési kockázat) azonosítására és kezelésére vonatkozó útmutató tervezetet*, amelyet decemberben véglegesített, s amelynek rendelkezései 2019 végétől lépnek hatályba.

További részleteket közölt *a számviteli tartalékok ideiglenes szabályozói kezeléséről* és az átmeneti időszakokra vonatkozó rendelkezésekről, és egy munkaanyagot is megjelentetett *a szabályozói és a számviteli keretek kölcsönhatásáról*.

A Bizottság felülvizsgálta *a rendszerszempontról fontos globális bankok értékelési kereteit; helyzetjelentést készített a hatékony adataggregálásra és jelentésre vonatkozó alapelvek G-SIBs bankok általi bevezetéséről; és megerősítette a harmadik pilléres közzétételi követelményeket*.

A BCBS egyszerűsített *alternatív sztenderd módszert* dolgozott ki *a piaci kockázat tőkekövetelményének a meghatározására*, amelyről ugyancsak konzultációt tartott. A Bizottság arra is választ várt, hogy a Bázeli II sztenderd módszerének újra-számszerűsített változata alternatív megoldást jelenthet-e a javasolt *egyszerűsített érzékenység alapú módszerhez (R-SbM³⁹)* képest.

Július elején a BCBS az IOSCO-val közös konzultációt hirdetett *a rövid lejáratú egyszerű, átlátható és összehasonlítható (STC⁴⁰) értékpapírosítás beazonosításáról és jellemzőiről*, valamint a *rövid lejáratú STC értékpapírosítás tőkekövetelményéről*.

A Bizottság természetesen azt is folyamatosan értékeli, hogy ***milyen területeken lehet szükség további szakmapolitikai kezdeményezésekre.***

II. A ***keletkező kockázatok***, az üzleti modellek változások, az innovatív tranzakciók, illetve a Bázeli III szellemével ellentétes szabályozói arbitrázsok ***nyomon követése*** jegyében a Bázeli Bizottság április elején publikálta ***a problémás eszközök prudenciális kezelését szabályozó végleges útmutatóját***. Az útmutató a felügyeleti jelentések és a nyilvánosságra hozatal konzisztenciájának az elősegítésére

³⁷ fundamental review of trading book

³⁸ Net Stable Funding Ratio

³⁹ reduced sensitivities-based method

⁴⁰ simple, transparent and comparable

egységessé teszi a nemteljesítő, valamint az átstrukturált kitételek definícióját és kiegészíti az eszközminősítés meglévő számviteli és szabályozási kereteit.

A keletkező kockázatok között a fintech fejlődés, az IT biztonság kiemelt jelentőséggel bír, így a Bizottság augusztusban konzultációs dokumentumot tett közzé a **fintech fejlődés pénzügyi szektorra, bankokra és a bankfelügyeletre gyakorolt hatásáról**. A dokumentum különböző jövőbeni potenciális scenáriókat vizsgál, a kockázatok és a lehetőségeket értékelve. A banki **kiber biztonság** megerősítésének a felügyeleti megközelítéséről külön munkaanyag is készült. Ezentúl a CPML konzultációt kezdeményezett a nagybani fizetések végponti biztonságával összefüggő csalások kockázatának a csökkentéséről.

A Bizottság a válság utáni reformok hatásainak az értékelését is megkülönböztetett módon kezeli.

III. **A BCBS a korábbinál nagyobb hangsúlyt helyez a felügyeletre**, ami magában foglalja a felügyeleti eszköztár és technikák javítását, a legjobb gyakorlatok kialakítását. Ezt a célt szolgálta a *felügyeleti kollégiumokról szóló helyzetjelentés*; illetve a *stressz teszt alapelveiről és a követett gyakorlatokról készített konzultációs dokumentum*.

IV. A Bázeli Bizottság **Felügyeleti Konzisztenciát Értékelő Programja** (RCAP⁴¹) továbbra is magas prioritást élvez. A G20 csúcstra a BCBS is elkészítette a reformok bevezetéséről szóló beszámolóját. Az immár hatodik alkalommal napvilágra került jelentés az RCAP eredményeit összegzi. A program (i) nyomon követi a bázeli sztenderdek tagországokban való bevezetését, (ii) értékeli a bevezetett szabályozások konzisztenciáját, és (iii) és elemzi a szabályozás prudenciális hatásait. A szabályozói reformok nem BCBS tag, feltörekvő gazdaságoknál történt bevezetését is értékeli. A Bizottság továbbra is rendszeresen, félévente publikálja a **Bázel III monitoring** aktuális adatokra vonatkozó eredményeit.

Európai szabályozás

A 2016 évi Brexit döntést követően az európai jogalkotás irányait kijelölő testületek alapvető célkitűzése az egység megerősítése, **az uniós együttműködés elmélyítése és szorosabbá tétele** volt. Az Unió vezetői - az Európai Tanács, az Európai Parlament és az Európai Bizottság elnökei - 2016 decemberében ennek szellemében (először) fogalmazták meg a **2017-es esztendő közös jogalkotási prioritásait**. A gazdaságot érintő célkitűzések között a foglalkoztatás, a növekedés és a beruházások - az Európai Stratégiai Beruházási Alap (EFSI⁴²) - megerősítésével elérendő javítása mellett, a **Bankunió és a Tőkepiaci Unió továbbépítése** is szerepelt. A Bizottság márciusban publikált Fehér könyve a 27 tagú EU jövőjére vonatkozó, 2025-ig tartó, öt lehetséges forgatókönyvet vázolt fel, azzal a céllal, hogy az egész kontinensre kiterjedő, széles körű vitára kerüljön sor a **„több, vagy kevesebb Európa”, a „föderális, vagy nemzetközéppontú integráció”** kérdésében. A Bizottság 2017. december végi útiterve a gazdasági és monetáris unió elmélyítésére irányul, és a Tanács munkaprogramja is az Unió megerősítését, a jövő közös építését célozza. A politikai előrehaladást a német kormányalakítás elhúzódása ugyanakkor nagymértékben hátráltatja.

A Bizottság, valamint a máltai, majd az észti elnökség a megfogalmazott prioritások megvalósítására, operacionalizálására törekedett. A Bizottság februári **a komitológiai rendelet módosítására** (a szavazási szabályok megváltoztatására, a nemzeti miniszterek bevonására, a szavazás átláthatóbbá tételére és politikai input biztosítására) irányuló javaslata az Unió olajozottabb működését, az átláthatóság és az elszámoltathatóság növelését szolgálja. A javaslattal a Bizottság el kívánja kerülni az olyan a helyzeteket, amelyekben a Bizottságnak a tagállamok egyértelmű iránymutatása nélkül

⁴¹ Regulatory Consistency Assessment Programme

⁴² European Fund for Strategic Investment

kellene döntenie. A **szubszidiaritással, az arányossággal és a „kevesebbet hatékonyabban” módszerrel foglalkozó munkacsoport** (Task Force) létrehozása szintén a folyamatok egyszerűsítését, demokratizálását az Unió és a tagállamok közötti jobb, hatékonyabb munkamegosztást kívánja elősegíteni. Az úgy nevezett karcsúsítási (fitness check) program keretében **a felügyeleti jelentési kötelezettségek egyszerűsítését és áramvonalasítását** segítő konzultáció a pénzügyi szervezetekre háruló terhek csökkentését célozza. A **fogyasztói képviselőknek** a pénzügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó **szakpolitikai döntéshozatalba való bevonását ösztönző program**, és a finanszírozására elkülönített keretösszeg szintén fontos lépést jelent a demokratizálás irányába.

A 2016-os év legfontosabb prudenciális szabályozási fejleménye, a novemberi **kockázatcsökkentő csomag (RRP⁴³)** elfogadása tekintetében 2017 során csak kevés előrelépés történt. A tagállamok már júniusban megegyezésre jutottak a gyorsított tárgyalást igénylő témakörökben. Ennek megfelelően az őszi elfogadást követően, és 2018 januárjától az alábbi szabályok léptek életbe:

- Irányelv a **fedezetlen, hitelviszonyt megtestesítő instrumentumok kielégítési sorrendben elfoglalt helyéről** (a banki hitelezői hierarchiáról);
- Rendelet egy olyan átmeneti szabályozásról, amelynek célja, hogy **az IFRS 9 nemzetközi pénzügyi beszámolási sztenderd** bevezetése által **a szavatoló tőkére gyakorolt hatás** csak fokozatosan, több év alatt érje el teljes mértékét. A rendelet **a nagykockázati limitek szuveréneket érintő átmeneti kezelését** is szabályozza.

Az FSB 2019-től bevezetendő, teljes veszteségviselő kapacitásra (TLAC) vonatkozó szabályozása előírja, hogy a bankoknak alárendelt instrumentumokat kell tartaniuk (alárendeltségi követelmény). Az irányelv - amely főként a BRRD⁴⁴ 108. cikkelyét módosítja - kötelezi a tagállamokat olyan nem elsőbbségi, első helyre sorolt hitelviszonyt megtestesítő instrumentumok (non-preferred senior debt) új osztályának létrehozására, amelyek teljesítik az alárendeltségi követelményt. Az IFRS 9 bevezetést és a nagykockázatokat érintő rendelet enyhíteni fogja az IFRS bevezetése által a bankok szavatoló tőkéjére gyakorolt lehetséges negatív hatást. A rendelet lehetővé teszi a bankok számára, hogy egy ötéves átmeneti időszak során a megnövekedett várható hitelezési veszteségekre képzett céltartalék egy részét „plusztőkeként” beszámítsák az elsődleges alapvető tőkébe. A rendelet egy hároméves kivezető időszakot is biztosít, amelyet igénybe véve a bankoknak az állami szektorral szembeni, más tagállam pénznemében denominált kivettségeik elszámolása tekintetében nem kell alkalmazniuk a nagykockázati limiteket.

A kockázat csökkentő csomag egészét illetően lassú az előrehaladás. A válságkezelési szabályozásra (BRRD, SRMR⁴⁵) vonatkozó előzetes jelentését a svéd jelentéstevő (Gunnar Hökmark) szeptemberben hozta nyilvánosságra. A tőkekövetelmény szabályozás (CRR/CRD⁴⁶) módosítása kapcsán Peter Simon, német rapportőr november közepén nyújtotta be előzetes jelentését a CRR2/CRD5-höz. Jelenleg a parlamenti képviselők módosítási javaslatokat vitatják, amelyekről az előzetes ütemterv szerint áprilisban szavaz az ECON⁴⁷. Az ész elnökség mind a négy terítéken lévő jogszabályhoz kompromisszumos javaslatot dolgozott ki.

Az elnökség helyzetjelentése szerint a csomag tartalmát illetően a tagállamok között. **a makroprudenciális keretek és a második pillér kapcsolata, a bázeli reformok implementálása, a tőke és likviditási követelmények alóli felmentés a CRR alkalmazásánál, a CRR/CRD alkalmazása alóli mentesítés, valamint a MREL⁴⁸ kalibrációja** a leginkább vitatott kérdés.

⁴³ Risk Reduction Package

⁴⁴ Bank Recovery and Resolution Directive: bank helyreállítási és szanálási irányelv

⁴⁵ Single Resolution. Mechanism Regulation: egységes szanálási rendszer rendelet

⁴⁶ Capital Requirement Regulation and Directive: tőkekövetelmény rendelet és irányelv

⁴⁷ az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága

⁴⁸ Minimum requirement for own funds and eligible liabilities: a saját tőkére és a figyelembe vehető kötelezettségekre vonatkozó minimum követelmény

(A TLAC és a MREL követelmények egyaránt azt szolgálják, hogy egy esetleges szanálás során az intézmény elegendő bevonható (bail-in-able) forrással rendelkezzen. Az FSB által meghatározott TLAC követelmények a G-SIBs bankokra, míg az EU-s szabályozás szerinti MREL előírások valamennyi európai bankra vonatkoznak.)

Az Európai Bankföderáció kockázatcsökkentő csomaggal kapcsolatos – igen nagy szakmai apparátus segítségével elkészített - észrevételei⁴⁹ az alábbi hat vezérelv köré csoportosíthatók:

- A versenyképesség, a konzisztencia és a versenysemlegesség biztosítása az európai bankoknak,
- A piaci likviditás és árjegyzési tevékenység (market making) támogatása,
- Az egységes Európai Piac és a Bankunió prudenciális realitásként kezelése,
- A szabályozási és a felügyeleti terhek behatárolása,
- Az RPP növekedést és innovációt támogató vonásainak az erősítése,
- Néhány kulcsfontosságú reform gyorsított elfogadása.

Az EBF **a felülvizsgált kereskedési könyvi (FRTB) szabályozás bevezetésének** a bázeli döntésig való **elhalasztását**, valamint **az NSFR szabályozás újbóli megfontolását** külön levélben is kérte az Európai Bizottság alelnökétől. Valdis Dombrovskis az európai sajtóosságok figyelembe vételére hivatkozva kiállt az FRTB és az NSFR szabályok bevezetése mellett és nem támogatta a kért halasztást. (Az USA már korábban bejelentette az FRTB és az NSFR szabályozás bevezetésének a bázeli döntésig való mellőzését.)

A Bankunió kiteljesítése a gazdasági és monetáris unió legfontosabb prioritásai között szerepel. Október 11-én **a Bizottság nyilatkozatot tett közzé a Bankunió kiteljesítésére 2018-ban tervezett lépésekről**. A kommuniké bemutatja a Bankunió megteremtésének az eddig elért eredményeit (az Egységes Felügyeleti Rendszer és az Egységes Szanálási Rendszer kialakítását) és felvázolja a Bankunió kiteljesítéséhez szükséges további intézkedéseket. Leszögezi, hogy a Bankunió megteremtése során **a kockázatcsökkentő és a kockázatmegosztó intézkedéseket párhuzamosan kell alkalmazni**. A Bizottság ennek jegyében adta közre az egységes európai szabálykönyvet módosító kockázatcsökkentési csomagját. A Bizottság új lendületet kíván adni az Európai Betétbiztosítási Rendszerre (EDIS⁵⁰) vonatkozó tárgyalásoknak, és a Bankunió megerősítésére kezdeményezi az Egységes Szanálási Rendszer közös **költségvetési védőhálójának (fiscal backstop)** a létrehozását. A kommuniké részletesen kitér a Bizottság NPL⁵¹ kitétségek kezelését célzó intézkedéseire. A szuverén kötvény alapú értékpapírok (SBBS⁵²) kialakításának ösztönzésével a Bizottság a bankok állampapír befektetéseinek a diverzifikálását, a határokon átnyúló kockázatmegosztást segíti.

Az uniós intézmények már 2017 során is kiemelt figyelmet fordítottak a **nem teljesítő hitelek⁵³ kezelésére**, amit mind a Bankunió, mind a Tőkepiaci Unió alapfeltételeként tekintenek.

Az **Európai Központi Bank** márciusban publikálta **a nem teljesítő hitelek kezelését segítő végleges útmutatóját**, amely bemutatja az NPL állományok banki kezelését célzó intézkedéseket, folyamatokat és legjobb gyakorlatokat, illetve felszólítja a bankokat az NPL állományok csökkentését célzó reális és ambíciózus stratégiák kialakítására és alkalmazására. (Az EKB júniusban második jelentését adta közre a nem teljesítő hitelek kezelésének a nemzeti felügyeleti gyakorlatairól és jogi kereteiről, amely a bankuniós tagországokra vonatkozott.) Október elején az EKB konzultációt kezdeményezett az **útmutató kiegészítéséről**. A nagy visszhangot kiváltó „**Addendum**” szerint az NPL kitétségek után - fedezettségtől függően kettő vagy hét év elteltével - 100%-os céltartalékot/értékvesztést kell megképezni. Az előírást védőháló szabályozásnak (backstop regulation) szánják, és az EKB közvetlen felügyelete alá tartozó bankokra vonatkozik. Többek (európai parlamenti képviselők, Európai Bankföderáció) véleménye szerint a javaslattal az **EKB túlterjeszkedett a**

⁴⁹ A különböző munkabizottságokban és munkacsoportokban folyó szakmai egyeztetések végeredményeként egy közel 300 oldalas „konténer” dokumentumot állítottak össze, amely 22 kérdéskör köré csoportosítva foglalta egybe a módosítási javaslatokat

⁵⁰ European Deposit Insurance Scheme

⁵¹ Non performing loans: nem teljesítő hitelek

⁵² Sovereign Bond-Backed Securities

⁵³ Egy EU tanácsi vizsgálat szerint nem teljesítő hitelek összege 2016 végén megközelítette az egybillió Eurót. Ez az EU GDP-jének mintegy 6,7%-át, az összes bankhitelek pedig 5,1%-át jelenti. A tagállamok között azonban jelentősek az eltérések: a nemteljesítő hitelek aránya 1% és 46% között mozog.

hatáskörén. Az EKB csak az egyedi bankok értékvesztésére/céltartalékolására szabhat előírásokat, és nem hozhat valamennyi bankra vonatkozó szabályokat, mert az a törvényalkotók feladata.

Mintegy az EKB után futva, novemberben az Európai Bizottság is újabb kezdeményezést tett az NPL kitétségek kezelésére. A mindössze 20 napig tartó, **a kötelező prudenciális védőhálóról szóló célzott bizottsági konzultáció az új, nem teljesítővé váló hitelek nem megfelelő céltartalékolását kívánja kezelni.** A Bizottság az egész unió szintjén megfontolásra javasolja egy védőháló jellegű prudenciális szabályozás bevezetését a CRR keretébe illesztve, a tőkéből való levonással kezelve a nem teljesítő hitelekre vonatkozó nem elégséges céltartalék képzést. A Bizottság egyidejűleg **kezdeti hatás vizsgálatot (IIA⁵⁴)** végzett a kötelező prudenciális támaszról, amelyben lehetséges opciókat vázolt fel a probléma kezelésére. A konzultáció során **az EBF** hangsúlyozta, hogy az NPL hitelek az EU tagállamokban igen eltérően alakulnak, így a szubszidiaritás és az arányosság elvének a figyelembe vételével egy általános európai minta (blueprint) mellett a probléma tagállami kezelése látszik megfelelőnek.

Az NPL hitelek és a problémás eszközök másodlagos piacának a fejlesztéséről illetve a biztosított hitelezők védelméről szóló, júliusban indított konzultáció keretében **a Bizottság** egy új uniós biztosítéki jog, az úgynevezett **gyorsított hitelbiztosíték⁵⁵** bevezetésének az eshetőségéről is véleményt kért.

Az NPL kitétségek kezelésére júliusban az **Európai Tanács is cselekvési tervet** fogadott el, amely a nem teljesítő hitelek változatlanul magas állományának csökkentését és a probléma újabb kialakulásának a megakadályozását szolgáló szakpolitikai intézkedéseket tartalmaz. A tanács - egy szakértői jelentés alapján - a bankfelügyelet, a fizetéképtelenségi és adósságbehajtási rendszerek reformja, a nem teljesítő hitelek másodlagos piacainak fejlesztése, illetve a bankrendszer átalakítása terén tart szükségesnek intézkedéseket.

A 2012. évi euró válság nyomán elhatározott Bankunió pillérei közül az egységes európai szabálykönyv (Single rule Book) mellett elsőként a **Egységes Felügyeleti Rendszert (SSM⁵⁶)** hozták létre. Az SSM-ben a szignifikáns euró övezeti bankok közvetlen felügyeletét az Európai Központi Bank látja el. Az EKB SSM részlegének **2017. évi felügyeleti prioritásait az üzleti modellek és a jövedelmezőséget mozgató tényezők; a hitelkockázat** (különös tekintettel a nem teljesítő hitelekre és a koncentrációra); valamint a **kockázatkezelés** jelentették. Az ECON meghallgatásán az EKB Felügyeleti Tanácsának elnöke, Daniele Nouy amellet érvelt, hogy - az USA és az Egyesült Királyság gyakorlatához hasonlóan - **az európai bankfelügyeletet ki kellene terjeszteni a** bankokhoz hasonló tevékenységet folytató, **rendszerkockázatot hordozó nagy befektetési vállalkozásokra.**

A kockázatkezelésen belül az EKB kiemelt figyelmet fordított a **belső modellek célzott felülvizsgálatára (TRIM⁵⁷)**. A témában megjelent februári útmutató tervezet kifejti, hogy az EKB hogyan értelmezi a hitel, a piaci és a partner kockázatok belső modelljeire, és általában a modellhasználatra vonatkozó, EU-s szabályokat. Az EKB **helyszíni ellenőrzésekről (OSI⁵⁸) és a belső modellek vizsgálatáról (IMI⁵⁹)** szóló augusztusi útmutató tervezete a felügyelt intézmények és a helyszíni ellenőrzést végzők számára készült, az átláthatóság növelése céljából.

A 2017 évi **stressz teszt** a banki könyv kamatkockázatát (IRRBB⁶⁰) vizsgálta, eredményeit az EKB a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat (SREP⁶¹) során, a második pilléres tőkeszükséglet előírásánál használta fel. Az EKB azt is bejelentette, hogy a SREP következő ciklusában **változtat a likviditást értékelő ILAAP táblákon.**

⁵⁴ Inception Impact Assessment

⁵⁵ accelerated loan security

⁵⁶ Single Supervisory Mechanism

⁵⁷ Targeted Review of Internal Models

⁵⁸ on-site inspections

⁵⁹ internal model investigations

⁶⁰ Interest Rate Risk in the Banking Book

⁶¹ Supervisory Review and Evaluation Process

A **felügyeleti szabályok harmonizálása** érdekében az EKB áprilisban útmutatót és ajánlást tett közzé az opciók és nemzeti diszkréciók (ONDS⁶²) kevésbé jelentős intézményeknél (LSI⁶³) való alkalmazásáról, majd májusban útmutatót adott ki a nagy tőkeáttételű tranzakciók (LT⁶⁴) egységes kezeléséhez, illetve a banki igazgatósági tagok alkalmasságának az értékeléséhez. Októberben az konzultációt tartott az engedélyezési kérelmek értékeléséről szóló, valamint a fintech hitelintézetek engedélyezési kérelmeinek értékeléséről szóló útmutató tervezetekről.

Az EKB az IFRS áttéréshez igazodóan felülvizsgálta a **felügyeleti jelentési kötelezettségeket**, de a szektor kérése ellenére sem hosszabbította meg az Anacredit adatszolgáltatás időpontját, így a bankoknak először 2018 novemberében kell jelenteniük az egyedi hitelekre vonatkozó, 2018. szeptemberi adatokat. Az EKB felügyeleti jelentésekről tartott novemberben konferenciáján bemutatták, hogy a felügyeleti jelentések adatait az illetékes nemzeti hatóságok miként dolgozzák fel, illetve hogyan adják át az EKB-nek és az EBA-nak. Áttekintették az adatminőség javítására irányuló intézkedéseket, illetve bemutatták a banki adatok értékelésének a módszertanát.

A **helyreállítási tervezésről és válságkezelésről** tartott októberi **EKB workshopon** az EKB illetékesei bemutatták, hogy a 2016-os helyreállítási tervek mennyiben mutattak javulást az egy évvel korábbiakhoz képest.

Az EKB június elején a felügyeleti díjfizetésre vonatkozó rendeletének a felülvizsgálatáról is konzultációt hirdetett. **A 2017 évi teljes felügyeleti díjat 425 millió euróban állapította meg**, amelyből a szignifikáns, közvetlenül felügyelt bankoknak és bankcsoportoknak összesen 391 millió eurót, a kevésbé jelentős közvetett felügyelet alá eső intézményeknek 34 millió eurót kell fizetniük. A csoport struktúrák változása, valamint a bankcsoportokat érintő egyéb fejlemények következtében valamelyest megváltozott az EKB által közvetlenül felügyelt intézmények köre, számuk 2017-ben 125-ről 119-re csökkent.

Az idén nyáron - az EKB által közvetlenül felügyelt bankok esetében - az SSM fennállása óta először lépett életbe a reformok nyomán kialakított **válságkezelési mechanizmus**. Az EKB június 7-én mondta ki a Banco Popular Espanol S.A. bankra, hogy likviditási helyzetének számottevő romlása miatt **fizetéképtelen vagy várhatóan fizetéképtelenné válik** (FOLTF⁶⁵). Ezt követően az Egységes Szanálási Testület (SRB⁶⁶) megállapította, hogy a bank szanálása közérdeket szolgál. A konkrét megoldást a Banco Santander S.A.-nak való eladás jelentette. Másodszorra két olasz bank, a Veneto Banka és a Banca Popolare di Vicenza fizetéképtelenségét állapította meg az EKB, a tőkemegfelelési előírások sorozatos megsértése miatt. Esetükben az SRB megítélése szerint nem volt mód a szanálásra, így a két bankot az olasz szabályok szerint felszámolták. A válságkezelési mechanizmus az abban résztvevő hatóságok (EKB, SRB) megítélése szerint megfelelően vizsgázott, de a történeteket - a felszámolás alatti állami szerepvállalás miatt - széles körben vitatták. A Monte di Paschi di Siena **elővigyázatossági feltőkésítése** rávilágított, hogy a Bizottság 2013-as, a bankok állami megsegítését szabályozó kommunikációja a BRRD-vel nyert tapasztalatok fényében felülvizsgálatra szorul.

A Bankunió további fontos pillérét az **Egységes Szanálási Rendszer (SRM⁶⁷)** jelenti, amelynek keretében az Egységes Szanálási Testület 2016 januárja óta látja el - a szignifikáns intézmények és további 15, határokon átnyúló bankcsoport esetében - a teljes körű felelősséggel felruházott szanálási hatóság szerepkörét. 2016-ban az SRB a bankokkal együttműködésben kidolgozta a szanálási tervezéshez szükséges jelentéseket és elkezdte a saját tőkére és figyelembe vehető kötelezettségekre vonatkozó minimum követelmény (MREL) bankonkénti meghatározását.

2017-ben az SRB a fontosabb bankcsoportokra **konzolidált szintű, kötelező MREL értéket** írt elő, amelyeket megfelelő átmeneti időszakot követően kell teljesíteni. 2017-2018 során a kockázati profilok figyelembe vételével az **egyedi szintű MREL értékeket** is meghatározzák. Ugyancsak

⁶² options and national discretions

⁶³ Less significant institutions

⁶⁴ leveraged transactions

⁶⁵ failing or likely to fail

⁶⁶ Single Resolution Board

⁶⁷ Single Resolution Mechanism

megkezdtek a szanalási csoportokon belüli **belső MREL értékek** meghatározását és speciális módszertant dolgoztak ki a több belépési pontú stratégiákhoz. A MREL instrumentumok keresztartásának a kezelését, és az alárendelt instrumentumokat illetően szintén jelentősebb előre haladást értek el.

A MREL meghatározáson túl az SRB 2017-ben **a szanalási tervek operacionalizálására** fókuszált. Kiemelt figyelmet fordított a preferált szanalási stratégiák és eszköztár kidolgozására, a kritikus funkciókra és a szanalhatóság materiális akadályaira. A hatékony, **határokon átnyúló szanalások előkészítése** szintén fontos prioritást jelentett.

2017. június végére **az Egységes Szanalási Alap (SRF⁶⁸)** - az éves 6,6 milliárd eurós díj befizetésével - 17,4 milliárd eurót tett ki és valamennyi bankuniós tagországgal aláírták a **hitelkeret megállapodásokat** (LFAs⁶⁹), amelyek az SRF teljes feltöltési szintje - 55 milliárd euró - erejéig szükség esetén áthidaló finanszírozást biztosítanak. Az SRM létrehozásakor a tagállamok megállapodtak abban, hogy az Egységes Szanalási Alap **működőképességét a pénzügyi stabilitás megóvását szolgáló közös költségvetési védőháló (fiscal backstop) megeremtésével** növelik. Ez a hitelezői feltőkésítést követően biztosítaná a pénzügyi stabilitás megóvásához szükséges többletforrásokat. A gazdasági és a monetáris unió elmélyítéséről szóló bizottsági vitaanyag a költségvetési védőhálóra a leghatékonyabb opcióként az **Európai Stabilitási Mechanizmus által biztosított hitelkeretet** jelölte meg.

Az SRB 2017-ben két alkalommal (januárban és novemberben) szervezett találkozót az iparági képviselőkkel, szeptember végén pedig konferenciát tartott a szanalhatóság feltételeinek a megeremtéséről. Az EBF keretében az SRB képviselői és banki szakértők részvételével alakult **SRM szakértői csoport** novemberben tartotta első ülését.

A Bankunió kiteljesítéséhez elengedhetetlenül szükséges **Európai Betétbiztosítási Rendszert (EDIS)** illetően a 2017-es év nagy részében nem volt számottevő haladás. A Bankunió megerősítésére létrehozott Ad Hoc Munkacsoportban (AHWP⁷⁰) **a technikai részletek** megtárgyalása folytatódott. Az Európai Bizottság októberi hatástanulmányának megjelenését követően végzett felmérés eredménye szerint a tagállamok **a kockázat alapú díjfizetés, az alternatív és megelőző intézkedések, a visszavonhatatlan fizetési kötelezettségek, az EDIS hatóköre, az intézményvédelmi rendszerek, valamint az átmenetileg magas egyenlegek** kérdésében tartották szükségesnek a további egyeztetést. Ezekon túl az EDIS-hez történő csatlakozás és az onnan való távozás technikai aspektusai is tisztázásra szorulnak. Az AHWP a betétbiztosítási irányelvben (DGSD⁷¹) szereplő opciók és nemzeti diszkréciók, valamint az EDIS kölcsönhatását is vizsgálta.

Az EDIS létrehozásának megkönnyítése és a folyamatban lévő - megrekedni látszó - tárgyalások előmozdítása érdekében a Bizottság októberben **a betétbiztosítási rendszer létrehozásának szakaszait és ütemezését érintő módosításokat** javasolt. A javaslat figyelembe vette az Európai Parlamentben és a Tanácsban kifejtett eltérő álláspontokat és aggályokat. A 2015. novemberi eredeti javaslathoz képest a Bizottság **a rendszer fokozatosabb bevezetését** indítványozta. A betétbiztosítási rendszert mindössze **két szakaszban** hoznák létre: **egy korlátozottabb viszontbiztosítási szakaszban**, majd ezt követően **az együttbiztosítási szakaszban**. Az együttbiztosítási szakaszba való átlépést azonban a kockázatcsökkentésre vonatkozó feltételekhez (mindenekelőtt az NPL állományok leépítéséhez) kötnék. A viszontbiztosítási szakaszban a közös betétbiztosítási rendszer kizárólag likviditásfinanszírozást (hitelt) nyújtana a nemzeti betétbiztosítási rendszerek számára. A Bizottság javaslatát a szaksajtó általában visszalépésként értékeli a korábbi kezdeményezéshez képest.

A Tőkepiaci Unió (CMU⁷²) megeremtése szintén az Európa projekt kiemelt célkitűzése. A Bizottság júniusban értékelte a tőkepiaci unió megvalósítására tett lépéseket. A **félidős felülvizsgálat** szerint a

⁶⁸ Single Resolution Fund

⁶⁹ Loan Facility Agreements

⁷⁰ Ad Hoc Working Party

⁷¹ Deposit Guarantee Scheme Directive

⁷² Capital Markets Union

2015. évi cselekvési terv végrehajtása jól haladt, **a 33 intézkedés mintegy kétharmadát húsz hónap alatt teljesítették.** Az eredmények között külön is kiemelték az **értékpapírosítási csomag elfogadását, a kockázati tőkealapok reformját és a kibocsátási tájékoztatók új szabályozását.** A felülvizsgálat a következő hónapokban előterjesztendő új intézkedések menetrendjét is felvázolta és **kilenc új prioritást** határozott meg. Az új prioritások között az **Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) hatásköreinek erősítése, a kkv-k nyilvános piaci jegyzésével kapcsolatos szabályozási környezet arányosabbá tétele, a befektetési vállalkozások prudenciális kezelésének a felülvizsgálata, a FinTech tevékenységek uniós engedélyezésének a vizsgálata, a nemteljesítő hitelek (NPL) másodlagos piacát segítő intézkedések előterjesztése, valamint a határon átnyúló uniós befektetések kezelésére vonatkozó útmutatás** is szerepelt.

A minél koordináltabb és integráltabb felügyelet a jövőben egyre nagyobb fontossággal bír, különösképpen az európai tőkepiacok fejlesztésében és integrálásában. Az Európai Bizottság márciusban **nyilvános konzultációt kezdett az Európai Felügyeleti Hatóságok (ESAs⁷³) működéséről,** amely kiterjedt a felügyeleti hatóságok feladataira és hatáskörére, irányítására, szerkezeti felépítésére és finanszírozására. A konzultációt követően, szeptemberben a Bizottság javaslatot tett **az európai felügyeleti struktúra reformjára.** A javaslat kiszélesíti az **ESAs** - az Európai Bankhatóság (EBA) az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA⁷⁴) és az Európai Értékpapír-piaci Felügyeleti Hatóság (ESMA) - **mandátumát, valamint javítja irányítási rendszerüket és finanszírozásukat.** Az EU szabályok egységes alkalmazása és a Tőkepiaci Unió támogatása érdekében a pénzügyi szektor speciális szegmenseiben az ESMA-t közvetlen felügyeleti hatáskörrel ruháznák fel **A csődszabályozási (fizetéseképtelenség, átstrukturálás, második esély) irányelvhez** készített **előzetes parlamenti jelentéshez** a képviselők igen nagyszámú és egymással ellentétes irányú módosítási javaslatot fűztek, amelyekről a Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottságában (ECON) decemberben megegyezés született. A Tanácsban folyó tárgyalások szerint a tagállamok egy része az átstrukturálási folyamatban nagyobb hatáskört szánna a helyi bíróságoknak, és a csődvédelmi moratórium rövidítését illetően is nehéznek látszik a megegyezés. A csődszabályozási irányelv kapcsán az EBF levelet írt a döntéshozóknak, amelyben felhívta a figyelmet az NPL hitelek kezelésére vonatkozó akcióterv – s abban a biztosított hitelezők védelmét célzó intézkedések -, valamint a preventív célú átstrukturálásra vonatkozó szabályozási javaslat közötti ellentmondásra.

Az Európai Bizottság bejelentette, hogy - a belátható megegyezés hiányában - **visszavonja a lakossági és a befektetési banki tevékenység szétválasztására (a bankszerkezeti reformra) vonatkozó rendelet tervezetét.** A témában 2015 óta nem volt előrelépés. A Bizottság indoklásában kiemelte, hogy a javaslat mögött álló pénzügyi stabilitási megfontolásokat időközben más szabályozási eszközökkel - a Bankunió egységes felügyeleti és szanálási rendszerével - már kezelték.

A Brexit döntés kapcsán szükségessé vált az Európai Bankhatóság székhelyének áthelyezése. A pályázó fővárosok közül a tagállamok Párizs mellett döntöttek. Az **EBA 2017 évi tevékenysége** a munkaprogramjában kijelölt stratégiai területekre: a szabályozási keretek, az egységes európai szabálykönyv kialakítására; a hatékony és koordinált válságkezelés elősegítésére; a felügyeleti gyakorlatok konvergenciájának az előmozdítására; a - határokon és a szektorokon átnyúló - mikroprudenciális eredetű potenciális kockázatok beazonosítására és elemzésére; a közös felügyeleti jelentési keretek kialakítására és fenntartására; valamint a fogyasztók védelmére és a pénzügyi innovációk figyelemmel kísérésére; valamint a hatékony szervezeti működésre koncentrált.

Az **Európai Bankföderáció** az elmúlt évben is kiterjedt és sokoldalú lobbizási tevékenységet folytatott a készülő uniós és globális szabályozások tartalmának a befolyásolására, az egyenlő versenyfeltételek biztosítására, illetve az európai bankok érdekének a védelmére.

⁷³ European Supervisory Authorities

⁷⁴ European Insurance and Occupational Pensions Authority